שבועון לבית ולמשפחה, גליון מס' 189. יום ד', א' בשבט תשמ"ח, 20.1.1988

סגנון

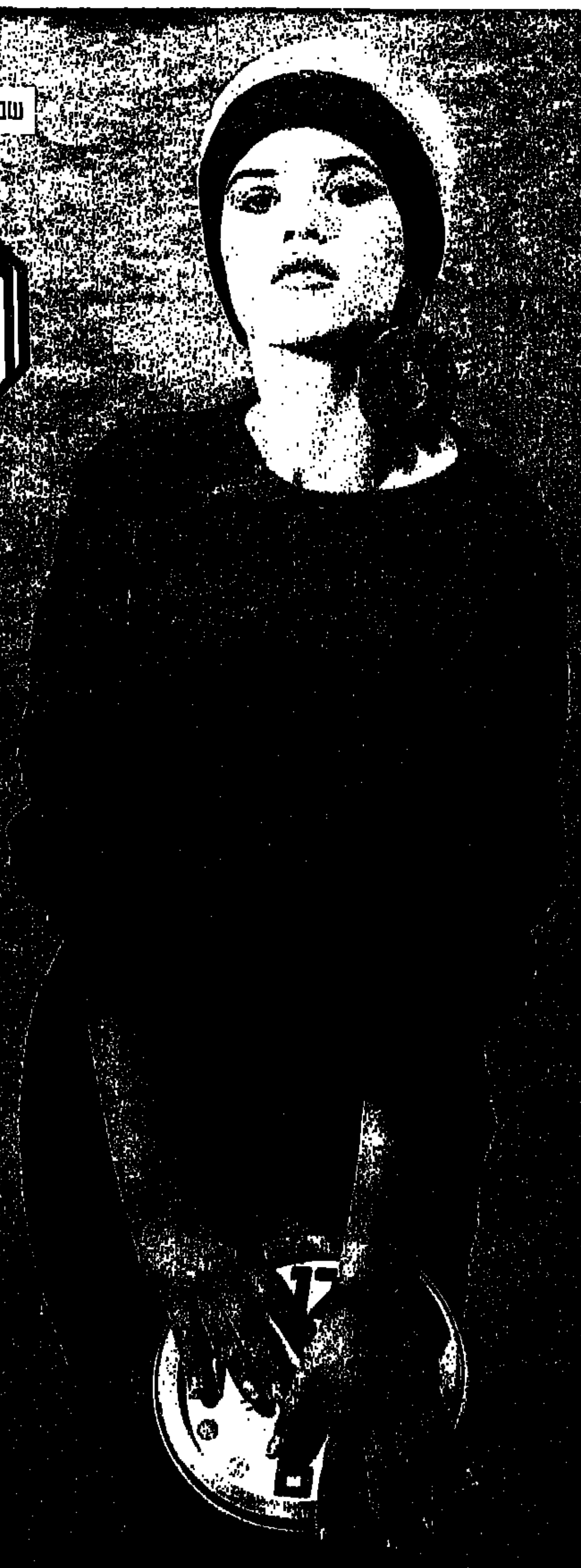

השער:
שעת האיקס

חיים סביב הגול

בטי דיוויס זוכרת...

במקום עליה

שוויץ של המינגווי

נשים חוזרות לעבודה

קופסה שחורה

חבר מאותו כוכב

מעריב

לראשונה בארץ - הספריי הרב שימושי היחיד

פנטסטיק ספריי

רסס... והלכלוך נמס!

לניקוי כתמים על ריפוד ושטיח

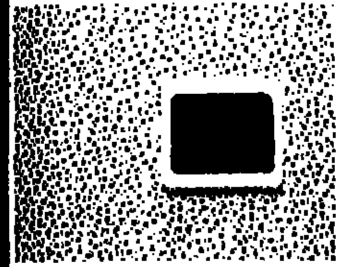
לניקוי טפטים

לניקוי כתמים על ריפודים וחלקי פלסטיק במכונית

לניקוי משטחי פורמייקה ומלמין

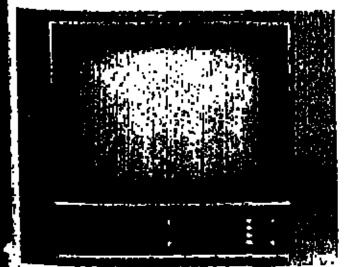
לניקוי מכשירי חשמל

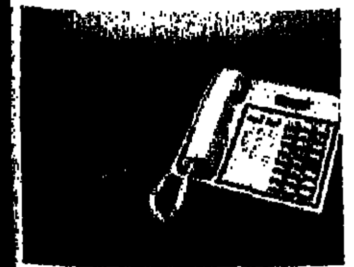
לניקוי ציוד משרדי

אם את מכירה את פנטסטיק - את תאהבי את פנטסטיק ספריי. כוח הניקוי האדיר של פנטסטיק - בתרסיס נוח לשימוש, לניקוי מקומי. רסס... והלכלוך נמס! ניקיון מקצועי. משאיר ריח רענן. טוב ל-101 שימושים שולחנות, משטחים (מפורמייקה, פורניר, עץ, מלמין, פלסטיק, נירוסטה, שיש וכו'), מכשירי חשמל, טלויזיות, וידאו, ציוד משרדי, מתגים, ריפודים במכונית, קירות, טפטים, מקרר, מכונת כביסה, שטיחים מוכתמים, רהיטים מרופדים, חלונות, דלתות, ועוד ועוד פנטסטיק ספריי. טוב שיהיה תמיד בבית. רק לרסס... והלכלוך נמס

חדש
לניקוי מקומי בבית, במשרד, ובמכונית.

עוד מוצר של FANTASTIK - ענק הניקיון העולמי.

מיוצר ומשווק ע"י קדם כימיקלים בע"מ

כי כל אחת לוקחת
הנה נעה האופנה הנעה.
אופנת תיקי הנשים
MODAN No. סדרת תיקים
מעור סינטטי מיוחד, בלבדי
למודן. אותו עור סינטטי
שכתבי האופנה האיטלקיים
אמרו עליו לא מזמן: "סוף סוף
בא התחליף האמיתי לעור".
No 1514
No 1505
No 1512
No 1518
No 1515
No 1506
No 1513
No 1516 1517
No 1510
המעצבת דנה ויינפלד לקחה
את החומר הנפלא, את
הדרישות הנשיות, את כל
הדברים שנשים אוהבות
ואוהבות לקחת, ועיצבה את
קולקציית תיקי הנשים
MODAN No.
תיקי ערב, תיקי עשרה,
תיקי קריירה לפי מקצועות,
תיק במראה ספורטיבי,
תיק במראה אלגנטי,
עם אפליקציות, בלי אפליקציות
ובגוונים השולטים של האופנה.
יופי בחוץ - חוכמה בפנים.
עכשיו את יכולה לקחת
את הדברים איך שאת רוצה.
הכנסי לחנות התיקים הקרובה
ותצאי עם המודן שלך.
מודן - תיק עם קו חזק
מודן

כותבים לנו

מעשה כישוף

אילן לוין ("סגנון" 181) טוען, כי "הפולחנים הדתיים" (כלשונו) אינם אלא מאגיה מיסטית. ועוד הוא טוען שאף שהיהודי הפשוט "מבצע מכחינתו את פולחני הדת כמצוות אנשים מלומדה, ומשום כך גם ללא כוונה 'לעשות מעשה כישוף' – בעיקרון אי־אפשר להפריד בין השניים".

אילו היה מר לוין טורח לפתוח את החומש, בוודאי היה מוצא בו כמה וכמה איסורים חמורים ביותר על כל סוגי ואופני הכישוף וכל מיני העבודה־הזרה (כגון "מכשפה לא תחייה", שלא לשאול בבעל אוב ולא בידעוני, שלא לדרוש אל המתים, ועוד). נושאי הכשפים ואיסורי־הדינים בהם נידונו בהרחבה בתלמוד, ב"יד החזקה" של הרמב"ם ובפוסקים הגדולים שאחריו, ויותר מגיחוך יש בתפיסה השטחית המנסה לקשר כשפים ו"מאגיה מיסטית" עם היהדות ועם האמונה השלמה בקב"ה ותורתו.

חיים נקר
בת־ים

דעה אחרת

עקרון המשחק ההגון

מה אתה יכול להגיד לבנאדם שמתנצל. כלומר, מרצונו הטוב הוא אומר סליחה, טעיתי, לא התכוונתי, לא שמתי לב, עשיתי פאשלה. אחרי זה, אומר עקרון המשחק ההגון, אסור לך להמשיך ולרדת עליו, כי הוא עלול להיפגע.

אז לעזאזל עם המשחק ההגון.

במה בדיוק העניין?

ב־27 לאוקטובר 1987 התפרסמה ב"מעריב" כתבה על פרוייקט "תלפיות" של צה"ל. חבורה של גאונים בני שמונה עשרה שמתכננים את הצבא העתידי. כתבה נחמדה, מה שקרוי־"עתונות חיובית". בתוך הכתבה שולב גם ראיון עם ד"ר ויינשטיין, סגן מדעי לראש מו"פ (מחקר ופיתוח) ואחד מראשי הפרוייקט. בין השאר סיפר ד"ר ויינשטיין על אחד מחניכי הפרוייקט שהתאבד. אני מצטט: "הוא התאבד בקורס קצינים ולא בזמן הלימודים. אני לא יודע אם הניצנים היו קיימים קודם, יש אנשים שנוטים לדכאונות. מי יודע מה התבשל אצלו במוח. המוחות, למזלנו, אינם שקופים".

כמה שנון. במשפט וחצי הצליח ויינשטיין להבהיר כי או שצה"ל אשם בהתאבדות, או שההורים והמורים של החייל אשמים בהתאבדות. הוא – לא. ומה שנשאר הוא רק לתהות למה, בעצם, יש לנו מזל גדול כל כך שהמוחות אינם שקופים? אולי בגלל שאם הם היו שקופים אז יכולנו לראות מה חשב ויינשטיין כשצלצלו אליו הורי החייל ושאלו אותו איך, בשם אלוהים, הוא אומר כזה דבר. הנושא נמצא כרגע בחקירה של מצ"ח ואין עדיין שום הוכחה שהוא התאבד. יכול להיות שסתם נפלט לו כדור, או שהנשק לא היה תקין, או שמישהו בכלל ירה בו. וכמי שיצא לו להיתקל בהליכי החקירה של מצ"ח (זה לא מה שאתם חושבים, בסך הכל עשיתי עליהם כתבה), תאמינו לי, אם זו היתה התאבדות ברורה כל כך, הם כבר היו סוגרים את התיק.

והנה כאן מגיעה ההתנצלות. ויינשטיין מיד הזדרז ושלח ל"מעריב" מכתב, מודפס יפה על נייר רשמי, שבו הוא מודיע שהוא טעה והוא: "מבקש ממערכת 'מעריב' לפרסם התנצלותי זו על מנת להזים את הפרסום הנ"ל". אוקיי. ביקשת, קיבלת.

עכשיו: נכון שזה לא יפה לדרוך לך על היבלות אחרי שהתנצלת (ראה עקרון המשחק ההגון), אבל זה הרבה פחות יפה לדרוך על היבלות של הורי הילד שמת והם אפילו לא יודעים עדיין למה. ואם אתה לא בטוח במה שאתה אומר, אל תפתח את הפה. אל תתנצל ביחוד לא בנושאים כה רגישים.

אחד החלקים הלא נעימים של עקרון המשחק ההגון קובע שאם הספקת לפרסם התנצלות לפני שתביעו אותך למשפט, הרי שהכתבה עליך פורסמה בהבלטה, עם תמונה שלך באמצע העמוד בעוד שההתנצלות עפה לעמודי "מכתבים למערכת" ואף אחד לא קרא אותה. אז לא הפעם. למה לאו כי וינשטיין, כמדען, אמור להיות רגיש יותר מכל אחד לעובדות. לדיוק. וכנראה שהוא לא. וינשטיין גם מפקח על קבוצה גדולה יחסית של אנשים שהם הרבה יותר מורכבים ורגישים מן הממוצע. אני יכול רק לקוות שבטיפול בהם הוא מפגין יותר תשומת־לב וזהירות ממה שהפגין בפרשה הנוכחית.

למען ההגינות, צריך לציין שוינשטיין, במכתבו, הביע: "צער רב על עוגמת הנפש שנגרמה למשפחה". יכול להיות שוינשטיין, כשיקרא שורות אלה, יצטער שוב. יכול להיות גם שהוא יחשוב שזו סתם צדקנות לתקוף אותו. מה יש, הוא טעה, קורה. אבל עם חלוף הזמן הוא ישכח את זה. יהיו לו חניכים חדשים, ופרוייקטים מעניינים, וכתבות "חיוביות" מדי פעם. רק המשפחה תזכור את זה לנצח.

יאיר לפיד

דמי פיצויים

במכתב שפורסם ב"סגנון" מס' 184 שואל הכותב: "למה מועצת פועלי תל־אביב העלתה דמי פיצויים של עוזרת בית משבועיים לשנה לחודש לשנה החל מ־1983"? ברצוני לציין שמועצת פועלי ת"א אינה מעלה או קובעת פיצויים, הכנסת מחוקקת חוק והחוק קובע, שכל העובדים במשק, ללא יוצא מן הכלל, יזכו בפיצויים של חודש לכל שנת עבודה, החל מאוגוסט 1983 ובהתאם לשכרו האחרון של העובד.

רחל עוזיאל
מרכזת אגודת השירותים
מועצת פועלי ת"א־יפו

התחביב שלו

ברצוני לספר על תחביב שלי: אוסף חתימות ותמונות של שרים, ראשי ממשלות ונשיאים מהארץ ומהחו"ל. ברשותי אוסף גדול של חתימות ותמונות כמו למשל דוד בן־גוריון, פנחס ספיר, משה דיין, ניקסון, רייגן, קארטר, קרייסקי, וילי בראנדט ועוד.

השלב השני הוא פגישה אישית משותפת עם האישיות ותצלום משותף. ברשותי תצלומים משותפים עם ח"כ רפאל איתן, ח"כ אבא אבן, השר חיים בר־לב, יו"ר הכנסת מר שלמה הלל ועוד.

אלי סיטבון
אופקים

מי כתב מה

בגלל בעיה טכנית נשמטו שמות הכותבים של שלוש כתבות ב"סגנון" האחרון. סמדר בת ארם כתבה את "יש גם ילד גנוב". יהודית חנוך כתבה את "מעילים עלינו". אריה יאס כתב את "זמר אופרה בפרדס".

סגנון

15–14
יהודית חנוך:
סוף העונה

19–18
משה לרר:
בטי דייויס זוכרת

20
יוסף לפיד:
הטור של טומי

44,31–30
רותי טמיר:
במקום עליה

35–34
נעה גל:
חוזרות לעבודה

39–38
שוויץ של ארנסט המינגווי

46
אורית הראל:
חפוז בחו"ל

עורכות:
חסר אבירר וליאורה עיני

עיצוב ועריכה גרפית:
כרמית ארלר, רותי בנאי

מודעות: נילה שניידר, סימה בכלי
טלפון 439474 (03)

מזכירת הפקה: בחיה אבישי
טלפון 439276 (03)

כל הזכויות שמורות למעריב ©

סיפור השער:

מיכל אקסלרוד, 23+, 175 ס"מ, בת מזל בתולה, לומדת פסיכולוגיה, יש לה חבר קבוע. לא אוהבת חשיפה ולכן ביקשה להסתפק בפרטים אלה.
בגד: ראש אינדיאני.
צילום: אורי קובה.

סוף העונה ב"בית הבד"
35% הנחה על כל* בדי החורף
"בית הבד" מדרחוב נחלת בנימין 14, ת"א, טל' 656803
* פרט למוגזר
* החל מ־24.1.88

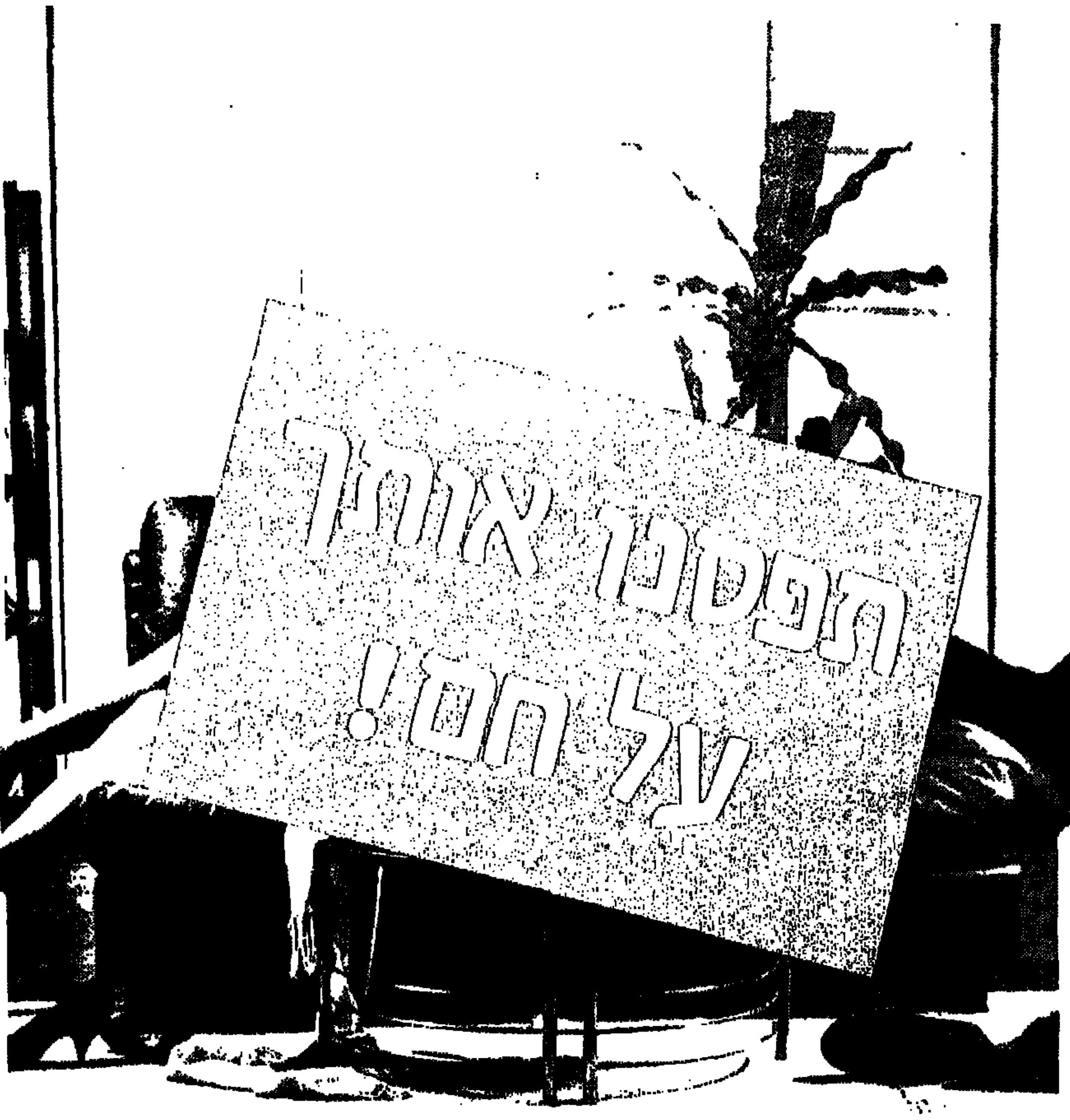

ד"ר בילר: "הנה לפניכם הדרך כיצד להיות בריא ולהישאר בריא"

הייתי נכה מוחלט במשך 20 שנה, וחזרתי לבריאות ב־6 חודשים בלי תרופות

מאת ניקול קארפאנטייה

הנה הסיפור המזעזע על סיבלו של מר ג. (בן 70), תושב בסאג' (נפת גאר בצרפת) וכיצד הבריא בחודשים ספורים... כתוצאה מקריאת ספר.

"עד שנת 1973 לא סבלתי משום בעיה. עבדתי כבנין ונמצאתי באתרי הבנייה בקיץ ובחורף. האסון קרה באופן פתאומי באמצע הלילה: התעוררתי בבהלה כשאני נחנק פשוטו כמשמעו. לא יכולתי לנשום יותר.

"הרופא הגיע מיד וקבע שזהו התקף קצרת חריף. התאוששתי קצת לאחר זריקה. אולם, סבלי התחדש עד מהרה. מצבי הלך והתדרדר מיום ליום.

"מומחה למחלות דרכי הנשימה אישפז אותי. תשע פעמים נשלחתי לבית חולים ב־6 חודשים, בשעת

התקשיתי בהליכה, אפילו בעזרת מקל.

עירוי דם, עברו התקפי החנק, אולם חזרו מיד לאחר מכן."

"שלחו אותי לבריאנסון כדי להחלים באוויר גבהים, שהיתי שם מאוקטובר 1977 עד פברואר 1978. במקום שישתפר מצבי עוד הורע.

"חזרתי לביתי והביטוח הלאומי העניק לי גימלת נכות. לא הבחנתי בשום שינוי בבריאותי פרט להקלה זמנית כשל הזריקה היומית של קורטיזון."

"בעקבות הטיפול הזה, התחלתי להשמין ועליתי במשקל ביותר מ־16 קילו. כרסי היתה ענקית. סבלתי מרעד עצבני. ישנתי רע, בדרך כלל כישיבה. הייתי מסומם על־ידי סמי הרגעה, והרגשתי מטושטש מן הבוקר ועד הלילה."

"הנס" קרה בחודש אפריל 1982

"דפדפתי בירחון שיצא לאור לפני 3 שנים. לפתע נפל מבטי על מאמר, שבו סופר שמחלות רבות ניתנות לריפוי ללא תרופות, רק על־ידי אכילת מזונות מסויימים.

"בתחילה חשבתי שהדבר לא יאמן. אמנם, רופא הוא שאישר זאת, אך זהו רופא אשר התיימר לצאת נגד התרופות. סבלתי כל כך שהחלטתי לנסות זאת. קניתי את הספר "המזון הוא התרופה" של ד"ר בילר."

"מבלי להשלות את עצמי, התחלתי

כיום החיים יפים, עבור אשתי ועבורי.

לחיות לפי העצות הניתנות בספר, ולהשתמש במאכלים המומלצים, להימנע מן האסורים, ולהפחית תוך כדי כך את מינון התרופות. כל זאת תחת השגחה רפואית."

"כבר לאחר 15 יום, התחלתי לנשום ביתר קלות. לאחר מכן השתפר מצבי מיום ליום ולאחר 6 חודשים כמעט חזר למצב הנורמלי. לא הרגשתי כל כך טוב מזה 20 שנה. קמתי לתחיה."

"במשך השנה שחלפה לאחר מכן לא סבלתי אפילו מהתקף קל. לא לקחתי שום תרופה, והפחתתי את 16 הקילו שהוספתי קודם לכן. יום יום אני הולך 5 עד 6 ק"מ בשדה, ללא מקל הליכה. אני עולה במדרגות מבלי להתנשף. בגיל 70 - מעולם לא הרגשתי צעיר יותר!".

ד"ר בילר: "אני מתנגד לתרופות. הנה לפניכם הדרך שלי כיצד להבריא ולהישאר בריא".

יותר מ־40 שנה של עיסוק ברפואה לימדו את ד"ר בילר כי: "התרופות הטובות ביותר אינן תרופות כלל, אלא המזון שאתה אוכל".

וכך הכריז הרופא המפורסם: "גם אם היית שבר־כלי במשך 20 שנה, 30 או 40 שנה, יוכלו הרגלי אכילה חדשים ונעימים לטעון אותך אנרגיה, להמריץ את חיוניותך ולהעניק לך בריאות מרצקה."

"תוכל לטפל במחלות רבות ושונות על־ידי כך, שתקפיד אך ורק על שמירת הדיאטה אשר תיקבע בעצמך, לפי ספרי והמורכבת ממאכלים רגילים הנמצאים בשימוש יומיומי - ואשר מסייעים לגוף לפלוט מתוכו את הרעלים ההורסים את הבריאות!"

כיום אני הולך ללא מקל הליכה.

"ד"ר בילר: "מאכלים מסויימים הורסים את הבריאות, ואילו אחרים משקמים אותה"

"הגעתי לפיכך ל־3 מסקנות בסיסיות:
1. לא החיידקים גורמים למחלות, כי אם ההרעלה המנוונת את התאים, ופורצת את הדרך להתרבות החיידקים.
2. השימוש בתרופות יש לו לעתים תופעות לוואי מסוכנות.
3. המחלה ניתנת לריפוי על־ידי שימוש מתאים בתזונה נכונה.
הדבר מוכח על־ידי הכימיה הקולואידית של בלוטות ההפרשה הפנימית."

"תנו לטבע לטפל בכם"

"לא פניתי אל התרופות הכימיות אלא במקרים חריגים ודחופים, לעומת זאת, השתדלתי לרשום לחולים שלי תרופות־נגד אשר הטבע העמיד לרשותנו.

אחריות

ספרים שיוחזרו תוך 30 יום, בצרוף החשבונית/קבלה - יוחזר מחירם (ללא דמי טיפול ומשלוח) - תוך 10 ימים, מתאריך קבלתם במשרדנו.

ספרי "המזון הוא התרופה" מלמד אתכם, מהו, לדעתי, המזון הטוב ביותר היכול לשמש גם כתרופות הטובות ביותר.

המקרה של אשה בת 55

היא סבלה משיגרון, מיתר לחץ דם מנדודי שינה ומעודף משקל. כיום היא בריאה לגמרי וחזרה למשקלה הנורמלי. תוכלו לקרוא בספרו של ד"ר בילר כיצד היא הגיעה למצב זה, כאשר התרופות שהיא השתמשה בהם לא היו אלא מאכלים פשוטים.

אותן שיטות פשוטות עצמן, של תזונה נכונה, ריפאו גם גבר בן 61 שהיה מרותק למיטתו במשך יותר משנתיים עם עודף נוזלים שהצטבר ברגליו ובביטנו; אשה בת 58 שסבלה מהתנפחות הזפק; אשה שסבלה מיתר לחץ דם ואחרים נוספים. ד"ר בילר מביא דוגמאות רבות אחרות של חולים שהוא טיפל בהם, אך ורק בעזרת תזונה הולמת לחולי סוכרת, טרשת העורקים, בצקת, קצרת, כיבים, תיפקוד לקוי של הכליות ושל הכבד, הזדקנות בטרם עת, שיבושים בפעולת הבלוטות ומחלות אחרות.

עדותן של שתי כוכבות מפורסמות שד"ר בילר טיפל בהן:

גלוריה סוונסון והכוכבת המפורסמת של שנות ה־30: "סבלתי ממחלה רצינית. התייעצתי עם 4 רופאים גדולים. כולם פסקו: דרוש ניתוח. ד"ר בילר ריפא אותה בעזרת דיאטה פשוטה".

גרטה גרבו והשחקנית הבלתי נשכחת: "אני בטוחה שספרו זה של ד"ר בילר יביא הצלה גדולה לאנשים רבים במאבקם נגד המחלות שהם סובלים מהן".

דעתו של רוקח צרפתי

"הספר "המזון הוא התרופה" יוצא מן הכלל. נתתי אותו לכל אחד מילדי. הייתי מודאג כבר זמן רב מן הרעילות של התרופות הכימיות".

כיצד תוכל להעזר בספר זה ולהפיק ממנו תועלת רבה

כאשר תקרא את מפתח העניינים, תגלה תיאור של מחלות רבות, חרשות, כאבים אשר ייתכן שפגעו גם בך. פתח את הפרק המצוין, וראה כיצד ד"ר בילר מטפל באותם תחלואים ללא תרופות.

ניקול קארפאנטייה

*

ספרו של ד"ר בילר יגלה לפניך לא רק את פרי יותר מ־40 שנות טיפול רפואי בעזרת מזון בריא, אלא - ודבר זה אולי חשוב עוד יותר - הוא ילמד אותך כיצד להכיר, להבין ולטפל באותות המצוקה שגופך משדר אליך.

(מודעה)

האם אתה יודע את הסוד

אשר יבטיח לך בכל בוקר התעוררות דינמית. הסוד אשר יעניק לך עיכול "קל" כפי שרצית שיהיה לך תמיד. כיצד להפחית קילוגרמים ממשקלך ולהגיע למשקלך האידיאלי. כיצד לסייע לפעולתן התקינה של הבלוטות שלך. כיצד יכולות הנשים לעבור את תקופת המעבר בסבל מינימלי וללא תרופות.

ספר גדול, שבו 18 פרקים

גופך - סדנת תיקונים * העיכול: קו ההגנה הראשון נגד המחלה * הכבד: קו ההגנה השני נגד המחלה * בלוטות ההפרשה הפנימית: קו ההגנה השלישי נגד המחלה * הכולסטרול ובעיות הלב * החלבונים עלולים להרוס את הגוף * ירקות: כדי לשמור על בריאותך * חלב ושמרים, כמזון כתרופות * כיצד להמנע מנזלת * כיצד להמנע או לטפל בקצרת, בטרשת העורקים, בקדחת השחת, בכיבים, בסוכרת, בחצבת, באנגינה, בשיחוק הילדים, בשיגרון, בוורידים בולטים, בכולסטרול ובבעיות הלב, במחלות הכליות, בהשמנה, במחלות הנשים, בפצעי הבגרות, בחוסר דם, בשלשול, במחלות הכבד, במיגרנות, וכו'...

רכוש את הספר ללא התחייבות

מן הימים הראשונים, תרגיש את עצמך טוב יותר, מראה פניך ישתפר, ותרגיש צעיר יותר. אם תחזיר לנו את הספר תוך 30 יום, בצרוף חשבונית המס/קבלה, נחזיר לך את כספך לכל המאוחר 10 ימים לאחר שנקבל את הספר. וזאת ללא תנאי וללא הצגת שאלה כלשהי.

שלח עוד היום את התלוש המופיע למטה.

ד"ר בילר מכהן כפרופסור בקתדרה על־שם טילדן־וגר־בילר לרפואה דיאטטית, בחסות אוניברסיטת קולומביה, ארה"ב. וכך הוא מכריז: "אני מאמין באמונה שלמה שהטבע, אם ניתנת לו ההזדמנות, יהיה תמיד המרפא הגדול ביותר. לעתים קרובות, נמצאתי במחלוקת עם רופאים אחרים המפטמים את החולה בתרופות, מתישים אותו בסמים חזקים ולבסוף נאלצים לרפא את נזקי התרופה".

כמה עדויות

** קיבלתי את הספר שעניין אותי מאוד מאוד. אני אחות רחמניה ותמיד התקוממתי נגד המרשמים הגדושים אנטיביוטיקה ונגד תרופות שונות הניתנות לשפעת פשוטה. אני עצמי לעולם איני לוקחת תרופות.*

** הוקסמתי מן הספר אשר העניק לי הרבה תשובות על מחלות מסויימות שאני סובלת מהן מאז צעירותי, כתוצאה מסיבוכים של חזרת.*

** אני סובלת מקצרת והודות לעצותיו הטובות של ד"ר בילר, השתפר מצבי במידה רבה.*

** חבל שלא הכרתי את הספר קודם לכן. כי אז הייתי מצליחה למנוע בעיות בריאות שקרו לי.*

** קראתי מתוך הספר לפני ידידה, ועכשיו גם היא רוצה שתשלחו לה עותק.*

שים לב!

כדי לקבל ללא דיחוי את העותק שלך, שתוכל לקרוא בו 30 יום ללא התחייבות כלשהי וללא תנאים, כל מה שעליך לעשות הוא לגזור ולשלוח את תלוש ההזמנה שלהלן.

שי חינם!

שלח/י הזמנתך תוך 10 ימים ותקבל/י שי חינם את החוברת של ד"ר ז'אן מארק־ויולה - "מה עושה רופא כדי לשמור על בריאותו" - אותה תוכל/י לשמור גם אם תחליט/י להחזיר את הספר.

הספר מתאים לנשים ולגברים

ניתן לרכוש את הספר בדואר באמצעות התלוש או ב"פרווה" - דיזנגוף סנטר ת"א ובחנות הספרים של עלינה - ככר המדינה, ת"א

קיראו את ספרו של ד"ר הנרי בילר, ללא כל התחייבות

(בתוקף ל־21 יום).

תלוש הזמנה זה יש לגזור ולשלוח לפי הכתובת:
הספרים השימושיים בהוצאת "גימל"
ת.ד. 16187, תל־אביב 61161 - טלפון 236293

כן, ברצוני לקבל ללא התחייבות את הספר "המזון הוא התרופה" מאת ד"ר בילר. אם ארצה לשמור את הספר ברשותי, אעשה כך. אם לא - אחזיר אותו לכם, בצירוף החשבונית/קבלה, תוך 30 יום ואתם תחזירו לי תוך 10 ימים, את הסכום ששילמתי (פחות דמי טיפול ומשלוח) - זאת ללא הצגת כל שאלה בפני.

אני מצרף בזה סך 35.40 ש"ח (32.90 ש"ח מחיר הספר + 2.50 ש"ח דמי טיפול ומשלוח) בהמחאה דואר / בציק לפקודת "גימל".

שם פרטי . . . . שם משפחה . . . .
רחוב . . . . מספר . . . . . .
ישוב . . . . מיקוד . . . . טלי . . . . . .
ת.ז. . . . . חתימה . . . .

* עקב עיכובים בדואר יש לקחת בחשבון שהספר יגיע תוך כ־24 יום מתאריך משלוחה.
* הצ'קים יופקדו על־ידנו רק עם משלוח הספר.

אירית רותם

קורים דברים

סגנון אוסטרלי

הם מחלקים עכשיו את החיים, בין אוסטרליה לישראל. ליאון ופאם מז, שגרים גם במלבורן וגם בתל־אביב. נשואים כבר 17 שנה, בלי ילדים. לו יש שני בנים גדולים מנישואין קודמים. לה יש בת אחת. ולשניהם נכדים.

הוא יהודי ציוני, נולד בביאליסטוק שבפולניה, חי 14 שנה ברודזיה ובדרום־אפריקה. לפני כ־30 שנה הגיע לאוסטרליה. הקים שם מפעל לייצור דלתות הגנה מפני התפשטות אש במפעלים. היא אוסטרלית, לא יהודיה, שנדבקה מבעלה באהבת ישראל. "ציונית גדולה", אומר ליאון על אשתו. בערך שלוש פעמים בשנה הם מגיעים לכאן, מבלים תקופה בדירה שלהם שבמגדלי־דוד וחוזרים לאוסטרליה, לבקר את הילדים והנכדים. 30 שעות טיסה לכל כיוון לא מרתיעות אותם. "מתעייפים, אבל זה שווה", הם אומרים.

עכשיו באו לחודשיים. בשבוע שעבר חגגו במסעדה "נקטאר" שבמעוז־אביב את יום־הולדתה ה־60 של פאם, עם בני־משפחה, חברים, אוכל טוב ונגינתם וזימרתם של בעלי המסעדה – שוש ויאיר רותם, שאמנם מתגרשים, אבל ממשיכים לנהל ביחד את המקום. "כיף להיות בת 60", פיומה לעצמה כלת השמחה, שפיזזה בחדווה בין השולחנות.

ליאון מז, איש עשיר, שאוהב לתרום. יש לו קרוב משפחה שתמיד אומר: "בנאדם שיש לו כסף, יכול להסתובב בעולם ולחולל קסמים קטנים". את הקסמים שלו, מספרת המשפחה, מעדיף מז לחולל בישראל. בין היתר, הוא תרם כאן לחסידי אומות העולם, לאוניברסיטת תל־אביב, לבית־הספר "ניב" לילדים חרשים ולאגודת "יד ביד", שהתעשרה ביום־הולדתה של פאם ב־25 אלף דולר, שנוספו ל־50 אלף שכבר תרם בעבר. ■

ליאון ופאם מז. 30 שעות טיסה לכל כיוון.

אחר החפירות:

עוגה

"שארלוט" – עוגת קרם ממוצא צרפתי, היתה האטרקציה בחגיגת יום־הולדת השנה למקום שנקרא "הבית הצרפתי". בבית הזה, שבככר המדינה בתל־אביב, גרים, בין היתר, גם ונוס ואפולו – העתקי הפסלים השוכנים כבוד בלובר שבפריס. מדובר כאן בגלריה ומרכז לעיצוב של האדריכל **יעקב תלמי**, המייבא מצרפת חפצים שונים. "כל מה שקשור לבית. רהיטים, פסלים, מנורות. הכל על בסיס אמנותי", אומר תלמי, שעלה לארץ מפריס, לפני 8 שנים, וממשיך לעבוד תחת השפעה צרפתית.

לקוחה טובה שלו, קארין דונסקי, היתה בין החוגגים במסיבה, שאותה כיבד בנוכחותו השגריר הצרפתי, אלן פיירה. ובעניין האטרקציה – העוגה, היא שימשה כאתר חפירות אותו ערב. בתוכה הוטמנה הפתעה: אפשרות לזכות במערכת ואזות צרפתיות. המתנה, מתברר, נשארה בחוג המשפחה. זכתה בה, סמדר חבר, חברתו לחיים של איציק שלינגר, השותף של תלמי. ■

קארין דונסקי ויעקב תלמי. גם ונוס ואפולו היו שם.

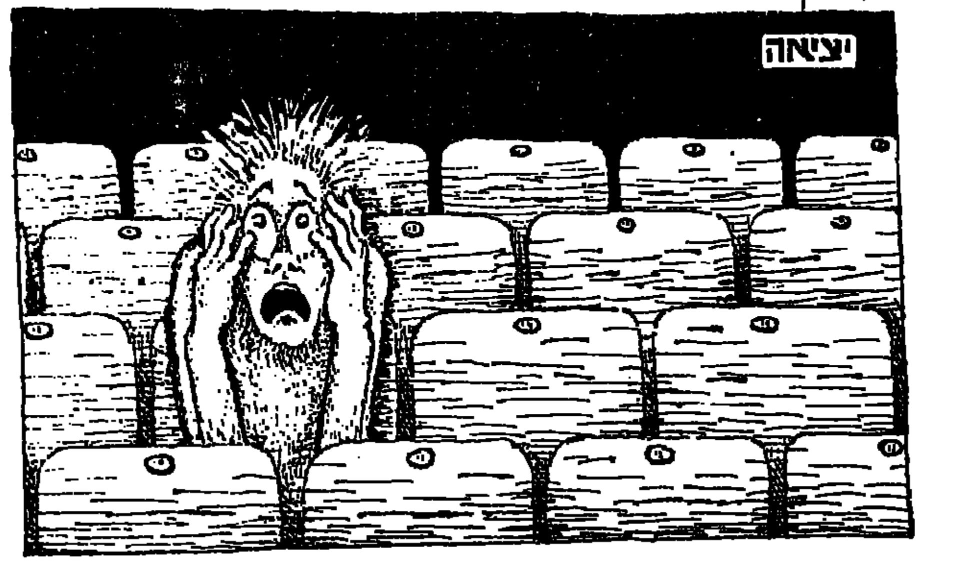

משה לרר

חיזור גורלי

בית־קולנוע, אחד מאותם המקרינים את הסרט שש פעמים ביום, 12 שעות נון־סטופ, 7 ימים בשבוע. בערב שבו חזיתי בו התרווחו רק 25 צופים במושבים.

אולי לא היתה זו השעה המתאימה "לכל המשפחה", אולי לא היום הטוב של השבוע. אבל יכול להיות שבאותה שעה, ובאותו ערב, במאות ערים אחרות ברחבי ארה"ב; היו אולמות בתי הקולנוע מלאים. כך או אחרת – אל דאגה. מפיקי הסרט לא יבואו אליך בסיום הערב בבקשה להלוואה. הם הולכים על כל הקופה.

את Fatal Attraction ("חיזור גורלי") ראיתי כשבוע השישי להקרנתו בארה"ב ומן העתונות למדתי שהמפיקים עברו כבר את גבול 200 אלף הדולאר בהכנסה.

נשאלת השאלה: מדוע נוהרים האמריקנים – ובקרוב מאוד יראוהו בכל העולם, וגם בישראל – לסרט הזה? מה יש בו שעושה אותו ללהיט מארץ הלהיטים?

שאלה קשה והתשובה עליה – קשה פי כמה. אפשר אמנם להשיב עליה בשלוש מלים באנאליות כמו: יש בו הכל, אבל זה לא הכל.

זהו אמנם סרט קולנוע, בסך הכל שעתיים של צפייה במתח ועירנות, מהולים בחרדה. אז מה? לא ראינו כבר היצ'קוקים?

ובכל זאת – זה לא סתם סרט.

זהו סרט מהחיים שעושה לך משהו שאתה יכול ללמוד ממנו.

מה?

אוה, חביבי, וסליחה שאני פונה בעיקר אליך, אדוני הגבר. העצה הקטנה שאני יכול לתת היא אחת: היזהר! אתה צוחק?

כשתראה את הסרט – כבר לא תצחק. אולי לא תבכה, אבל בדבר אחד אני בטוח, כמו שהיום הוא יום רביעי: אתה תפחד, אתה תרעד עד לעמקי נשמתך, תזיע, תלפות את ראשך ותאמר: איזה מזל היה לי. איך הצלחתי לצאת מזה בשלום.

לצאת ממה?

נו, בחייך. מעולם לא היית באילת, בכפר של רפי נלסון? מעולם לא ראית שם איזו שוודית/דנית ואמרת לעצמך: לו אך יכולתי...? מעולם לא בא לך לספר שאתה במילואים ובסוף תפסו אותך באנטבה, במאריס או בלונדון? אף לא פעם אחת?

הסתכל לי ישר בעיניים. אתה לא יכול. בוא ל"מכונת האמת". לא תבוא. היא תתפוצץ. שים יד על התנ"ך. תסרב. היד תרעד.

אז אם זה הלך לך עד עכשיו, פעם, פעמיים או שלוש, וכל מה שרצית היה לחזור הביתה בשלום – הצלחת. זכית בפיס. ניחשת שש בלוטו ועשית 14 בטוטו. שיהיה לך לבריאות, חבר.

אך אם חלילה קרה לך מה שקורה בסרט – שכידוע, לקוח לפעמים גם מהחיים – אתה בצרה.

ואם כבר היית בסרט הזה – ולא רק בקולנוע, אלא גם בחיים – אתה הראשון שתבין במה מדובר.

נכון שהסרט הזה מפחיד? נכון שהסרט הזה הופך את הגבר – ויהיו לו הכוונות הכי טובות בעולם – למה שהוא לא היה רוצה להיות אפילו בחלומו הגרוע ביותר?

אני יצאתי מאולם הקולנוע רטוב. מבוהל. ראיתי למה יכולה להביא "התפרפרות" קצרה של סופשבוע בחברת מישהי שאותה היכרת שעה־שעתיים קודם לכן. היא יכולה להביא להרס המשפחה, לאבדן הבעל, האשה, הילדים, וכל זאת בשל סערת־יצרים של לילה אחד.

בדף השאלון, שחולק בסיומו של הסרט לקהל הצופים שהיה בדרכו החוצה, נתבקשתי, כמו גם אחרים, לחוות דעתי עליו.

כתבתי: "אחרי סרט שכזה - מי מפחד מאיידס". ■

אברהם שרון

לילך לי

ל ילך כבר בת חצי שנה. היא זוחלת על ארבע וכורעת על שש. היא כמעט יושבת. היא משחקת בצעצועים שעושים רעש ובצעצועים שעושים שקט. היא אוהבת משחקים מצפצפים ומשחקים שורקים, קרוסלות ובובות של לבד. היא מגיבה בטעם טוב על גירויים חוותיים ונענית לקולות החיקוי של בעלי־החיים הנוחים לחיקוי.

יש לה קו. יש לה אופי. אשה קטנה. לילך כבר בת חצי שנה. הצואה שלה כבר מסריחה. כשהיא בוכה – עפעפיה כבר לחים. מול האור, אפשר לזהות טיפות. לשונה החלה ללחך מוצקים. קולותיה האקראיים מצטרפים למבע. היא בוהה בטלוויזיה.

לילך כבר בת חצי שנה. עשינו לה יום הולדת שלם. היא ליקקה את הקצפת מן העוגה, טעמה פתיתים מן הטורט, פלטה את הרוטב, ובחודש השביעי למניינה היא יודעת כבר להתהפך משמאלה לימינה נחבטת בסורגי המיטה, ממוללת את אניצי השטיח, נוגפת את פיאת הלינוליאום. וכשהיא תתייצב ותשב ואחר־כך תקום ותעמוד היא תתחיל, מוקדם מכפי שאשער, ללכת, ואנחנו – היא ואני – נביט זה באישוניו של זה וכמו בדואט תעלה השאלה: לאן? ■

ארט בוכוואלד

חוות נמלים

ה כי גרוע בכל העניין של מתנות לחגים הוא אי הוודאות האם הנמען קיבל אותן.

סצנה מעין זו חוזרת על עצמה בכל בית ברחבי אמריקה.

"כיוזר", אמרה אתל אמריקוס, "הבלוולטים בכלל לא הודו לנו על חוות הנמלים ששלחנו להם".

"אולי היא לא מצאה חן בעיניהם", ניסה טום אמריקוס.

"אפילו אם היא לא מצאה חן בעיניהם, הנימוס מחייב שהם לפחות יאשרו את קבלתה. לא כל כך קל להשיג חוות נמלים בימינו", סיננה אתל.

"אולי הם לא קיבלו אותה", אמר טום. "שירותי הדואר גרועים במיוחד בתקופת החגים".

"אז אולי נדרוש חקירה, כדי לוודא אם זה נשלח?"

"רעיון טוב. אבל מה אם מפקח שירותי הדואר יתחקר את הבלוולטים? הם יחשדו שאנחנו בודקים אותם", אמר טום.

"אבל אנחנו באמת בודקים אותם", הצביעה אתל. "אם הם קיבלו את החבילה ולא אישרו או ניגיע להם שיביכו אותם. אנחנו עשינו מאמץ לא קטן להשיג להם מתנה. ואיזו תודה קטנה זה באמת לא דרישה מוגזמת.

"אין להם שום זכות להרוס לנו את החג", אמר טום.

"אני יכולה לטלפן לאחותה של לורטה ולשאול אותה, אם היא יודעת אם הם קיבלו את זה או לא", הציעה אתל.

"אה, לשאול עם זה. אם הם כאלה בפיי טובה, נוכל לרשום את חוות הנמלים בכעיף השקעות כושלות", אמר לה טום.

"אני בכל זאת חושבת שהם לא קיבלו את זה. לורטה היתה נייר יושבת וכותבת מכתב תודה", אמרה אתל.

"אז איך זה שמעולם לא שמענו מהם, כאשר נתנו לבת שלה וילון אמבטיה לחתונה שלה?" שאל טום.

"מפני שלא שמענו זה בהכרח של לורטה. זו הכלה שצריכה להודות על המתנות, לא האמא של הכלה".

"אלה יודעים רק לקבל. מה שמפריע זה שהיא עושה יותר כסף ממני".

"יש לי רעיון", הכריזה אתל. "למה שלא נקפוץ אליהם, וכוכי שאתה תעסיק אותם אני אדדה ואראה אם חוות הנמלים ישנה כאיזשהו מקום. כך לפחות נדע אם הם קיבלו אותה או לא".

"אני לא הייתי עושה זאת. זה שההווה לא שם זה לא סימן שהם לא קיבלו אותה. אולי הם נתנו אותה לבת שלהם".

"שאני אטלפן ואשאל אותם ישר בפנים אם הם קיבלו את חוות הנמלים?" שאלה אתה.

"זה רעיון. כשמדובר במתנות לחג, אני תמיד בעד עימות ישיר".

אתל חייגה. "לורטה, זו אתי... היתה לכם תשכה מסגעתי... נהדר, גם לנו. מה קיבלתם? זו האי קשית חרש, מעיל פרוות, טלוויזיה ובקבוק בושם אופיום. ומהחברים קיבלת משהו? ... מתקן לבבריות, מאפרות ופעמון לדלת שמנגן "לרוד משה היתה חווה", עוד משהו... עדיין לא פתחת את כל המתנות...

"טוב, אם את אינך עסוקה לפתיח את השאר, לפחות תחפשי את זו בעל העטיפה שלה מצויירות איילות קופצות... אני מחכה... מה את אומרת? זה מאיתנו? טפה אחית, בכלל שכחתי ששלחנו לכם משהו... את לא מוכרחה לומר שזה מוצא חן בעיניך אם זה לא. זו סתם מתנה קטנה ומיפשית, אבל חשבתי שזה ישעשע אתכם להביט בנמלים מתפרות בחול... את לא צריכה להתנצל. טום ואני לא מצפים שיודו לנו על מתנות. אנחנו נותנים משום שאנחנו נהנים לתת, לא בשביל שיודו לנו". ■

ניסית להכניס מזרון למכונת כביסה?

כמובן שאינכם יכולים להכניס מזרון למכונת כביסה. ויחד עם זאת, אתם מעוניינים שישאר נקי, ויראה תמיד "כמו חדש" אתם צריכים "**מזרונית**"! "**מזרונית**" – כיסוי מגן מבד כבים ממולא בסיבים סינטטים המכסה את מזרונכם ושומר על נקיונו. את "**מזרונית**" אתם יכולים, כמובן, להכניס למכונת הכביסה, וכך גם המזרון וגם ה"**מזרונית**" נשארים נקיים.

למזרון שלכם מגיע הגנה מושלמת. תנו לו "**מזרונית**" של עמינח.

להשיג: ברשת חנויות עמינח, חנויות רהיטים מובחרות וברשתות השיווק הגדולות.

מזרונית עמינח מגן המזרון המושלם

הריהוט שהוא בריאות

קורים דברים

הקברט ההונגרי. צוורה על הציצי. צילום: נאוה שמש.

הפינג הונגרי כשר

מלון "בקה" שבבודפשט שיגר למלון "דניאל" שבהרצליה, את אשפי המטבח שלו ואת הקונדיטורית הראשית, להקה צוענית וגם להקת קברט בשם "אורפאום". סך־הכל נחתה כאן משלחת המונה כ־30 נפשות הונגריות, בתוספת מטען השוקל כ־3.5 טון – הכולל בין היתר, יינות, תבלינים, תלבושות ותפאורות.

הם באו לשלושה שבועות של "הפינג הונגרי". ככה קוראים במלון "דניאל" לאירועי הפולקלור והאוכל, המתרחשים שם בימים אלה. זה התחיל בשבוע שעבר. ערב חגיגי למוזמנים: משה זנבר, אברהם רונאי, מפכ"ל המשטרה דוד קראוס, אברשה טמיר ותהילה סלע; רפי נלסון ואשתו מריאן, הנופשים מאילת במלון שבהרצליה; רותי וד"ר עמי גלעדי; דני סנדרסון; אהר'לה גולדפינגר וחיים מלובן מהטלוויזיה.

בתוכנית הערב, מלבד אוכל ופולקלור, גם מופע הקאברט מבודפשט, למי שהיתה סבלנות לחכות לו שלוש שעות.

הרקדניות שבבית מופיעות חשופות חזה, מכסות כאן את הציצים בכוכבים צבעוניים, לטובת כשרותו של המלון. על האוכל ההונגרי בגירסתו הכשרה, אמר השחקן יליד בודפשט, אברהם רונאי, המשמש כמזכ"ל האגודה לקידום קשרי ישראל הונגריה: "הם הצליחו להגיע כאן די קרוב לטעמים של האוכל, ששם הולך בדרך־כלל עם שמנת ועוד חטאים, כמו בהמות שחס ושלום להזכיר את שמם". ■

רפי וסריאן נלסון בחופשה בתל־אביב. ופלו על ערב הונגרי במלון. צילום: נאוה שמש.

נס היסטרי בנס־ציונה

כמו בחתונה גדולה, רק בלי חתן־כלה, חגגו באולמי השמחות "ויטראז'" שבנס־ציונה, את נשף הפתיחה למקום הפועל כבר מספר שבועות. חתנים וכלות אפשר היה לראות שם רק בתצוגת־האופנה, שהינחתה ענת דולב. וגם את צמד הפרברים, איתן מסורי, שימי תבורי וחופני, אשר שיעשעו את המוזמנים.

מסביב לשולחנות הערוכים, ישבו מיטב מכובדי נס־ציונה והסביבה וגם אורחים שהגיעו מרחוק יותר. בין החוגגים: ראש המועצה נס־ציונה ניסן קרופסקי, הח"כ מיכה חריש, רפי סוויסה ומזל קיסר, בלי הבעל ישראל, אבל עם הבת ואומה, הבן אבישי והכלה דלית. ואם קיסר והיטר גד יעקובי ועוד כמה חשובים שהוזמנו, לא באו, זה כנראה רק בגלל שהיו עסוקים בדברים חשובים.

מה לאלה ולפתיחת אולם שמחות וכינוסים, הסביר מני וייצמן, מזכיר מועצת הפועלים נס־ציונה: "הסיסמה שלנו היא נס־ציונה לעצמאות כלכלית. המרכז החדש שהאולמות הם רק חלק ממנו, הוא בפירוש הצלחה כלכלית. להיט היסטרי שאף אחד לא האמין בו. שכנענו את ההסתדרות להקים כאן סניף של קו־אופ. עד אז נסעו תושבי נס־ציונה לעשות קניות בסופרמרקט ברחובות. היום זה הסניף הכי מצליח בארץ. באים לקנות כאן מכל הסביבה. גם אולמי השמחות והקונגרסים עמדו ריקים שנה, עד שקבוצת 'גני שקמים' לקחה אותם".

בראש הקבוצה, שהקימה את הפרוייקט המצליח אולמי "ויטראז'", עומד שמואל שמוטקין, נצר למשפחת ביל"ויים, שאשתו שייכת למשפחת מילצ'ן. גם שמוטקין, כמו נס־ציונה שאף לעצמאות כלכלית. לפני שנכנס לפרוייקט האולמות הוא עבד בעסקי משפחת אשתו. ■

חמי בן עמי וצלמת את איתן מסורי. צילום: נאוה שמש.

רוני ושמואל שמוטקין... צילום נאוה שמש

שפע כרות בתצוגת האופנה ב"ויטראז'" צילום נאוה שמש

אי' לוזון ונתן דטנר. צילום: אמיר חדד

לוזון בן 22

"אני מעריץ אותו. זה אחד הזמרים ששרים מהלב", כך משה גיאת, זמר וותיק, על אלי לוזון, כוכב עולה, שמכר 200 אלף קאסטות מהשלאגר שלו "איזו מדינה". בשבוע שעבר, לוזון בן 22, חגג יומולדת במועדון "הפלקה" בתל־אביב. גיאת היה שם וגם נתן דטנר, אבי קושניר, רבקה זוהר, עירית ענבי ומוני מושונוב, שהופיעו איתו ב"פסטינל".

לוזון מנתניה, עד לא מזמן זמר של חתונות ומועדונים קטנים, עכשיו קוראים לו "זכור מחאה מזרחי". מאחורי הקלעים של "הפסטינל". הוא התגלה גם כמצחיקן. סיפר דטנר: "הכרנו רק בפסיטגל. היה שם צוות בכיף. התפננו הנזון מאחורי הקלעים. לוזון היה מטריף אותנו מצחוק, נותן עיבודים מזרחיים לכל מיני שירים". ■

"שנור" עם פרוביזור

"אם כל משפחה בארץ תתרום רק שקל אחד בחודש, לא יצטרכו יותר את השנור הזה", אומרת שלי חושן, העומדת בראש אגודת "יד ביד" והקרן להצלת חיי אדם, שהקימה האגודה.

הפעם, מדובר בשתי ילדות הנוסעות עכשיו ללונדון, לעבור שם ניתוחים דחופים.

מאז נוסדה הקרן, לפני כשנה, נשלחו באמצעותה לחו"ל 38 חולים ששבו לכאן בריאים ושלמים. ביום ששי שעבר, ב"הילטון" תל־אביב, אספו כספים לטובת הקרן. זה עלה 50 ש"ח לכל אחת מכ־550 הנשים אשר איישו את האירוע, שכלל ארוחת בוקר קלה ותצוגת אופנה מרהיבה של עודד פרוביזור, בביצוען של 9 דוגמניות. ■

בוות פרוביזור העליזות צילום רוני קסטרו.

המשורר יעקובי

השר גד יעקובי, על תקן של מחבר ספרי שירה, הוא המשורר הראשון שהוזמן להתארח ב"חצרות האכרים" בכפר תבור – פרוייקט חדש לשחזור חצרות האכרים מראשית ההתיישבות במקום, אשר ייפתח בחודש הבא. יעקובי הגיב בשעת סיורו במקום: "איני יודע אם אוכל להיות הראשון, אבל הפיתוי הוא בהחלט גדול. יום אחד אגיע לכאן כדי להשלים עריכת ספר שירים שלי". ■

גד יעקובי בחצר אכר משוחזרת בכפר תבור. צילום: דניאל מורדזינסקי.

מן הבוידעם

נוגה אשד, שחקנית־זמרת, המופיעה עם תכניתה "שירים מן הבוידעם" ב"ספריה", העניקה טיפול מיוחד למיכל סלע, תלמידה בת 15 מתיכון עירוני ה' בתל־אביב, כאשר זו התעניינה אצלה אם היא יכולה לחגוג את יום הולדתה בחברת שירים ישראליים שהיא אוהבת, נוגה השיבה בחיוב והיה יופי של ערב. באותו ערב נכח גם הסבא־של־מיכל, חיים גיבורי, ה"אבא" של ספרי טרזן, ביל קרטר ובוק ג'ונס, אשר עוסק רוב עיתותיו בתרגום מאנגלית לעברית. ■

נוגה אשד (משמאל) וחוגגת מיכל סלע. ערב ב"ספריה". צילום: בלהה דבורי.

בלהה דבורי

"זה יהיה בסדר"

זה היה טכס מרגש, המבטא הישגים מופלאים בצידו. אחת אחת ניגשו יפהפיות אתיופיות לדוכן החגיגי וקיבלו תעודות, המכשירות אותן לעסוק כמזכירות, כתבניות, מטפלות, תופרות.

הנערות, אחדות מהן נשים עם ילדים בזרועותיהן, השקיעו שנתיים של לימוד אינטנסיבי של השפה ושל מקצועות קשים בתרבות שונה והן עמדו בזה. המברכים מטעם ויצ"ו (שזה היה הפרויקט שלה), מטעם מנהל הסטודנטים של משרד הקליטה, הג'וינט (עמי־שב) ומשרד החינוך – כולם עמדו על הצד האנושי המופלא הזה. ילדות שהגיעו לישראל ב"מבצע משה", נפרדו מעל הורים ובני משפחה שהותירו שם, צעדו עד סודאן ברגל ועלו משם ארצה, עשו את זה. עמדו להן חינן הטבעי, קשיות עורף, אמונה וכוחות נפש אדירים. את המורות, שניסו לעודד אותן, הן ניחמו ב"זה יהיה בסדר", כמוטו ישראלי אופייני.

38 נערות אתיופיות סיימו את חוק לימודיהן ב־3 מגמות מקצועיות, עמדו בבחינות לסיווג מקצועי של משרד העבודה, שרו שירים של ארץ ישראל, וסיימו בשירה ענוגה מלאת געגועים באמהרית, שלוחה למשפחותיהן באתיופיה. זו היתה קליטה אמיתית בסגנון של פעם. ■

גילה קראוס

סיפור "כיפה אדומה" מוצג על ידי נערות אתיופיות בטקס סיום קורס הדרכה מקצועי בויצ"ו ירושלים. צילום: זום 77.

תפקיד חייהם

בתום תכנית עשירה של רבי־שיח עם מחזאים, מנהלי תיאטראות ושחקנים ושל קטעים ממחזות מקוריים, אשר נערכה בתיאטרון הקאמרי ב"שבתעתון" מטעם "מעריב" – נשאלו השחקנים מהו התפקיד אותו הם חולמים לבצע בקריירה שלהם.

שמואל סגל ("הבימה"): את תפקיד לאצ'ק ב"לוויה חורפית" של חנוך לוין.

שבתאי קונורטי (תיאטרון השחקנים של נוה־צדק): ב"סוחרי הגומי" של חנוך לוין.

עדה טל ("הבימה"): בככל מחזה של נסים אלוני.

יוסי גרבר ("הקאמרי"): בהמחזה של ספרו החדש של חיים באר "עת הזמיר". ■

תלמה הדר

זה מזכיר לי...

"ביום בו יעקרו את המזוזות מתיאטרון חיפה – אני אעקור את המזוזה מדלת ביתי ומדלתות חדרי הילדים שלי". כך הגיב איש התיאטרון והבמאי יוסי אלפי ("השדרה" ב"הבימה") על הדברים, שהשמיע רבה של העיר חיפה ביחס למזוזות, ב"מקום בו נשמעים ניבולי פה". דבריו של אלפי התקבלו בתשואות ב"שבתעתון", שנערך בתיאטרון "הקאמרי" מטעם "מעריב". ותגובתו המוקדמת של המחזאי יהושע סובול על כך כי 100 כרטיסים נרכשו על־ידי אנשי כהנא והתחיה: "אני שמח על שהכרטיסים אכן נרכשו והאנשים לא יעמדו בחוץ. ואם תהיינה הפרעות הרי הדברים מזכירים את אשר כבר אירע בזמן גרמניה הוויימרית: בריונים נכנסו להופעות קברט והפריעו. אחר זה עבר לשריפת ספרים וזה נגמר בשריפת בני־אדם". ■

תלמה הדר

חסי בן עמי מציגה אופנת ג'ינס בהיכל התרבות בערב לטובת העמותה להנצחת חללי חיל קשר ואלקטרוניקה. הקולקציה היא של "דה בסט", שאחת מחנויותיה נמצאת בלב יהוד, העיר המאמצת של החיל.

קטנים

בהקרנת הבכורה החגיגית של הסרט הדוקומנטארי "ירושלים – קרב הראל", תוצרת עמותת "אהלי פלמ"ח" – התבקש טדי קולק, ראש עירית ירושלים, לעלות על הבמה ולברך את הפלמ"חניקים שנאספו בתיאטרון ירושלים: "זה כשרון מיוחד לבחור מבין כל הקהל הזה דווקא את מי שלא היה בפלמ"ח ולבקש ממנו לברך", אמר טדי, אשר שמר על עירנות משך כל הסרט. ★★★

אריה אליאס התפנה למדוד פיאה של ג'ינג'י לכבוד "מעגל הגיר הקווקזי" ב"הבימה", שם הוא מחליף את מוסקו אלקלעי בתפקיד אחיה של גרושה. אלקלעי עסוק עכשיו ב"מירלה אפרת".

אליאס באדום.

אנשי "כיתן" בדימונה נוהגים לאטום את אוזניהם בפקקים מיוחדים לאיטום רעשים. כששמעו שהנשיא הרצוג ורעייתו אורה יתארחו במפעל – הכינו למענם זוג אוזניות חדש. נובלס אובליז'. ★★★

ועוד סיפורון מאותו ביקור: ח"כ ז'אק אמיר הצטרף לסיור הנשיא. בחדר התפירה התיישב ליד מכונת תפירה והוכיח לפועלות שמה שלומדים בבית, אצל אמא, לא שוכחים לעולם.

ח"כ ז'אק אמיר. גירסא דינוקתא.

בשורה חמה ובטוחה מבית "פרג":
תנור חימום טורבו חדשני

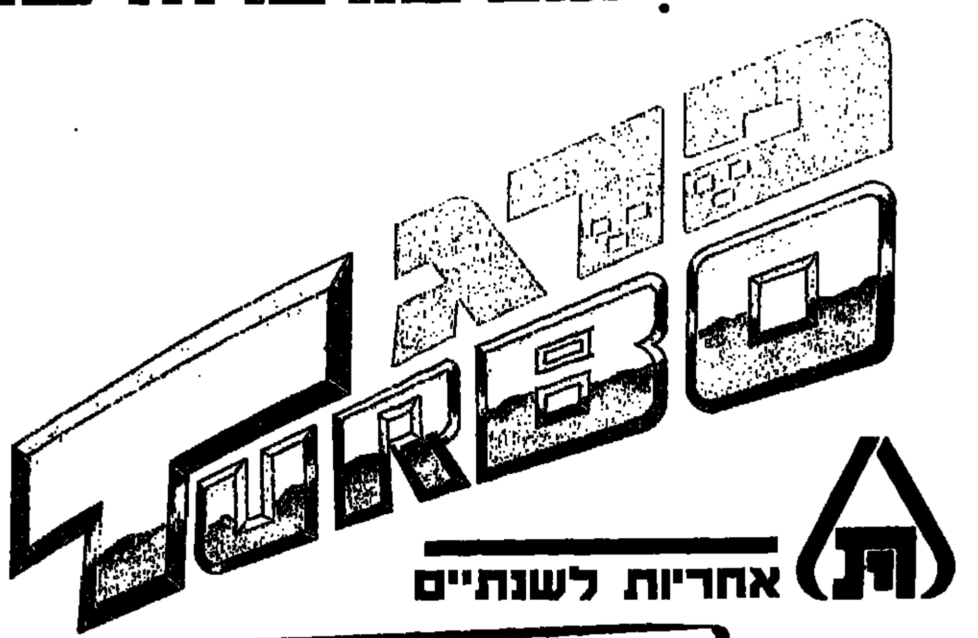

ישר מהתנור. "פרג טורבו"

"פרג" הוא מפעל שעשה לאנשים הרבה חום בחורף וקור בקיץ במשך כמה עשרות שנים. עתה גם את יכולה להנות מתנור חדשני ויוקרתי של "פרג"; פשוט נוח, יפה, אמין, בטוח וגם חכם.
תפוקת התנור W 2000 במתח של V 230.

נא להכיר : "פרג טורבו".

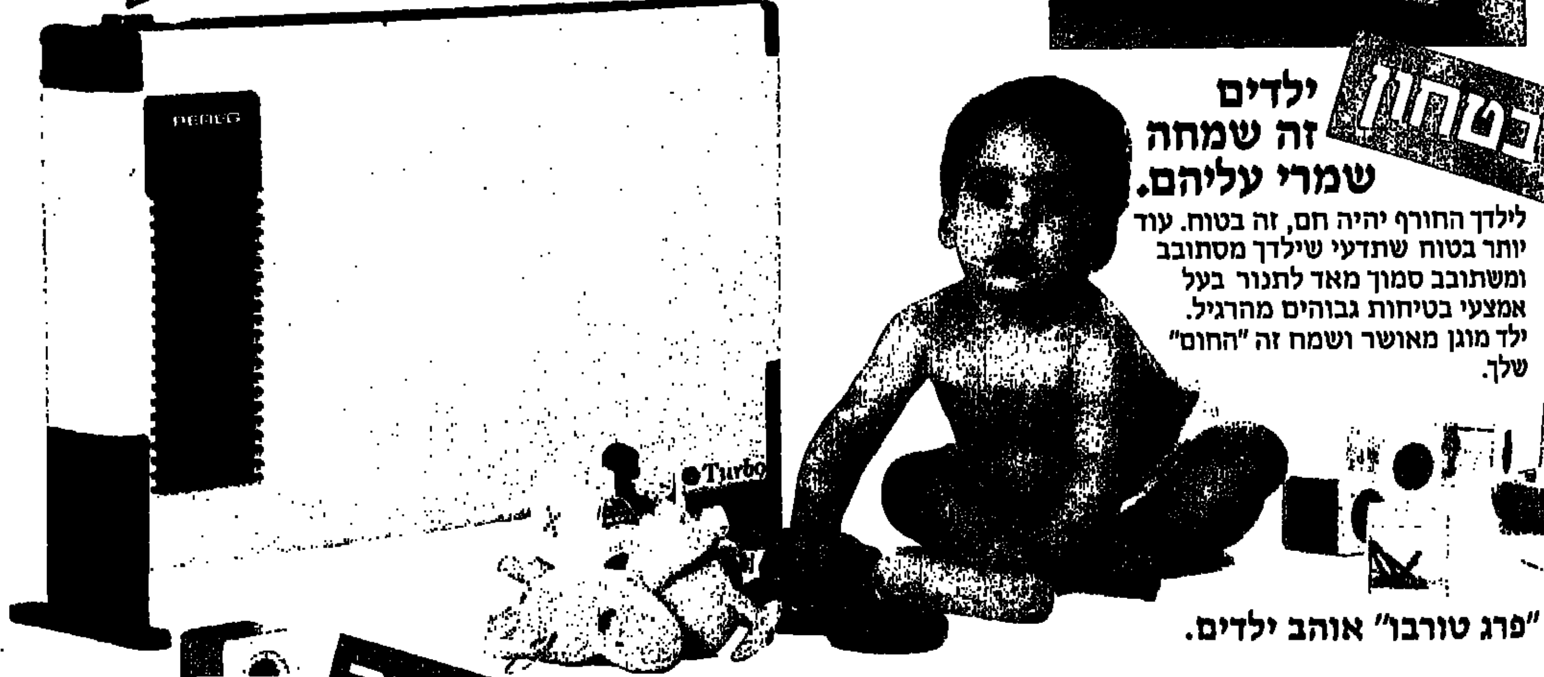

בטחון

ילדים זה שמחה שמרי עליהם.

לילדך החורף יהיה חם, זה בטוח. עוד יותר בטוח שתדעי שילדך מסתובב ומשתובב סמוך מאד לתנור בעל אמצעי בטיחות גבוהים מהרגיל. ילד מוגן מאושר ושמח זה "החום" שלך.

"פרג טורבו" אוהב ילדים.

33 שנה

"פרג" כרטיס ביקור.

איכות מוצרים ללא פשרה, מוניטין של עשרות שנים ואמינות גבוהה, הם שהביאו את "פרג" לליגה הראשונה. עשרות משרדי ממשלה, שדות תעופה, רשת מלונות דן, חב' "אינטל" ומע"צ הגדולה אמרו כן ל"פרג" ולמה? כי למקבלי ההחלטה במוסדות הללו השם "פרג" אומר - איכות. כי מכון התקנים העניק למוצרי החב' תו תקן (בדוק לפני כל קניה, זה חשוב!!). כי השרות של "פרג" הוא כמו מכונה משומנת. והעיקר וזה מה שבאמת חשוב: "פרג" היא חב' עם כתובת, שמקרינה הרבה אמינות וחום עונה אחר עונה אחר עונה.

אבא טוב. "פרג".

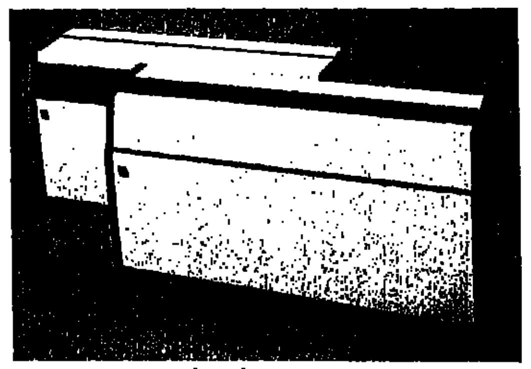

המזגן המפוצל של "פרג" עם הפטנט... השקט.

מבצע

קבלי את מחצית כספך בחזרה במבצע חם קר.

הכנסי עוד היום (המלאי מוגבל) לאחת מחנויות החשמל וקני את ה"פרג טורבו" במחיר היכרות, אנו מאחלים לך חורף חמים ונעים, תתחדשי. באביב תשובי אלינו חזרה וכאשר תרכשי מזגן מפוצל של "פרג", נזכה אותך במחצית מחיר ה"פרג טורבו" שקנית כפי המופיע בחשבונית.

לכל עונה הפרג שלה.

מפעלי פרג מאוחדים בע"מ
ת.ד. 1201, ירושלים 91012
טלקס: PEREG IL 26224 טל' 02-853121-5

להשיג בחנויות החשמל המובחרות וברשת המשביר לצרכן
כמו כן ברשת חנויות בית המזגן וגל-קור ז'בוטינסקי 78 רמת־גן.
מפיצים לחנויות בלבד: המרכז והדרום - "אחים ירוחם" 03-373929, 03-381874.
חיפה והצפון - א. נצר בע"מ 04-661985, 04-664891, ירושלים - ונטורה 02-228987

אשכולות ● צ'יסמרין-ברקן

פאנוב מחכון...

מי שחיכתה לזולרי פאנוב לפני כשבועיים, עם ארוחת ערב אינטימית בביתה היפואי, היתה **סאלי דוגרטי**, ידידתו מזה 8 שנים: דוגרטי, המנהלת ביפו סלון בסגנון המאה ה־18, טיפחה את קשריה עם פאנוב באנטוורפן, שם היה הוא מנהל אמנותי של "הבלט המלכותי הפלמי" והיא – בעלת בית ספר לאמנויות שם. את פאנוב שמעו אומר, כי התכנית הקרובה למימוש בשלב זה הוא מופע מחול בעצובו, הבנוי על מוסיקה ישראלית "שורשית", אולי של ארגוב או של וילנסקי, כשברקע קולה של שושנה דמארי. נחכה ונראה. ■

ליה קרן

ולדי פאנוב. סאלי דורטי (עומדים) וליוה פאנוב. ידידים מאנטוורפן

אין מכתב, אין חתונה

דבר מוזר קורה בזמן האחרון לדוגמנית תמי בן־עמי. כל מיני אנשים מתקשרים ושואלים אותה, איפה המכתב? מישהי אפילו אמרה לה, "אני מבינה שאת מתחתנת ובטח שכחת לשים לי את ההזמנה במעטפה". לבן־עמי, שאומרת "בחיים שלי אני לא כותבת מכתבים", התברר שמישהו שולח בשמה מעטפות ריקות. בפנים שום דבר. ומאחור, איפה שנמצאת כתובת השולח, רשומים שמה וכתובתה. היא, אגב, עוד לא מתחתנת עם הד"ר קובי זר ומאד רוצה לדעת מי עומד מאחורי הבדיחה המשונה הזאת. ■

אירית רותם

החברים של דוד

עמוס קינן לקח גיטרה ביד והתחיל לנגן. **יוסף מונדי** הצטרף אליו בהימהום עצוב־שמח. היה זה בטקס האזכרה **לדוד אפרתי** ז"ל, שנערך בשבוע שעבר בבית להקת המחול "קול ודממה" של **משה אפרתי**, אחיו של דוד. "אם החברים של הבן־אדם מתאספים חמש שנים לאחר מותו לשתות ולשיר לזכרו", אמר עמוס קינן, זה רק אומר כמה דוד חסר לכולנו". דוד אפרתי מאנשי האצ"ל, דמות ירושלמית ידועה ונחבאת אל הכלים, היה גיבור ישראל, ללא כל מרכאות. "כשלא אהיה", נהג לומר, "תזכרו אותי בשתיה ובשירה". והחברים של דוד באו. בא **דן בן־אמוץ**, ובאו **יבי** המשורר **ושמואליק קראוס** הזמר, **ובדרוגו** עורך־הדין הירושלמי ועמוס קינן ויוסף מונדי ושאר חברים שידעו ויודעים לשתוק פרשיות עלומות בתולדות ישראל, והפעם הם שתו ושרו לזכרו, לחסרונו, לנוכחותו השקופה באוויר. משה אפרתי אמר בשקט: "דוד בוודאי מחייך לו שם עכשיו..." ■

אריה יאס

וילינר. הוא והיא צילום. ורי אברמוביץ

מזון עם שיניים

אם זה לא סיפור אהבה אמיתי אז מה כן.

הנפשות הפועלות הן: הוא **צביקה ויליגר** (32), יבואן מזון, גרוש, חתיך, מי שהיה יוצא רק עם מלכות יופי ודוגמניותיהן. בשנתיים וחצי האחרונות הוא יצא קבוע עם מזכירתו, ירדן.

היא **רוית מידן**, או־טו־טו רופאת שיניים, העובדת עתה בתור שיננית.

לפני חמישה חדשים הלך צביקה לטיפול שיניים, בלי מזכירתו, כמובן. שם פגש את השיננית, רוית. והתוצאה: בסוף השבוע עמדו השניים מתחת לחופה בתל־גנים, פרבר רמת־גני. מר ויליגר הצעיר, שהרבה כמה שנמצא על מדפי המרכולים זה בזכותו, הצהיר באוזני חברים: "נמאס לי כבר מכל הזוהר. אני מתחתן איתה מפני שהיא כבאדם". מכאן אין להסיק מסקנות מוטעות: רעייתו החדשה היא, בכל זאת, יפה וזוהרת. ■

תלמה הדר

סוד ההרכב המוצלח

בני משפחותיהן צחקו, חבריהן היו ספקנים. אך שלוש מורות למוסיקה, שנפגשו בעת עבודתן בקיבוץ, זוכות לקהל רב באולמי קונצרטים קטנים ברחבי המדינה, בנגנן מוסיקה שאינה מוכרת, מתקופת הבארוק ועד המאה ה-20.

שלא כמו ההרכבים הרגילים, הדבקים במשפחה אחת או שתיים של כלי־נגינה, מורכבת "טריטון" מפסנתרנית **דימונה בוימן־וינטראוב** מרמת־אביב, חלילנית – **זיוה צור** מקיבוץ גבעת־חיים־מאוחד וכנרת **אמה גרינאפול**, שעלתה מבריה"מ ב-1977 ומנגנת עם התזמורת הקאמרית הישראלית. עד כה נגנו קונצרטים מוצלחים בעין הוד, במוזיאון חיפה, בקפה יובל ובצוותא בתל־אביב.

"הבעיה העיקרית שלנו",

אומרת דימונה וינטראוב, "היא למצוא מוסיקה מתאימה לכלים שלנו. כל קונצרט הוא אתגר ואין אנו יודעות אם נתקבל בתשואות, או רק בתשואות מנומסות. ההפתעה הגדולה, היא אומרת, היא לגלות שאנו פופולאריות בקרב קהל צעיר. להם אין דעות קדומות נגד שלישיה המורכבת מנשים בלבד, או נגד העובדה שאנו מנגנות יצירות יוצאות דופן". ■

דיאנה לוו

אוניברסיטה?
תהיה ריאלי, תלמד ב־רון

אתה יכול לשפר את סיכוייך להתקבל לאוניברסיטה. יש רק דרך אחת בטוחה, הדרך הארוכה יותר, המאפשרת לך להתמודד בהצלחה עם הלימודים הריאליים.
תהיה ריאלי, בוא ללמוד בהדרכת צוות המורים המסור של תיכון רון, אשר יספק בידיך שיטות בלעדיות להבנת החומר.

מתמטיקה עם אורי גוטהלף
שיטת לימוד בלעדית המגבירה את יכולתך להתמודד עם בעיות, לאשר הוכיחה עצמה עם למאות בוגרים

מתמטיקה 5-4-3 יח'
פיסיקה 5-4 יח'
ביולוגיה 3 יח'
כימיה 4-3 יח'

פיזיקה בשיטת דורון סער
שיטה יחודית המתבססת על פתרון בעיות המופיעות בבחינות הבגרות ובבחינות המיון של הטכניון והאוניברסיטאות.
הקורסים מתקיימים 3 פעמים בשבוע בשעות הערב.
• קורסי הכנה לבחינות פסיכומטריות בהדרכת חמי בן נון ממחבר הספר האדום החדש.

המסגרת הבטוחה ביותר לבגרות
תיכון רון

נמשכת ההרשמה למועד קיץ 88.

יהודית חנוך

אופנה

פזמון חוזר – סוף העונה

הסוחרים לא מאמינים במציאות, מורידים מחירים בגבולות ה־20 אחוז בלבד, מוחקים מחיר שהוא כאילו ישן, שמים מחיר שהוא כאילו חדש. צריך לבדוק היטב לפני שמחליטים לרוץ ולקנות. צריך גם לחשוב מה כדאי לקנות.

באופנה כבר סוגרים את החורף, הקדימו את מכירות סוף העונה. והרי כמעט כל שנה יש לנו אותו סיפור: הסתיו החמים השאיר הרבה בגדים שלא נקנו על הקולבים והחורף שהתאחר כבר לא הריץ את הקונים לחנויות.

ויש לנו פזמון חוזר גם בתחום אחר: כמו בכל שנה בזמן הזה אפשר רק להתלונן על כך שהמכירות שלנו הן לא כמו של חוץ לארץ. שם יש מציאות אמיתיות והכיף הוא גם למצוא אותן. אנשים שאוהבים את זה יכולים להרגיש בתקופת המכירות בחו"ל כמו ציידים אמיתיים, יוצאים בבוקר מוקדם כשהחנויות עוד לא מלאות, סוקרים את הקולבים, מתמקדים על בגד, נעליים, ארנק . בודקים את תוית המחיר ו...קדימה, רצים לקופה.

לפעמים יש בקטע הזה אכזבות. עוד מישהו (קרוב לוודאי שזו מישהי) הרים אותה אפודה ויש לנו סיפור של "שניים אוחזין". או שהשמלה המשגעת היא במידה שתתאים רק לבובה ברבי, ומעיל הקשמיר, שעולה שליש מהמחיר המקורי, מיועד לגברת גוליבר. בערב חוזרים, כמו מטיול שנתי, עמוסי־שקיות, רטובים מגשם, מאוד־מאוד עייפים אך מרוצים. שנה שלמה אפשר לספר על מסע הקניות ללונדון, כשם שהצייד מספר על הסאפארי שלו.

ברובע הבגדים

המכירות בארץ הן הרבה יותר פרוזאיות, הן נעדרות מתח באופן טוטאלי כך שיקשה להשוות אותן למסע צייד. כי בארצנו אין הסוחרים מאמינים במציאות. אוהבים להרוויח טוב, גם בסוף העונה. לכן הורדת המחיר שמורידים היא בגבולות העשרים אחוז. וכשמורידים יותר זה, בדרך כלל, על בגד ממחלקת העתיקות.

יש עדיין חנויות רבות שבהן ההנחות הן רק משחק קוסמטי. מוחקים את המחיר הכאילו־ישן, רושמים מחיר חדש, שהוא המחיר המלא מתחילת העונה. עד שלא יהיה חוק ברור בעניין ההנחות ימשיכו לעבוד עלינו בעיניים. שמלה זה לא לחם אחיד, אז אין אפשר לדעת מה המחיר האמיתי. ואת מחיר הלחם אתם זוכרים!

ברור שאפשר לקנות בגדים בהנחה לא רק בחנויות. מקום תל־אביבי מומלץ הוא רובע הבגדים מערבית לכל־בו "שלום"; יצרנים שנתקעו עם סטוקים גדולים מוכרים שם בגדים חפשי־חפשי, גם לקניינים שקונים רק זוג מכנסים. לא כולם עושים את זה, אבל אם תגידו בבטחון מופגן שאתם מבוטיק "מאדונה" בבת־ים, או "מאדאם" מבני־ברק, לא חשוב השם, העיקר שיישמע אמין, יש סיכוי סביר שתוכלו להיכנס גם למתקנים שמורים היטב, אלא שגם שם יש לשים לב: גם פה יש אנשים שמשתקים ב"כאילו". אפודה שראיתי בכיכר המדינה ב־89 שקל הוצעה בחנות המפעל ברחוב יעבץ ב־85 שקל; אז, סליחה, בשביל 4 שקל – אני בעד כיכר המדינה.

להשקיע בארוך

מה כדאי לקנות? יש כמה כללי־זהב שלא משתנים, אפשר תמיד לשלוף אותם מחדש כשיוצאים לקנות במכירות העונתיות:

** במחירים העכשויים יש להעדיף בגדים שאפשר יהיה "ללבוש טוב" לא רק עוד חדשיים אלא גם בחורף הבא; העצה חיעוצה: לקנות את הבגד היקר שכבר מזמן חשקתם בו.

** בגדי־עור. מקטורנים קצרים, חצאית מיני שחורה מעור. מערכות בשני חלקים. אם יש לכם כבר כמה בגדי־עור בסיסיים בשחור ובחום, הוסיפו עור צבעוני, עור מוטבע, או בגד מזמש שחזר לאופנה, תתעלמו מבגדי־עור עם פרנזים וגם מבאלה שמקושטים במסמרים. הסגנון הזה שייך לעבר.

** בגדים מצמר נקי או מעורב. פוטרים – בעדיפות שנייה.

** חצאיות צרות, קצרות אבל גם ארוכות. המעצבים לוחצים חזק לכיוון הקצר, אבל לא כל כך מצליחים לשכנע נשים לוותר על הארוכות. אפשר להמשיך ולהשקיע בארוך.

** חליפות מחוייטות (חצאיות צרות עם מקטורן ארוך עד לברכיים או קצר עד למתניים).

** מכנסיים בכל סגנון. למכנסיים צפויה פופולריות מחודשת, כפשרה למי שלא רוצה ללבוש את החצאיות הצרות והקצרות.

** שמלות ימשיכו לככב גם בחורף הבא. לכו על שמלות בצבע אחד, תתעלמו מהדפסים. שחור זו עדיין ההשקעה הכי טובה, גם חום. נסו למצוא אדום, כחול וירוק, צבעים שמפזרים את האפרוריות החרפית.

** בסריגים העדיפו את החלקים. לדגמים המקושקשים צפויה תוחלת חיים קצרה. תתייחסו אליהם רק כתוספת של פלפל ומלח למלתחה.

** השקיעו במשבצות, לא בפסים. המשבצות, בשחור לבן, בסגנון של אריגים גבריים, או צבעוניות בסגנון סקוטי.

** ג'ינס, מכנסיים, חצאיות מיני, מקטרונים. זו ההזדמנות לרענן את המלאי, למרות שההנחה הניתנת עליהם במקומות מסויימים היא רק עשרה אחוזים, אם בכלל.

בגד טוב בסגנון קלאסי. למשבצות גבריות תוחלת חיים ארוכה. ("סירי שפיר").

תמיד כדאי לרענן את מלאי הג'ינס שבארון. ("באקארדי").

זה הזמן להשקיע בעור. לא רק במקטורן, גם בחצאית. ("ראם").

איתן לוין
צילום: צביקה ישראלי

חוה עופר את האמנות העתיקה הזו היא למדה אצל ז'ין וקן גנור ולאוניד היוון

החיים סביב לנול

חוה עופר, סבבה בעולם ועתה היא מוקפת כלי אריגה. היא הפכה את התחביב שלה לקיירה. נול האריגה החדיש שלה מחובר למחשב.

לאחר שחוה עופר קושרת את כלבת הזאב, אנו חוצים את החצר האחורית ומגיעים לבקתת קורות קטנה עם תריסי אלון תומים, רחבים, שתפסני הנחושת שלהם מעוצבים ברמות ראש אשה. מתחתם תלויות ארגיות, מעליהם וילונות מוסטים בצבע ורוד לבן. ריח העץ המעורב עם ריח חרשא הרטוב נותן תחושה של בקתה הממוקמת על רכס היונגפראו בשוויץ. "זו הממלכה שלי", אומרת בגאווה חוה.

במרכז הבקתה הקטנה, עומד נול אריגה, היחיד מסוגו בארץ. עיצובו הססברו־עתיק מסתיר את העובדה שהוא שייך, שייך מאוד, למאה העשרים. חוטי חשמל דקים, בלתי נראים, מחברים אותו למחשב "מקינטוש" משוכלל. קיים שילוב מעניין בין המחשב לבין שיטת השתי־וערב הקיימת, כידוע, מאז ימי התנ"ך. באמצעות המחשב מתכננת ומציירת חוה את רוגמאות האריגה.

"רק מטורף יקנה באופן פרטי מכונה כזו יקרה, בכיל תכיף", היא מחייכת. התחביב השתלב יפה עם העובדה שהיא גידלה שלושה ילדים והיתה אמורה לבלות זמן רב בבית בזמן שבעלה, קפטן־בדימוס יוסף עופר, טייס אל על, נמצא בנסיעות.

חוה, שנולדה וגדלה בבריטניה, עלתה לישראל כנערה. למרות שאמנות האריגה מפותחת מאוד בבריטניה, היא התוודעה לאמנות הסבוכה הזאת רווקא כאן, ולמדה אצל אורג שטיחים זקן בנמל תל אביב הישן. את השכלתה האמנותית רכשה בלונדון בזמן שבעלה שימש כנספח אווירי. בארץ למדה כמורה לאמנויות ברמת השרון. לפני כשנתיים, לאחר שהילדים התחתנו ועזבו את הבית, החליטה הגה שזה הזמן המתאים להתמכר לתחביב ולהפוך אותו לקריירה. מה שהחל לפני עשרים שנה עם נול אריגה שולחני קטן, התפתח לנול אריגה גדול, מקצועי, וממוחשב.

חוותו הציורית של הבית ההדריקסתי ברחוב ש"ור ברמת חן, כלל לא מרמזת על "מוזיאון" האריגה שבתוכו. עשרות עבודות יד, שטיחים, וילונות, רקמות, פסלים מתורה, אהילים ומיני אריגים שונים, מונחים בכל חדרי הבית. כל העבודות הן מעשה ידיה, ונולה, של חוה עופר. בתוך הבקתה, במעט מוסתר בתוך ערימות חוטים גדולות, ניצב איסף גדול של נולי אריגה ישנים שנאספו במקף השנים, תוך כדי טיולים רבים בעולם וחרי ברטיני השיפה לא עלו בכסף.

ישנו נול כפתי עתיק, נול שמיועד להגזרות בלבד, נול שבעזרת קלפים מיוחדים ניתן לכתוב בעזרתו אותיות, נול פרואני כבנוי ממקלות ונול ברואי. חוה אפילו מצאה בתורכיה כלי עתיק שתפקידו לייצר חרטים מצביה, בשיטה פרימיטיבית, אך יעילה. חוה חברה ב"אגודה הירושלמית למלאכת מחשבת בחוט".

באגודה ישנם מאתיים חברים. אחת לחודש מתקיים מפגש במוזיאון ירושלים, יש הרצאות של אמנים מחו"ל, קורסים, תערוכות ועידכונים מכל העולם. כמו בכל אגודה מסודרת, יש גם יו"ר, מזכ"ל, כרטיסי חבר, וכמובן, דמי חבר. ■

משה לדר

בט חלק ב'

בטי דייויס, בת 79, נראית שברירית אבל היא לא. את מי שהיא רוצה היא זוכרת, אומרת מה שבא לה, לא עושה חשבון לאף אחד. עכשיו אין לה מה להפסיד. להיפך.

כך נראתה בטי דיוויס בהופעתה האחרונה [illegible]

קשה עבר על בטי דיוויס ב־83'. היא עברה ניתוח להסרת שד, לקתה בשבץ מוחין ושברה את הירך. ארבע שנים מאוחר יותר, בגיל 79, נראית שברירית - אבל רבים יודעים שהיא לא. בטי דיוויס עובדת קשה וללא ליאות. היא עומדת לרשות העתונות כמו בימים הטובים שלה. עושה רושם שמיס די., כפי שחברים מכנים אותה עד היום, נמצאת עדיין בשנותיה הטובות ביותר.

היא הבינה לעתונאים שבאו לבקרה סנאריו שכלל את חייה בפרוטרוט. למען האמת - היא מסרבת לשקר לעצמה, מה שגרם לה לבעיות ולאי־נעימויות. אבל זה היה כדאי. כך היא רואה את הדברים.

"מעולם לא אמרתי שהחיים קלים", היא אומרת, "במיוחד במקצוע שלי. מעולם לא ציפיתי לחיים קלים. נולדתי בניו־אינגלנד, מאסאצ'וסטס, מקום שבו אנשים מכוונים אותך לחיים קלים. אני מאמינה בלימוד מנוש־גים שלי שנעשו ובמשך השנים תיקנתי רבים מהם".

בסרטה האחרון, "הלוויתנים של אוגוסט" (The Whales of August), בהשתתפות ליליאן גיש, שבגיל קרוב ל־90 עשויה להיות מועמדת לאו־סקאר בתפקיד שתקנית המשנה הטובה ביותר, מופיעה בטי דיוויס כגברת עיוורת, גאה ומודקנת וראשה צלול. ואגב כך היא נזכרת שכבר בגיל 13, בעת מסיבה מש־פחתית, צבעה בט את ריסיה בצבע ולרגעים שיתקה את העיוורת. "זה היה התפקיד הראשון שלי", נזכרת מיס די.

בתקופה שבה לקתה בשבץ, חזו הרופאים שבט לא תחזור עוד לעבודה. עורך־הדין שלה שמע וצחק. "אתם לא מכירים את בטי דיוויס". בתוך שנה שיחקה ולא הזניחה את כתיבת ספרה השני "This N' That" ("זה וזה"), שבו היא נכנסת לאספקטים אישיים עמוקים בחייה, הרבה יותר מאשר בספרה הראשון שכתבה בשם "The Lonely Life" ("החיים בבדידות").

אני רואה אותה בטלוויזיה וקורא הרבה מאור ראיו־נות שפורסמו באחרונה, כהבלטה, בעתוני ארה"ב, ולרגע אני מהסס. בט או לא? מתי ראיתי את בטי דיוויס האמיתית, אז, באפריל, כאשר חולק כאן פרס האקדמיה האחרון, או שמא היום, בתכנית הנוכחית שלה בטלווי־זיה, או בראיון הזה והזה בעתון?

אז, באפריל האחרון, ראיתי - כמו גם מיליוני אמ־ריקנים וצופים בעולם כולו - בט דיוויס זקנה, עייפה, מבולבלת, בט שאיננה יכולה להשלים משפט אחד, בט שמדברת לא לעניין ושמארגני ערב פרס האקדמיה לא מצאו דרך להורידה מהבמה. מאות אלפי מילים ודברי ביקורת קשים הוטחו בה למחרת ערב האוסקאר, אבל דומה שזה לא הזיז לה כלל.

עובדה. היא חוזרת אל המסך ואל אמצעי התקשורת. גם בגיל 79 יש עוד מי שמגלה בה עניין.

בט מציתה עוד סיגריה. לחודש ימים, כשחלתה, הרחקה אותן למגירה וזה עלה לה, לדבריה, ב"הרבה בריאות", משכלת רגליה וצוחקת.

האמפרי בוגארט - מאצ'ו

"פרט ל'השועלים הקטנים' (The Little Foxes) שהוסרט ב־41', וכו גילמתי דמות מרושעת, שיחקתי תמיד בתפקידים של נשים חזקות, בעלות אופי, נשים שכונו בהוליבוד 'כלבת'ס' (Bitches). תפקידים אלה הם הטובים ביותר. כאשר עשיתי את 'מה קרה לבייבי ג'יין', ב־62', שאלה אותי בתי אם לא הרחקתי לכת".

בט דיוויס קולחת מאוד בשיחה וכמו גם בראיון מעל דפי העתון, אבל מהססת לרגע וארוך כאשר מדובר בגברים, ביריבותה עם שחקנים ושחקניות, או כאשר היא נשאלת על קשיים שהיו לה עם במאי זה או אחר. במעט לכל שאלה יש לה תשובה מוכנה מן הסרוול, גם אם היא נשמעת לעתים לאקונית.

מה יש לה, למשל, לומר על הבמאי ג'ין ניגולסקו?

- "אני לא זוכרת אותו היטב..."

ומה עם האמפרי בוגארט?

"כן, עשינו כמה סרטים ביחד". בעבר, כאשר כתבה פעם על בוגארט, ציינה שלא סבלה את [illegible] שלו ואת [illegible].

השם נחרט ביהלומים

לעומת זאת היא [illegible] הערצה כאשר היא מדברת בשבחו של ג'ורג' ברנט. [illegible] "הנצחון האפל" (Dark Victory) [illegible].

והיא נזכרת: "ג'ורג' נתן לי [illegible] ביהלומים. כאשר הגיע [illegible] שם קצר..."

את האמפרי בוגארט לא אהבה, [illegible] קס' (1949) חייבה התפקיד ללבוש בגדים [illegible] 'אוה לא התח[illegible]' [illegible] את זה", נזכרת בט, [illegible] שנה אחרי.

לכעו האנית [illegible] - היתה בט נאמנה ואוהבנית מאוד בתפקידיה הרבים. כאשר [illegible] "רבות [illegible] כשהן עוטות [illegible] שקבעו בהוליבוד. עלי זה לא עבר".

מהמכתב ל"המכתב"

"ג'זבל" (Jezebel), לצידו של הנרי פונדה, היה ראשון מסדרת סרטים שעשתה עם ויליאם ויילר. בין השניים התפתחה פרשיית אהבים, שהסתיימה בא[illegible] דראמאטית.

מתוך סרטים שבהם הופיעה: משמאל: ב"נצחון אפל" (1939), "השועלים הקטנים" (1941) ו"המלכה הבתולה" (1955).

בט דיוויס רצתה להינשא לווילר, אך הוא "משך" אותה. לבסוף, שלח לה מכתב, אותו פתחה רק כחלוף שבוע ימים. במכתב אותו שלח ווילר, הוא כתב, שאם בתוך 24 שעות לא תינשא לו - הוא יישא לאשה מישהי אחרת. כאשר פתחה בט את המכתב - זה היה כבר מאוחר מדי...

מקרה או לא - סרטה הבא של דיוויס עם ווילר, בשנת 40', היה "המכתב" (The letter). למרות שלא היה ל"מכתב" שום קשר עם המכתב של ווילר, היתה לבט הזדמנות לרצוח את מאהבה בסרט. "אה, מיסטר ווילר", היא אומרת בקול צרוד כאשר נשאלה לפרשת היחסים שלה עמו, "היה לו כשרון רב וסרטו 'השנים הטובות ביותר בחיינו' (מישנת 46') הוא לא הסרט הטוב ביותר שלו, אלא אחד הטובים שבכל הזמנים.

"ווילר היה מסוג הבמאים שלא אהב להסביר מה הוא בדיוק רוצה מהשחקן. בהסרטת 'ג'זבל' אמר לי פעם: 'אם לא תפסיקי לנוד בראשך - אכבול את צוואר־רך בשרשרת'. אם עשית משהו והוא נתן לזה את האו.קיי. שלו - עברה ההסריטה בשלום. אם לא - אוי ואבוי. אבל בסך הכל היה ווילר במאי קלאסי, וניחן במבט מזהיר על התמונה כולה. הוא ידע כיצד לספר את הסיפור וגם להעמיד את המצלמות בזוויות הנכו־נות".

מה קרה לסיכוייה של בט לעשות את "חלף עם הרוח"?

ניכר בה שחורה לה הדבר גם כיום, כאשר חלפו כל כך הרבה שנים. "דובר על כך ש'ורנר' תשאיל את ארול פלין ואותי לדייוויד או. סלזניק לתפקידי ראט באטלר וסקארלט או'הארה, אבל ארול לא היה הטיפוס המתאים לגלם את ראט באטלר וכל ההצעה ירדה מהפר־רק. (התפקידים ניתנו, כזכור, לקלארק גייבל ולוויוויאן לי - מ.ל.) במקום זה הפך 'ג'זבל' למערבון אמיתי ואני חושבת שהוא מאפיין יותר את הדרום מאשר 'חלף עם הרוח'", אומרת בט.

שחקן לא מבין בפוליטיקה

מה חושבת בט דיוויס על רונאלד רייגן, עמו הופיעה ב"הנצחון האפל" ב־39'? - "אני לא חושבת ששחקנים צריכים להיות מעורבים בפוליטיקה, משום שאנחנו פשוט לא מבינים בזה במידת הצורך. לגבי מיסטר ריי־גן יש לי לומר דבר אחד: הוא הצליח לשקם את הפא־טריוטיזם שאבד לארה"ב. אני גם חושבת שבמרוצת השנים היה עליו לקבל כמה החלטות קשות מאוד. אני לא מקנאה בו.

"הטראגדיה שבפוליטיקה של היום היא, שאם אינך נראה טוב בטלוויזיה - זה לא משנה עד כמה תוכל להצליח בתפקיד הנשיא. אנשים הולכים אחרי רייגן מכיוון שהוא עושה שימוש נכון במצלמה. עובדה היא שהטלוויזיה מניעה כיום את גלגלי העולם".

בט עדיין "חורשת" את העולם בלהט נעורים ואומ־רת שאין דבר שהיא מצטערת עליו. "אני אוהבת להיות אני ומרגישה שייכת לזמנים שלי".

משגים?

- "כן, בהחלט. היו לי רבים. אחד הקשים, ממנו למדתי הרבה, היה לחשוב במהירות ולעשות דברים מהר יותר מאנשים שהיו סביבי, מה שגרם לעצבנות רבה. אנשים הגיבו בכעס על תכונתי זו, אבל אני חוששת שאני עדיין כזו".

ב-110 מרפאות קופ"ח הכללית. אפשר להזמין תור בטלפון לרופא המשפחה. עובדה.

עוד ועוד מרפאות קהילה של קופ"ח ברחבי הארץ מצטרפות לשיטת הזמנת התור הטלפונית.
אם גם אתם קבלתם את הגלויה המחולקת שלנו הביתה, הרי גם מרפאתכם פועלת בשיטה החדשה המקובלת בעולם המערבי כולו.
רפואה נכונה יותר זה שם המשחק.
יותר תשומת לב לחולה כאדם, פחות תורים, ויותר, הרבה יותר שרות.

אשקלון	מרפאת ברנע,	טל' 051-34514
באר-שבע	מרפאת גן-יאיר,	טל' 057-434083
באר-שבע	מרפאת מיפילים,	טל' 057-33227
באר-שבע	מרפאת עומר,	טל' 057-690440
באר-שבע	מרפאת יעל,	טל' 057-33123
באר-שבע	מרפאת א',	טל' 057-31457
הרצליה	מרפאת הרצליה ב',	טל' 052-570737
חיפה	מרפאת קרית אליעזר,	טל' 04-530065
כרמיאל	מרפאת כרמיאל,	טל' 04-981218
כפר-סבא	מרפאת קפלן,	טל' 052-36101
כפר-סבא	מרפאת שכ' אליעזר,	טל' 052-20171
כפר-יאסיף	מרפאת כפר יאסיף,	טל' 04-962161
לוד	מרפאת כצנלסון,	טל' 08-224377
עפולה	מרפאת נוף העמק,	טל' 06-542189
פתח-תקוה	מרפאת אורלנסקי,	טל' 03-9322576
פתח-תקוה	מרפאת רמתיים,	טל' 052-21175-7
פתח-תקוה	מרפאת שכון עממי,	טל' 03-9327111
פתח-תקוה	מרפאת שעריה,	טל' 03-9324111
קרית אתא	מרפאת בן עמי,	טל' 04-445969
קרית אונו	מרפאה ב',	טל' 03-353082
קרית-גת	מרפאה א',	טל' 051-885651/2
קרית-גת	מרפאה ב',	טל' 051-881355
קרית-גת	מרפאה ג',	טל' 051-881462
קרית-גת	מרפאת הזרע,	טל' 051-888878
קרית-חיים	מרפאה מזרחית,	טל' 04-456881-4
קרית-ים	מרפאה א',	טל' 04-718953
רמלה	מרפאת דרום,	טל' 08-221306
רמלה	מרפאת נורא,	טל' 08-221997
רמת השרון	מרפאת מוריה,	טל' 03-472157-9
רעננה	מרפאת קרית-שרת,	טל' 052-445633

רשימה חמישית בסדרה: תל-אביב, מרפאת רבינוביץ, 03-5461661 ■ תל-אביב, מרפאת רמת ישראל, 03-331639 ■ תל-אביב, מרפאת עממי ב', 03-316741 ■ תל-אביב, מרפאת תל-ברדאו, 03-245202 ■ תל-אביב, מרפאת פליטקין 03-380116 ■ תל-אביב, מרפאת בבלי, 03-5462636 ■ ירושלים, מרפאת תלפיות מזרח, 02-719770 ■ ירושלים, מרפאת תלפיות, 02-712656 ■ ירושלים, מרפאת רמות א' 02-861458 ■ אשקלון, מרפאת דרום, 051-28756 ■ אשקלון, מרפאה מקצועית, 051-29147 ■ באר-שבע, מרפאה ד', 057-694441 ■ בת-ים, מרפאת ארלוזורוב, 03-595941 ■ בת-ים, מרפאת דויאל 03-599445 ■ חדרה, מרפאת נורדאו, 06-333982 ■ חולון, מרפאת עין יהב, 03-884854 ■ חולון, מרפאת תל גיבורים, 03-880250 ■ חולון, מרפאת פיירברג, 03-886950 ■ נתניה, מרפאת ותיקים, 053-342973 ■ עפולה עילית, מרפאת עפולה עילית, 06-592284 ■ קיראון, מרפאת קיראון, 03-356831 ■

רשימה רביעית בסדרה: תל-אביב, מרפאת צהלה, 03-476784 ■ אשדוד, מרפאת אשדוד ב', 08-21020 ■ אשקלון, מרפאת עתיקות, 051-55754 ■ בית שאן, מרפאת בית שאן ב', 06-587941 ■ גוש שגב, מרפאת משגב, 04-902341 ■ חיפה, בנק אחוזה, 04-245911 ■ יבנה, מרפאת חולות, 08-437528 ■ יבנה, מרפאת מרכז, 08-437251 ■ יקנעם, מרפאת יקנעם, 04-893114 ■ נצרת עילית, מרפאת דרום, 06-570873 ■ עפולה, מרפאת עפולה עילית, 06-594070 ■ קרית אתא, מרפאת עזיאל, 04-444055 ■ קרית מלאכי, מרפאת קרית מלאכי ב', 08-87246 ■ רמת הגולן, מרפאת קצרין, 06-961510 ■

רשימה שלישית בסדרה: תל-אביב, מרפאת קטובץ, 03-440613 ■ תל-אביב, מרפאת רמת החייל, 03-485111 ■ אשדוד, מרפאת אשדוד י"א, 08-42515 ■ אשקלון, מרפאת חובבי ציון ב', 051-34888 ■ באר שבע, מרפאת ט', 057-412212 ■ באר שבע, מרפאת נוה-נוי, 057-33779 ■ בית שאן, מרפאת בית שאן ב', 06-588060 ■ חצור, מרפאת חצור הגלילית, 06-989022 ■ מגדל העמק, מרפאת מגדל העמק, 06-540072 ■ נס ציונה, מרפאת נוה עובד, 08-471431 ■ עפולה, מרפאת גבעת המורה, 06-592006 ■ עפולה, מרפאת עומר, 06-525611 ■ ערד, מרפאת ערד, 057-957363 ■ ראשון לציון, מרפאת ירושלים, 03-9644094 ■

רשימה שניה בסדרה: אשדוד, מרפאה א' 08-21656 ■ באר-שבע, מרפאת י"א, 057-419787 ■ גדרה, המרפאה המרכזית, 08-91027 ■ חיפה, מרפאת רוממה, 04-244641 ■ ירוחם, מרפאה מרכזית, 057-80327 ■ צפת, מרפאת כנען, 06-930468 ■ קרית שמונה, מרפאת צפון, 06-940551 ■ קרית שמונה, מרפאת דרום, 06-941488 ■ קרית שמונה, מרפאת מרכז, 06-944492 ■ רחובות, קרית משה, 08-460598 ■ רחובות, מרפאת הדר, 08-468149 ■ ראשל"צ, מרפאת רוזנברג, 03-948369 ■ רמת-גן, מרפאת רמת עמידר, 03-743802 ■ תל-אביב, מרפאת שיכון צבא-קבע, 03-812444 ■ תל-אביב, מרפאת איילון, 03-301888 ■

רשימה ראשונה בסדרה: תל-אביב, מרפאת בן-טן, 03-225142 ■ תל-אביב, מרפאת תל-ברוך, 03-482203 ■ תל-אביב, מרפאת הורביץ, 03-478111 ■ רמת-גן, מרפאת שני, 03-5742277 ■ גבעתיים, מרפאת משמר הירדן, 03-778047 ■ נתניה, מרפאת בארי, 053-332374 ■ נתניה, מרפאת אזורים, 053-505556 ■ באר שבע, מרפאת ה', 057-424885-6 ■ אשדוד, מרפאת ד', 08-41713 ■ אשקלון, חובבי ציון א', 051-32811 ■ אשקלון, ביאליק, 051-29855 ■ קרית מלאכי, מרפאת א', 08-82255 ■ נס ציונה, מרפאת ביאליק, 08-475665 ■ רחובות, מרפאת שעריים, 08-454557 ■ טבריה, מרפאת שיכון ג', 06-794771 ■ טבריה, מרפאת שיכון ד', 06-795566 ■

קופת חולים

חוטפים את הגלולות הריחניות

למי שנמאס לזרוק בגדים מוכתמים, יש היום בשורה – "פונטו־מטיק" – אבקת־כביסה להיט מספרד. החידוש: מופיעה בצורת גלולות ריחניות. מושג חדש בארץ: ריענון כביסה – גלולה אחת והבגדים נקיים. לא צריך, קדם־כביסה, לא צריך למדוד כמויות, מוצאים אותה בחנויות לחומרי־ניקוי וברוב רשתות השיווק הגדולות. מומלץ.

מאת יונה ברטל

זה ממש מתסכל לזרוק חולצה יפה או חליפה של הילד לאנף הסניטוטים, רק בגלל כניה כתמים עקשניים. תופעה החוזרת על עצמה בתדירות גדולה מדי. חברות הדטרגנטים מנסות לפתור את בעיית הכתמים בנוסחאות חריפות, תרכובות חריפניות, לא תמיד בהצלחה יתרה.

בימים אלה התבשרנו על חידוש מהפכני, המבטיח פתרון קל ונוח לבעיה. השם שצריך לזכור, הוא: "פונטו־מטיק", מבית היוצר של פרסן־ספרד. וזהו, למעשה, אבקת־כביסה בעלת רמת חומר פעיל ייחודי, שמצליחה להתגבר על כתמים עקשניים בכל סוגי הבדים. נוסף לתכונה זו, חדשנותה בצורתה: האבקה משווקת בצורת גלולות ריחניות. את הגלולות מכניסים ישירות לתוך המכונה ביחד עם הכביסה והן מבצעות פעולת כביסה מושלמת, ללא צורך בפעולת קדם כביסה. יתרון: חיסכון ניכר בזמן ובאנרגיה יקרה.

"הגלולות של 'פונטו־מטיק' נוחות ויעילות מאוד בשימוש", מסביר משה נשר, היבואן של האבקה החדשה, ומוסיף: "הן יוצרו בכמות האופטימלית של החומר הפעיל ובהתאמה מרוייקת לכביסה. אין אפשרות להזיק לכביסה או למכונת הכביסה במידת כוס לא נכונה, יש 3 אפשרויות: שתי גלולות מתאימות לתוף מלא (4 ק"ג כביסה) של כביסה רגילה. שלוש גלולות מומלצות לכביסה מאוד מלוכלכת וגלולה אחת מיועדת לריענון הכביסה".

ריענון כביסה, מושג חדש זה מחדירה פונטו־מטיק לישראל, אחרי הצלחה גדולה גם באירופה. הסבר: מרבית כביסת המבוגרים כוללת בגדים שנלבשו פעם־פעמיים וכל מה שצריך זה רק לרענן אותם בשטיפה ריחנית. האופציות שהיו למטרה זו, עד כה, היו תהליך כביסה רגיל או שטיפה ביד, משימה לא אהובה בכלל. כספרד, הידועה בהתמחותה בתחום הסבון, הדטרגנטים ומוצרי הניקוי, מצאו את הפתרון בגלולת הפונטו־מטיק. גלולה אחת מספקת רמת חומר פעיל, ריח נעים וחומרי עידון כדי שהכביסה תצא מבריקה, מלאת ניחוח וסיכויי הכר והצבע יישמרו. כאמור, פונטו־מטיק מתאימה לבדי כותנה, פשתן וגם בדים סינתטיים ומותאמת לכל סוגי מכונות הכביסה ותוכניות הכביסה הקיימות. לכביסה ביד מומלץ להשתמש בגלולה ריחנית אחת לכמות מים שבין ליטר עד דלי.

ה"פונטו־מטיק" משווקת, כאמור, באירופה, שם הפכה להיט. בארץ מוצאים אותה בחנויות כל־בו, בחנויות למוצרי ניקוי, ובקרוב ברשתות השיווק הגדולות. פרטים נוספים אצל המשווק הבלעדי: י.מ.ג. רול בע"מ, בטלפון 03-9249393, או ישירות אצל היבואן: סופר אמיר: 052-441189.

פיתוח מוצרים ייחודיים

מי שהביאה אלינו את החידוש הזה – ה"פונטו־מטיק" – ישירות מספרד, היא חברת **סופר אמיר**, בבעלותם של **משה נשר וגדעון כהן**. התמחותם בתעשיית תרסיסים (ארוסולים) למטרות טיפוח, טיהור אוויר, ניקוי הבית וטיפול במכונית.

"התחלנו במיבנה בן 200 מ"ר והיום אנו יושבים על כ־600 מ"ר, עם צי רכב מכובד". מספר משה נשר ומוסיף: "יש לנו תוכניות לפתח בעתיד מוצרים ייחודיים בתרסיסים שלא היו קודם". בחיוך מסויים הוא מוסיף: "חלק ממוצרים אלה ישווק כבר בקרוב"...

(מודעה)

הטור של טומי

עת הזמיר

שם המשפחה המקורי שלי הוא למפל. על הרשימות הראשונות שלי ב"מעריב", ב־1955, עוד התמתי בשם למפל. אבל חשבתי, שצעיר בעל דעות לאומיות, שגם מתחיל להיות עתונאי עברי, זקוק לשם עברי חד משמעי. הואיל והייתי הלמפל האחרון ממין זכר במשפחה, הדודים שלי התנגדו לשינוי השם, אבל התעקשתי. לגבי בחירת השם החדש התייעצתי עם מורי ורבי, עורכו הראשי של "מעריב", ד"ר עזריאל קרליבך. "למפל זה ביידיש מנורה ומתחיל ב־ל' כמו לפיד, או למה שלא תיקרא לפיד?" - הוא יעץ לי.

זה נראה לי רעיון טוב וגם כבוד לא קטן שקרליבך בחר לי שם. שילמתי במרשם התושבים משהו כמו עשרה גרוש ושיניתי את שמי בתעודת הזיהוי מלמפל ללפיד.

השבוע אני קורא בספרו החדש של חיים באר, "עת הזמיר", על דמות דמיונית, המתוארת כסופר ופובליציסט ותיק, שכתב מסה על המיתוס היהודי והמיתוס העברי בארץ ישראל.

ומה שמו של הסופר המלומד, פרי דמיונו של חיים באר? שמו א.מ. לפיד (למפל).

טילפנתי לחיים באר ושאלתי אותו כיצד הגיע לשם גבורה? "למפל היה שם יהודי שתמיד מצא חן בעיני – הוא ענה – וחשבתי בלבי, כי הפובליציסט שלי הוא דמות שחרצה לשנות את שמה למשהו עברי, לאומי. למפל זה כמו מנורה קטנה שמאירה וגם לפיד מאיר ומתחיל ב־ל', אז החלטתי שהוא יחליף את הלמפל כלפיד".

כאשר סיפרתי לחיים באר ששמי היה פעם למפל, הוא נשמע לי מופתע לחלוטין. "לא היה לי מושג על כך" – אמר.

והרי לכם דוגמה לאמנות המקבילה לחיים. ■

מוס שוקולד

קיבלתי מכתב בזו הלשון:

"לצערי שם אני לב, כבן עדות המזרח, שכל מאמריך וריכוריך רחוקים ממני כמזרח ממערב. מוס שאכלת בנאפולי ושיר המנגל עושים לי הרגשה רעה שאיננו בכלל בגיל אחד. נראה שיש פה שתי שפות דיבור שונות לגמרי. סוג א', שנוסע המון לחוץ־לארץ כמוך, נהנה, 'תרבותי' ומעורן. ואנחנו, שחיים בפלאנטה אחרת של חובות מצטברים מחודש לחודש, אנשים קשי־יום שנותרים מול הטלוויזיה עם 600 שקל לחודש ואין להם תרבות אוכל, שכן כמעט ואין מה לאכול.

"הייתי מציע לך, בכל הכבוד, להתייחס מעט גם לבעיות המצוקה בחברתנו ובמיוחד בהיבט העדתי של העניין, שגורם לירידה כה המונית של עדות המזרח, ואולי אני בתוכם בקרוב, כי לא מצליחים להסתדר בארץ ולא מבינים איך אתם חיים ברמת חיים כה גבוהה. בקיצור, רד מהגג, מר לפיד!"

החתום – אליעד צרוק, חיפה.

התגובה הראשונה שלי למכתב היתה הרגשת אשם. אולי אני באמת לא בסדר. אולי אני באמת שקוע בעולמי שלי ומכוון לקהל מסויים, שמבין לרוחי. אני חושש שיש בזה משהו.

התגובה השניה שלי היתה רוגז על הכותב. מדוע הוא מנגן על הנימה העדתית? ומדוע הוא מאיים בירידה – באמריקה הוא ימצא צדק סוציאלי? ומה הוא רוצה מחיי? אני את המוס שוקולד שלי הרווחתי ביושר.

והתגובה השלישית שלי היא לומר לאליעד צרוק, שהחיים הם לא גן של שושנים וצדק רב אין בעולם וכל אחד מאתנו חי ומת עם מה שנגזר עליו. אם חסרה מילה במילון שלנו, היא לא הרוגז ולא הקנאה: המילה שחסרה היא החמלה. אז תסלח לי, ידידי אליעד, אם אני אוכל לפעמים מוס שוקולד. אני אוכל גם, בביטוי ניכך, הרבה חרא. ■

בון־טון

"נעמת" הוא ירחון של ארגון "נעמת", המעיד על עצמו כי הוא מיועד לאשה בעבודה ובחברה. הוא ערוך בטוב טעם ומכיל בדרך כלל חומר תכליתי. אבל הפעם הוא הגזים קצת. ברשימה, ששמה "עוברים על הנימוסים", כותבת רות הניג, הדרכה של בון־טון למזכירה המצליחה. בין השאר נאמר שם כדלקמן:

"אם אינך מעשנת, ומציעים לך סיגריה, אמרי בפשטות: 'תודה, לא' בסדר מלים זה. אל תתחילי לספר שפעם עישנת והיום כבר לא, שכן סיפורים אלה אינם מעניינים איש. אם את לוקחת סיגריה ליד, הדליקי אותה, שאם לא כן, יתפרש הדבר כאילו את 'מהפכת אש'. אין להניח את הסיגריה מאחורי האוזן. כאשר מציעים לך אש לשם הדלקת הסיגריה, התקרבי אל המחזיק באש, אך אל תגעי בידיו. אין לדבר כאשר הסיגריה בפה. את האפר יש לשים רק במאפרה, ולא בתוך פקקי־בקבוקים, בקופסאות מאולתרות ובוודאי שלא בתוך כלי אוכל, בסל הניירות או על הרצפה".

אני מקווה, שהאשה המודרנית, מורל "נעמת", תדע איך להתנהג אחרי שתקרא את כל המאמר. יש בו עוד פנינים, כמו למשל: "כיום כבר אין מקובל לומר 'בתיאבון' או 'לבריאות', שכן יש הרואים בכך חדירה לתחום הפרט, מאחר שאם, למשל, אדם מרבה להתעטש, וכל רגע אומרים לו 'לבריאות' גורמים לו אי נוחות ומפנים אליו תשומת לב, ברגע שלא היה מעונין בה".

או אני מבקש מהאשה העובדת שלא תאמר 'לבריאות' למי שמתעטש. וחשוב עוד יותר הוא, שאם מציעים לה סיגריה, שלא תשים אותה מאחורי האוזן. ■

המשמר האזרחי

שני קשישים של המשמר האזרחי מסתובבים מדי פעם ברחוב שלנו ועושים סיבוב על השכונה. האחד קטן ותמים, עם רובה הגדול עליו. בשני ממושפים וזקנים שני ירוק, כמו החייל האמיץ שוויק. אני תמיד שמח רואים לכבודנו.

אחרי־כך אני רואה את ה"טרגנוינר" הקהילה איכפת אותם ואני שמח פתוח. כי עיוה בדעתי הסדר נבוי, שבני הקשישים המתנדבים הללו, שלא ירתיעו יום בהבל ולא יפתרו אפילו התיל, עושים המשקד ריפוי בעיסוק על חשבון הציבור. הם משחררים אשליית נעורים, זוכרים את ציפי ואת שושי ואת דקים על הגבעה, נפתרים לשעתיים־שלוש מנשותיהם, עורכים טיול בהתאם להוראות הרופא הגריאטרי ועולים לגי במקום רב.

בני הקשישים הנהמדים והטובים הללו, שאינם מזיקים ואינם מועילים כהוא זה, מעסיקים מנגנון גדול ויקר. ליד הרגה של ה"טראגנוט" יושב גדוד שמקבל שכר ובאיזה מקום יושב סרגן משטרה שמקבל שכר ומישהו שאחראי לנשק מקבל שכר ומישהו שמנקה את המשרד מקבל שכר ומישהו שמפקח על האוזר מקבל שכר ובכיפו כל דבר. הסטירה הפאתטית הזו כל הקטן וכל השכן, המחזיקים בידבה כאילו היה מסאטא, עולה יותר, הרבה יותר, מהפעלתה של חברת שמירה מקובלת.

אני מנסה לזכור מתי זה קרה בפעם האחרונה, שהציבור הפיק תועלת כלשהי מהמשמר האזרחי וגם אם זה קרה, כמה זה עלה?

עם התפטרותו של מפקד המשמר האזרחי, בריך ליו, נוצרה הזדמנות מצויינת לבדוק מחדש את נחיצותו של המשמר האזרחי. אני חושש, שזה מסוג הבעיות שחוק האינרציה מקיימת אותם, על פי חוקי פארקינסון. אם יפרקו את המשמר האזרחי ויעבירו את כל תקציבו לקימפוס דחוף של משטרת ישראל, בולנו נמצא נשכרים. ולבני הקשישים הנחמדים נמצא תעסוקה אחרת, כדי לשמור את נעוריהם. ■

(הדברים שודרו בתכנית "השבוע שלי" ב"קול ישראל")

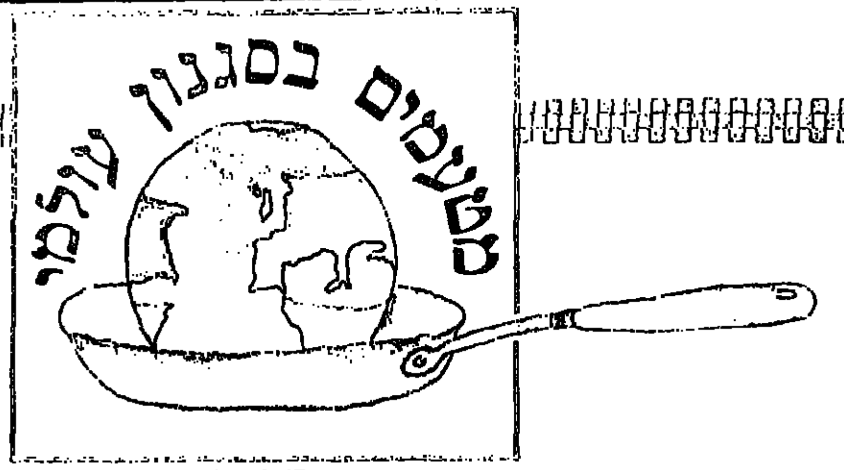

רותי קינן

הכל בקאסרול

אם יש ארוחות מלאות שבשבילן כמעט ולא נחוץ מתכון, שלא לדבר על ידע רחב ומיומנות של אשף בבישול – הרי הן ארוחות הקדירה. למעשה – הכל הולך והכל מתקבל בברכה. וככל שהדמיון והיצירתיות מתגברים – כן רבה השמחה.

תבשילי הקדירה הם התשובה העממית ביותר לתחכום של המטבח היוקרתי. הם אינם מתיימרים להרשים או לגרות את החיך בלבד. הם אמורים לענות על דרישות הרבה יותר בסיסיות: לדכא את הרעב ולעשות זאת במינימום טרחה מצד המכין ובמקסימום הנאה מצד הטועם.

ובדרך כלל, הם גם עומדים בכבוד במשימה.

ארוחות בקדירה אינן דורשות תוספות: הן מכילות בדרך כלל כל מה שצריך: שפע של פחממות, ירקות, הרבה חלבונים וגם – מה לעשות – שומן, במידה זו או אחרת. מהכל טוב הזה הנכלל בהם לא יכולים להתחמק גם ויטאמינים ומינראלים המצויים במרכיבים השונים ואם מתכננים נכון – תמצאו בהם גם סיבים תזונתיים. בקיצור, כל מה שצריך.

רוב התבשילים האלה עומדים היטב במבחן הזמן, כלומר: לא צריך לעמוד עד רגע הארוחה ממש במטבח. מניחים את הסיר על האש ומתפנים להתענג על החום הבוקע מהכיריים, או, אם יש – מהאח המבוערת. בדרך כלל לא צריך להסתכל על השעון. הריח כבר יקרא לכם לשולחן, ודקה נוספת של שהייה על האש לא תגרום בשום פנים להריסה מוחלטת של הפלא הקולינארי.

לא צריך גם להכנס לאוברדראפט בגלל התבשיל שהכנתם. רוב תבשילי הקדירה הם תבשילים המתאימים לכל כיס ושווים לכל נפש. אין בהם נתחי בשר יקרים וגם לא מרכיבים שבעבורם צריך לנדוד חצי עיר. מה שבא לסיר – ברוך הבא. הרי זהו כל העיקרון.

ורק דבר אחד צריך לזכור: להכין הרבה. שהרי כל המנות כולן – הראשונה, העיקרית והתוספת – כבר בפנים. ואם ישאר משהו, התבשילים האלה יסבלו חימום מחדש למחרת.

קדירת עוף בירקות

נוסחה מחודשת לתבשיל ותיק שמצאנו בירחון אמריקאני. את כל הירקות אפשר לשלוף הישר משקיות של קפואים. ההכנה דורשת לא יותר מ־10 דקות – למעט זמן הבישול הארוך למדי. אפשר להניח על הלהבה וללכת לנוח. באחריות.

החומרים (ל־4־6 מנות):
כ־1½ ק"ג עוף, מחולק לחלקים (או חלקי עוף, במשקל זהה)
2 כפות שמן
בצל גדול, קצוץ
3 כפות קמח
2 כוסות מרק עוף (אפשר מאבקה או מקוביית מרק)
כ־750 גרם תפוחי אדמה קטנים, חתוכים לרבעים (או שקית של קפואים)
½ חבילה (200 גרם) גזר גמדי קפוא
½ חב' (200 גרם) כרוב ניצנים קפוא
מלח, פלפל שחור
פטרוסלינון קצוץ, לקישוט

ההכנה:

מפשירים את העוף, אם יש צורך, שוטפים ומייבשים היטב על מגבות נייר. מחממים את השמן במחבת רחבה ומטגנים בו את פיסות העוף, בכמה מחזורים, עד שהעוף מזהיב מעט מכל הצדדים.

מעבירים את חלקי העוף לקדירה (סיר גדול עם מכסה, מחרס או ברזל יציקה). מוסיפים למחבת את הבצל ומטגנים עד שמזהיב. בוזקים את הקמח על הבצל ומערבבים היטב. מוסיפים את המרק וממשיכים לבחוש ולהסיר בכף או במזלג את שאריות הבשר והבצל שדבקו למחבת. כשהרוטב מבעבע ומסמיך יוצקים אותו על חלקי העוף שבקאסרול.

קולפים את תפוחי האדמה (אפשר גם לרחוץ היטב ולהשאירם בקליפתם) ומוסיפים לקסרול, ביחד עם הגזר וכרוב הניצנים. מציבים את הקאסרול על להבה גבוהה ומביאים לרתיחה. מנמיכים את הלהבה למינימום, מכסים היטב את הסיר ומבשלים כשעה וחצי מבלי לפתוח את הסיר.

לפני ההגשה בוזקים על התבשיל פטרוסלינון קצוץ.

נוסחה חדשה לתבשיל ותיק של עוף.

קדירה מקרוני ושעועית

תבשיל בהשראה איטלקית. הקטניות והפאסטה משלימות את החלבון מהצומח. הירקות מוסיפים צבע וויטמינים. התבשיל חוסך בזמן בישול על ידי שימוש בשעועית אפויה מקופסאות. המהדרים יכולים להשתמש ב־ 150 גרם שעועית לבנה יבשה, שרויה ומבושלת, כתחליף מיגע.

החומרים (ל־6 מנות):
½ חב' (200 גרם) פרוסות קישואים, קפואים
בצל גדול, קצוץ
200 גרם פיטריות, חתוכות לרבעים
3 כפות שמן
קופסה (כ־800 גרם) עגבניות שלמות במיץ
חב' (250 גרם) קונכיות פאסטה
1½ כוסות חלב
מלח, פלפל לבן
כפית ריחן יבש
100 גרם גבינת פרמזן
קופסה (כ־400 גרם) שעועית אפויה במיץ עגבניות (או שעועית מבושלת – ראו הערה לעיל)

התכנה:

מטגנים את הקישואים, הבצל והפיטריות בשמן עד שהם מתרככים מעט. מועכים מעט את העגבניות או קוצצים אותן ומוסיפים לירקות. בוחשים ומוסיפים את הפאסטה, החלב,

בשיעור השלישי - הפעילו עולי אתיופיה את מעבד התמלילים א'-ב'

הסבירו זה לזה בשפתם כיצד לעבוד עם התוכנה

בשיעור השלישי ללימודיהם על המחשב האישי, ושמונים לאחר ומח לימודי קרוא וכתוב בעברית, הצליחה לאחרונה קבוצה של עולים חדשים מאתיופיה, להפעיל את מעבד התמלילים א"ב' במכללה למינהל בבאר־שבע – כך סיפר מר יוסי מרולית, מנהל תחום המחשוב במכללה למינהל.

בפרוייקט מיוחד, המשותף למכללה למינהל, משרד העבודה, משרד הקליטה וארגון הג'וינט, מעניקה המכללה השכלה כללית, המקבילה להשכלה תיכונית, והכשרה מקצועית לעולי אתיופיה בבאר־שבע. ההכשרה המקצועית כוללת לימודי מחשבים, תוך התמקדות בלימודי ישומי המחשב, הנדרשים במקומות עבודה, כגון: תוכנות הנה"ח (חשבשבת ופיננסית) ועיבוד תמלילים.

להפתעת המורים, הצליחו, כאמור, העולים החדשים, תלמידי השנה השניה, להפעיל את מעבד התמלילים א' ה', תוך שהם מסבירים זה לזה בשפתם ובניב המיוחד השגור בפיהם, כיצד לעבוד עם התוכנה

מר שלום פרי, המכהן כמנהל המכללה בבאר־שבע וכחבר הנהלת הסתדרות המורים, מוסר כי הפרוייקט מבוצע במימון הג'וינט ומשרד הקליטה, ובו לומדים עולים צעירים מאתיופיה בשנות העשרים לחייהם "מטרת לימודי המחשב הינה ללמד את הצעירים לתפעל את המערכת בסביבה משרדית, כפי שהדבר נדרש במציאות, במגמה לסייע להם להשתלב במקומות העבודה"

המחשב יסייע בתרגום הקוראן

פרופ' אנדרי שורקי, אשר פירש ותירגם את התנ"ך וספר הברית החדשה בעברית ברכים (כ־10 מיליון אותיות), עוסק בימים אלה בתירגום ופירוש ה"קוראן", מהשפה הערבית לצרפתית - באמצעות מחשב אישי מאוחר יותר בכוונתו לתרגם את ה"קוראן" לשפות נוספות

פרופ' שורקי, אשר כיהן כזכור כיועצו של בן גוריון, בתקופת היותו ראש הממשלה, ומאוחר יותר כסגן ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, משמש היום כנשיא האיגוד "אליאנס פרנסז"

לדבריו, החליט שורקי להסתייע בעבודתו הנוכחית במחשב, ומצורף כך רגע מחשב זה תואם IBM מחברת אוניטייל

אשכל קל

ריאטה ומוטיבציה • ייעוץ אישי • קבוצות נופש והרזיה

במלון השרון: כושר, עיסוי, בריכה מחוממת, סאונה, שיאצו ועוד.

התחלה והרשמה למחזורים: 7/1/88, 12/2/88

טלפונים: 236043, 03-343058

להיות רזה עם דליה ניר

יש חדש על המדף

טיגונית

שמן כותנה מיוחד לטיגון בריא

אפשר לטגן בלב שקט

- כמעט ואינו נספג במזון בזמן הטיגון כי ניתן לטגן בו בטמפרטורות גבוהות במיוחד ובזמן טיגון קצר
- אינו מכיל כולסטרול בגלל היותו שמן צמחי
- יציבות ועמידות גבוהה לחמצון בטמפרטורות הגבוהות של הטיגון (עמידות גבוהה מזו של שמן הסויה).
- בעל ערך תזונתי גבוה
- אינו גורם לצריבות ולטעמי לוואי בלתי רצויים במזון המטוגן

מיוצר ע"י מילומור

לא טעית זהו ויטה

המלח, הפלפל והריחן. מביאים לרתיחה על להבה גבוהה.

מחממים את התנור לחום בינוני (180 מעלות). מעבירים את התערובת הרותחת לכלי רדוד, מכסים ואופים כחצי שעה.

מוציאים את הכלי מהתנור, מוסיפים את הגבינה ובוחשים. מוסיפים את השעועית האפויה או המבושלת וממשיכים לאפות, בכלי מכוסה עד שהגבינה נמסה והמאפה מבעבע.

קדירת ירקות

כל שילוב של ירקות אפשרי. העיקר הוא לבשל לאט, על להבה נמוכה והרבה פחות זמן מאשר בשר. בתוספת כיכר לחם כפרי וקטניות מבושלות – זוהי ארוחה מושלמת לצמחונים.

החומרים (ל־6 מנות):
4 בצלים, פרוסים
3 כפות שמן זית
כרוב בינוני חתוך ל־6 חלקים
4 גבעולי סלרי אמריקאי, חתוכים (או ½ חב' קפוא)
קופסה (800 גרם) עגבניות שלמות במיץ
קליפה מגוררת מתפוז שלם
מיץ מתפוז שלם
כפית סוכר
כפית קורנית (טימין)
מלח, פלפל
ענף שמיר, לקישוט

ההכנה:

מטגנים את פרוסות הבצלים ביין רק עד שהן נעשות שקופות.

מוסיפים את הכרוב והסלרי וממשיכים לטגן עוד דקה.

קוצצים מעט את העגבניות ומוסיפים לקדירה. מביאים לרתיחה, מוסיפים את הקליפות המגוררות, המיץ, הסוכר, הטימין ומלח ופלפל לפי הטעם. מביאים שוב לרתיחה, מעבירים ללהבה נמוכה ביותר וממשיכים לבשל 30־45 דקות, עד שהירקות רכים.

קוצצים את גבעול השמיר ומקשטים את התבשיל ממש לפני ההגשה

קאסרול בשר בבצלים

תבשיל השואב השראה מהגולש ההונגרי אלא שאין בו פלפלת ולעומת זאת -- שפע של בצלים. אפשר להשתמש בפרוסות של בשר לצלי (כתף או מותן) או ברצועות בשר מוכנות (לבף סרוגנוף) אבל מתקבל טוב מאוד גם עם בשר בקר למרק או לגולש.

חומרים (ל־6 סועדים):
ק"ג בשר בקר לצלי (או לגולש, או לבף סטרוגנוף)
3 כפות שמן או מרגרינה
3 בצלים גדולים, פרוסים
2 שיני שום, כתושות
2 כפות קמח
2 כוסות מרק בשר (אפשר מאבקה)
כף עשבי תיבול מעורבים (פין הרבס)
מלח, פלפל
כף גרגרי כרוויה (קימל)
אופציה: ½ ק"ג תפוחי אדמה קלופים, בקוביות

ההכנה:

פורסים את הבשר לפרוסות או לרצועות דקות (אפשר להשתמש גם בקוביות בשר מוכנות לגולש). מחממים את השמן או המרגרינה בקדירה ומטגנים בו את הבצל עד שהוא נעשה שקוף. מוסיפים את השום ומטגנים עוד דקה.

מכניסים את הבשר ומטגנים, תוך בחישה, עד שהבשר מאבד מעט מצבעו האדום. זורים את הקמח ובוחשים היטב. מוסיפים את המרק ואת כל יתר החומרים. מביאים לרתיחה על להבה גבוהה. מכסים את הסיר ומעבירים ללהבה נמוכה ביותר. מבשלים, על סף הרתיחה, במשך [illegible] שעות, תלוי בסוג הבשר ורצועות בשר לצלי יתבשלו מהר יותר. בשר לגולש יתרכך רק לאחר כשעתיים (וחצי).

אם רוצים, אפשר להוסיף כ־20 דקות לפני תום הבישול את תפוחי האדמה.

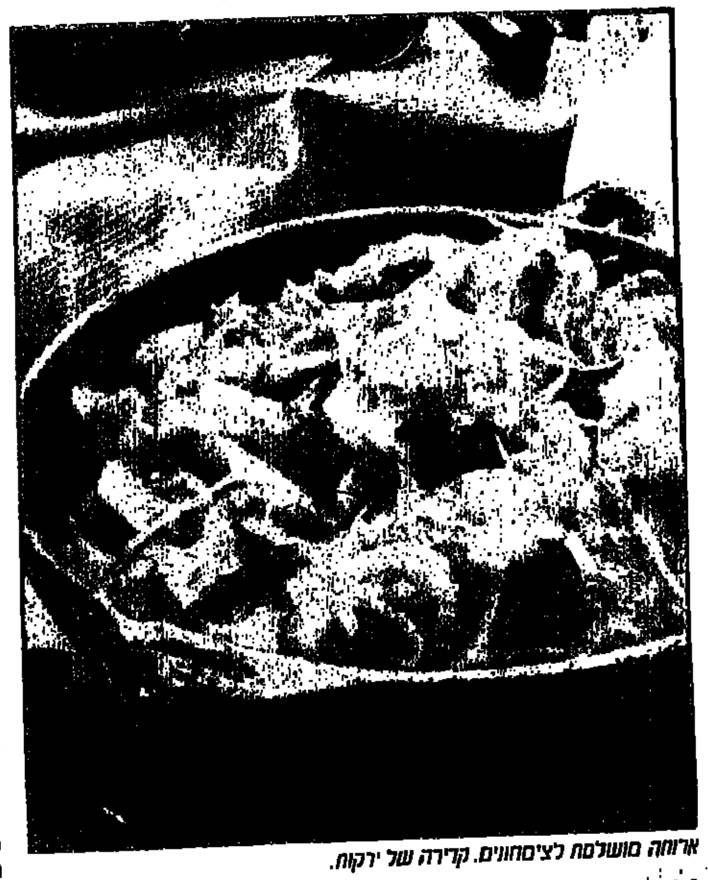

ארוחה מושלמת לצמחונים. קדירה של ירקות.

פטנט עולמי
להחחיל את הרוטב

בצרפתית קוראים לפעולה הזאת "דגלסה" והכוונה היא, לצקת נוזלים למחבת או לסיר, שבו התבשלו או טוגנו קודם לכן בשר ושאר דברים טובים, ולגרד בעזרתם את כל מה שדבק לקרקעית. מצויין לזוגלים בחוקי שימור החומרים, הטוענים ששום דבר אסור לו שילך לאיבוד. בעיקר לא שיירי מזון.

אחרי שמצליחים להסיר במזלג או במרית את כל שאריות האוכל, (וזה עובד תמיד, בעיקר כשמניחים את הסיר או המחבת על להבה גדולה), יש בסיס מצויין לרוטב. הנוזלים יכולים להיות מי־בישול של ירקות, יין, מרק ואם אין ברירה – אפילו סתם מים. את הרוטב אפשר לעבות באמצעות מעט עמילן תירס (קורנפלור), או קמח. אפשר גם לרכז על ידי בישול נמרץ, במשך כמה דקות, על להבה עזה.

אטוף עולמי
איטלקי במערכת

המערכת אינו אלא פאב תל־אביבי, המגיש, כדרך כל הפאבים, מיני משקים חריפים ולצידם תקרובת של מנות קלות, כמקובל במקומותינו. מיקומו של הפאב בלב ליבו של רחוב ירמיהו, ה"מטבח" של תל־אביב, קבע לו תחרות מתמדת עם השכנים בדלת מימין, משמאל ומעבר לכביש. וכדי לעמוד בה – צריך לחדש.

חדש במערכת הוא ג'וזפה גרנדזלו, יבוא מאיטליה, שף, 20 שנה במקצוע, מחלק את זמנו בין המשפחה שברומא לתחנה הנוכחית: ישראל. לפני כן היה באמריקה, צרפת, ערב הסעודית, גרמניה ואיפה לא.

מכל הארצות הללו הוא דובר על בוריה, בנוסף לשפת אימו, גם את שפת הידיים, וכך בערך התנהלה השיחה איתו.

מתברר, שבשפה הזאת אפשר להסתדר יופי גם בארץ, בעיקר כשמנסים להסביר לנו עד כמה הישראלים לא מקצוענים ועד כמה האוכל המוגש כאן אינו מתיישב עם מטבח בינלאומי ומקורי. בכל מקום מגישים אותו הדבר – טוען ג'וזפה בנפנוף זרועות וזה נשמע דומה מאוד לעברית.

נוכחנו לתדהמתנו, שאין כמוה, כשפת הידיים, להעביר מתכונים. מאחר שזו לנו ההתקשרות הראשונה בשפת קדומים זו ומתוקף חובתנו להעביר מתכונים בדוקים לקהל הקוראים, רצנו למטבחנו הפרטי ומיהרנו לנסות את המתכון. ומה שיצא לנו בהחלט שווה לחלוק גם אתכם, לא לפני שנזכיר שטעמנו גם את מעשה ידיו של ג'וזפה. אכלנו אצלו מהניוקי שלהלן, שהרוטב המקורי שלהם הוא מתכון פרטי שלו. טעמנו מעוגת שכבות טעימה שהוא מגיש חמה ושמענו על כל יתר מטעמי הפאסטה, הפיצות הסטייקים ומנות הקינוח האיטלקיים שאפשר יהיה לאכול במסעדה – גם בשעות הצהריים – החל בשבועות הקרובים.

ניוקי אל־פסטו
אלה־ג'וזפה

אלו הן כופתאות תפוחי אדמה המקובלות מאוד במטבח האיטלקי. אבל גולת הכותרת

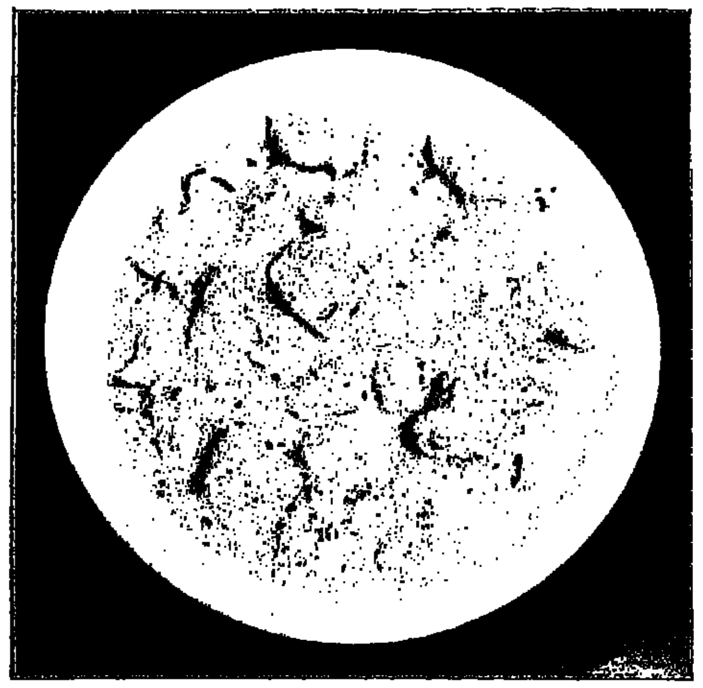

כופתאות תפוחי אדמה איטלקיות. ניוקי.

במתכון של ג'וזפה הוא הרוטב, המבוסס על פסטו (מעין ממשח – תערובת מעוכה וסמיכה הנוצרת מכתישת חומרים יחד) מקורי ומיוחד במינו. כדאי לנסות.

אגב, החומרים מיועדים למספר גדול של סועדים. אפשר לחלק הכל לחצי, לארוחה משפחתית או מעוטת משתתפים.

חומרים (ל–10 מנות):
לכופתאות:
ק"ג תפוחי אדמה מבושלים בקליפתם, קלופים
2 כוסות קמח
1½ כפיות מלח
½ כפית אגוז מוסקט מגורר
מי מלח, לבישול
לרוטב:
100 גרם גבינה קשה (מסוג אדם), בפרוסות או בקוביות קטנות
2 שיני שום
כף קורנית (בזיליקום) יבש
כפית טרגון, יבש
כפית אורגנו, יבש
כפית אבקת קרי
3 כפות חרדל
כף צנוברים
80 גרם חמאה מומסת
כוס שמנת מתוקה
50 גרם גבינת פרמזן, מגוררת

החכנה:

מועכים את תפוחי האדמה למחית חלקה. מוסיפים את הקמח, המלח ואגוז המוסקט לשים לבצק חלק. (הלחות שבתפוחי האדמה מספיקה כדי ליצור בצק רך, שאינו נדבק לידיים ולקערה). אם הבצק רטוב מדי – מוסיפים עוד קמח. לשים מספר דקות.

בינתיים, מרתיחים מים עם מלח בסיר גדול. יוצקים לקערה בינונית מים קרים ומכינים צלחת רחבה, מרופדת במפיות נייר.

צרים מהבצק, בין כפות הידיים מעין רצועות ארוכות. חותכים אותן (בעזרת האצבעות) לחתיכות בגודל 2 ס"מ ומטילים למים הרותחים. אין למלא את הסיר בבת אחת בכופתאות רבות מדי. כשהכופתאות צפות – מוציאים אותן בכף מחוררת היישר למים הקרים שבקערה. ממשיכים ליצור מהבצק רצועות ולהטיל כופתאות למים. כשהכופתאות שבמים הקרים קרות (אחרי 2 דקות בערך) מעבירים אותן לצלחת, על מגבות נייר.

ממשיכים להכין כופתאות מכל כמות הבצק.

להכנת הרוטב מכניסים את הגבינה, השום, עשבי התיבול, הקרי, החרדל, הצנוברים והחמאה המומסת למיכל ממחה (בלנדר) או מעבד מזון ומועכים למחית חלקה.

יוצקים את השמנת המתוקה למחבת עמוקה או לסיר שטוח המוצב על להבה גדולה ומרתיחים. מוסיפים את הפסטו (מחית התבלינים) ומבשלים תוך בחישה כ–2 דקות עד שמתקבל רוטב חלק וסמיך. מוסיפים את הכופתאות ומערבבים היטב. ממשיכים לחמם עד שהכופתאות חמות לגמרי. מעבירים לצלחות הגשה. זורים גבינת פרמזן מגוררת ומגישים מיד.

לרשת סופר פארם

צרור ברכות
לרגל זכייתכם בתואר
העסק האדיב 87'

מאחלים
רבלון ישראל בע"מ

לרשת סופר פארם

תמיד ידענו שאתם גם סופר אדיבים
ברכות על זכייתכם בתואר
בית העסק האדיב

תשלובת דנשר **ברק אבנר - ספיצים בע"מ**
יבואני ומשווקי הבשמים היוקרתיים
QUARTZ FERRE, OPEN, BALENCIAGA

ברכות לרשת הסופרפארם
עם זכיתה בתואר העסק האדיב 1987

לרשת סופר פארם

המשך שיתוף פעולה פורה

חב' נורית בע"מ
משווקי: קריסטיאן דיור, לנקסטר,
אייר, פקו רבאן, אלן דלון,
נינה ריצ'י, גארדן, פרסיל, סנג'ל
03-809123

לרשת סופר פארם

המשך שיתוף פעולה פורה

מאחלים **לילית**
לילית LILIT

לרשת סופר פארם

ברכות

גורי
יבוא והפצה בע"מ, טל' 03-9612111

לרשת סופר פארם
איחולים לבביים לרגל קבלת תואר
בית העסק האדיב
מאחלים
חברת ש. שסטוביץ בע"מ
יבואני ומשווקי
קולגייט, פלמוליב, ג'ולייט, קוסמטיקה ובשמים

לרשת סופר פארם
כה לחי
לרגל זכייתכם בתואר
בית העסק האדיב 87'
מאחלים
בית "וולה" WELLA
אינטרקוסמא שווק בע"מ
איזור התעשייה עטרות
ירושלים

איחולים לבביים
ממלכת הבשמים
איסטיס של ג'יבנשי
YSATIS — GIVENCHY
PARIS

לרשת סופר פארם

מיטב הברכות
לרגל זכייתכם בתואר
בית העסק הנבחר 87'

מאחלים
careline קרליין
מוצרי טיפוח ויופי

burda
הגיעו גזרות מוכנות
במבחר גדול
משכית
לוינסקי 82 ת"א
לפנות לטניה
03-375285-6

יורם קניוק במיטבו
"בתו"
קצין בכיר במילואים מגלה שבתו היחידה נעלמה בהשאירה רק סימני־דרך מסתוריים ומבולבלים על מסע החיפושים הנואש, על מערכת היחסים הסבוכה... על רקע חשבון הנפש... על חיי השקר...

בקשו בחנויות ובספריות מעריב:
תל־אביב, דרך פ"ת 72א'
חיפה, בן יהודה 29
באר־שבע, קק"ל 90

איך היה? – בסדר

ה"
– איך עבר היום?
– בסדר.
– מה חדש במשרד?
– אין חדש.
– איך היתה הפגישה עם כהן?
– בסדר.
– בוא נשב נדבר קצת אחרי האוכל, בסדר?
– על מה?

שיעמומון בנאלי ומוכר, מציאות שהפכה חלק מהדרקורציה אצל חלק לא מבוטל של הזוגות הנשואים. מחליפים מילים, לא מדברים, שומעים את השתיקות, במקום זה את זו. חוקרים, שבדקו את הצד המדעי של העניין באמריקה, גילו שבני זוג נשואים מבלים פחות משעה בשבוע נטו בשיחה ביניהם. מצב השתיקה הוא השתקפות אמיתית של מצב הנישואים. כשאין תיקשורת – אין גם מגע, הולכים לאיבוד זה לזה, והדממה רועמת.

במקרים רבים היא לא מקבלת ממנו תשובות והוא לא שואל אותה, לאו דווקא בגלל שהם לא מעניינים זה את זה, אלא פשוט בגלל שהם אינם יודעים איך לדבר. לפעמים, יש לו שפה משלו שהיא לא מבינה בכלל. נסיונות נואשים שלה להוציא ממנו תגובה שהיא תבין – יללות כנוסת, אתה אף פעם לא מדבר איתי, בכי, התקפות זעם וצרחות היסטריות – אינם יעילים במקרה הזה, כי המסכן פשוט לא מבין אותה בשלב הזה. אין הבנה עם האשה.

לדבר כל אחד יכול, לקיום דו־שיח דרושים שניים, כמו בטנגו. גבר שממעיט בחשיבותה של שיחה למערכת יחסים, הוא אולי פשוט חסר יכולת הקשבה. ויש כאלה שפשוט צריך להשקיע הרבה בדיבובם. כי הגבר, כך אומרת התפיסה הקלאסית, צריך סיבה טובה בשביל לדבר. זו כמעט אמנות לנהל שיחה שתהיה באמת מהנה, אבל כמו כל אמנות אחרת, את הכללים הבסיסיים אפשר ללמוד ולשנן. אחר כך, מי יודע, אפשר לשפר ולשפץ ולשכלל ובסוף להיות איזה פיקאסו של השיחות בינו לבינה. מי יודע, אולי אפילו להיות מחבר סידרת העצות הבאה לשיפור התיקשורת הבינאישית בזוג.

תכל'ס – יש לזכור ש:

הדברים הקטנים הם בעצם אלה שמהם בנויים חיינו, ואי לכך גם שיחותינו. אי אפשר להיבנות כל הזמן על ריונים מעמיקים בפילוסופיה של מירוץ החימוש, או במצב המשתנה של שיכבת האוזון. צריך – וגם רצוי – לדבר גם על השכנה המעצבנת, המורה לבלט של הילדה, העוגה שנשרפה והחשבונות שצריך לשלם.

חשוב מאוד ללמוד את השפה שלו. להכיר את הקרים, אפילו מצוחתות וחסרת כושה לשיחות שהוא מנהל עם חברים, לא איתך. הם הרי מבינים זה את זה, אז אולי גם את תצליחי במשך הזמן. והגיע גם הזמן שתתחילי להתעניין במה שמעניין אותו. את לא ממש צריכה להצטרף איתו לחכר'ה שמשחקים כדורגל כל יום שישי, אבל נסי לזכור ולהתעניין מי זוכה ומי מבקיע ומה יש לומר על אימו של השופט בכל שבוע. אפשר אפילו למלא טוטו ביחד, ככה, טור ליד טור ובסוף את גם תנחשי יותר ממנו.

ותשאלי שאלות. אל תתביישי. אם ברברה וולטרס הגדולה יכולה, ועוד מעריצים אותה על זה ומשלמים לה מיליונים, למה שלא תזכי גם את לקצת הערצה מקומית, בין ארבעת הקירות הפרטיים שלכם, כשתעשי בדיוק כמוה, גם אם לא בנושאים גדולים או מפוצצים כמו ועידה בינלאומית או המירוץ לנשיאות ארה"ב. גם בשביל לגלות שהמזכירה הגועלית של הבוס שוב עיצבנה בטלפון, צריך לדעת לשאול את השאלות הנכונות.

כמעט באותה נשימה, אל תצאי מנקודת הנחה, שמה שמעניין אותך בטח לא מעניין אותו. ספרי לו, ערבי אותו בתור המעצבן בקופת חולים, בנצחון הקטן במשרד, בריב המרהיב עם הספר. ערבי אותו גם בהחלטות הקשורות בבית. אולי לא צריך לערוך דיון צמרת בכל פעם שקונים גבינה צהובה, אבל כשמגיעים למנורות ומגבות, סכינים ומזלגות, חשוב מאוד לשתף את השותף.

אל תשכחי גם להגיד לו משהו נחמד בכל יום. כן, בכל יום. אפשר ישר בפנים, אפשר בטלפון, אפשר אפילו בפתק על הכרית, או על המקרר. אין דבר יותר מועיל מקצת היזון־חוזר חיובי, או במינון קצת פחות מרעי – ממילה טובה פה ושם. ■

עיבדה: אורית הראל

החלה המכירה לציבור הרחב

"החנוכיה מאנגליה"

מטבע זכרון מכסף

החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות
שמחה להציע עתה לציבור
את המטבעות החדשים:

מטבע כסף קשוט (28.8 גרם)
במחיר - 52 ש"ח

מטבע כסף רגיל (14.4 גרם)
במחיר - 32 ש"ח

החנוכיה מאנגליה
"אליהו הנביא והעורבים"

סדרת מטבעות תשמ"ז - תשמ"ח

סדרת 5 מטבעות תשמ"ז + 5 מטבעות תשמ"ח מיוחדים עם חנוכיה
והמילה "חנוכה" במחיר - 15 ש"ח.

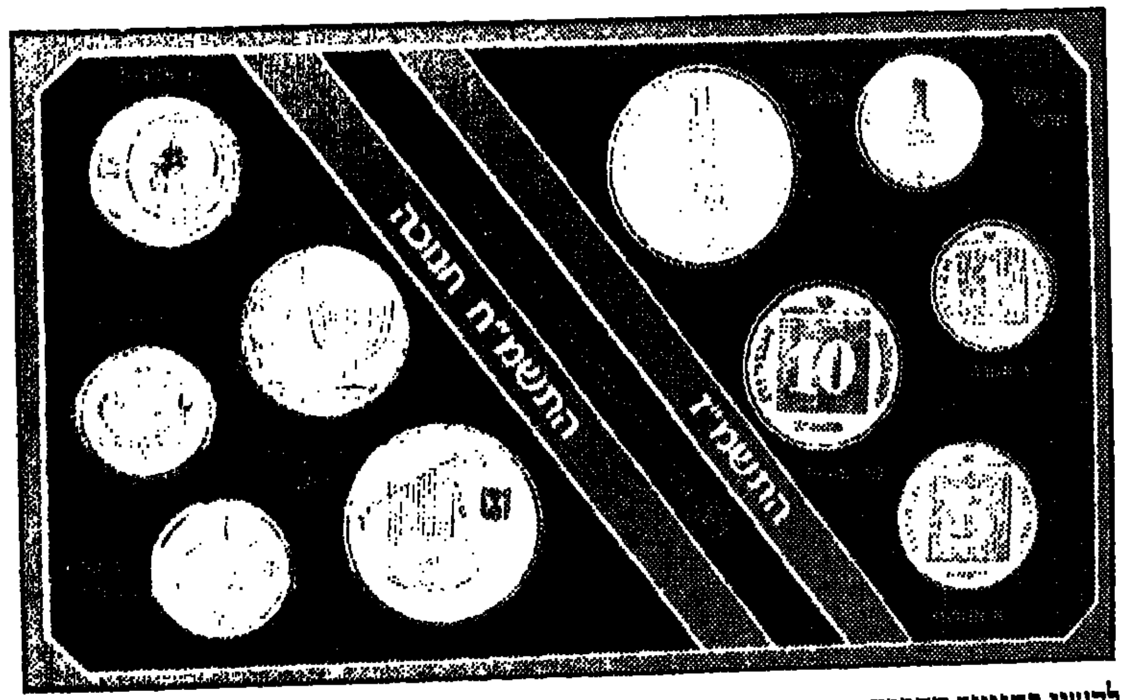

להשיג בחנויות החברה:
ירושלים - רח' אחד העם 5 טל: 02-668105, תל-אביב - רח' מנדלי 3 טל: 03-227428
ואצל הסוחרים המורשים.

החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות
ירושלים - רח' אחד העם 5 טל: 02-668105, תל-אביב - רח' מנדלי 3 טל: 03-227428

מה עוד אפשר להעניק לילד?

גם ההורים הטובים ביותר מרגישים שאפשר להעניק לילד עוד. אך לא תמיד הם יודעים מה לתת, כיצד לתת, והאם דרכם היא הדרך הנכונה. כי הורות זה מקצוע. מקצוע שלא מפסיקים ללמוד. לכן מוגש לכם ירחון "הורים וילדים", כדי שכהורים תוכלו ללמוד על ילדכם, על עצמכם, ועל העולם המשותף לכם. כי הורים שיודעים יותר הם הורים טובים יותר.

בירחון הצבעוני והמהודר בן 64 העמודים תמצאו מבחר מאמרים מקצועיים בנושאים המעסיקים הורים וילדים, פרי עטם של פסיכולוגים, רופאים ומומחים בתחומים השונים.

בין הנושאים בגליון החדש:

הקשר הראשון בין האם לתינוק
דלקות אוזניים
מיניות התינוק
הקניית משמעת בגיל הרך
הטיפול בשיני הילד
נולד לי אח
אנגלית, מתי להתחיל ללמד?
עולם הילד בגיל שנה
דמי כיס, מי צריך?
מעורבות הורים בגן הילדים
בר מצווה כמו כולם
רופא הילדים והפסיכולוגית
עונים על שאלות הקוראים:
הצגות מומלצות לילדים ספרים,
משחקים, חוגים, בישול, אופנה
ועוד.

הורים וילדים
המגזין להורים טובים

להשיג בכל דוכני העיתונים ובחנויות ספרים. הפצה: גד. המחיר: 7 ש"ח כולל מע"מ.

רותי טמיר
צילום: יוחנן סלינגר

זאב בילסקי. יו"ר ה"פורום הישראלי" נרקוד משתתפי כנס "מוריה 4"

במקום עליה

ה"פורום הישראלי" פירושו: מאגר של מנהיגים הפועלים בדרוסטריות של ישראל והתפוצות. אנשי עסקים שהם ההנהגה הצעירה בקהילותיהם, לצד אנשי עסקים ובכירים ישראליים. כ־400 חברים. פרוייקטים. הרבה רצון טוב, דיבורים, "אקשן". עתה נסתיים הכנס הרביעי.

בכנס "מוריה 1" אשר נערך בים המלח לפני למעלה משלוש שנים היתה התפלגות המינים כזו: 95% גברים – 5% נשים. בכנס "מוריה 4" של ה"פורום הישראלי", אשר נסתיים בשבוע החולף בטבריה, בלט שינוי בנוף האנושי: 70% גברים לעומת 30% נשים. לכנס הגיעו קרוב ל־350 איש מתוכם: 130 ישראלים, 140 יהודים מארה"ב וקנדה, 60 מאירופה ובכלל זאת מהונגריה ויוגוסלאוויה).

ניתן היה להגדיר כנס זה, כשלושת הכנסים שקדמו לו, ככנס של מנהיגות יהודית צעירה. מרבית הבאים לכנס הינם כבר מנהיגים בקהילתם או מנהיגים־שבדרך.

"אנחנו לוקחים את העניינים לידיים", אומרים חברי הנהלת "הפורום הישראלי". ה"פורום", אירגון שבו חברים אישי ציבור ידועים בתחומי כלכלה, עסקים, פוליטיקה, צבא, אקדמיה, דת ותקשורת, פועל ליצירת קשר מסוג חדש בין ישראלים ליהודים בתפוצות.

חברי ה"פורום" מציעים לחתור לאמנה חדשה על מחוייבותם של היהודים לישראל: "עלייה כן – אך לא רק". אפשר, לדעת חברים, גם לבוא לכאן לשנה, ליצור שותפויות בעשייה ולהפגין איכפתיות גם אם ממשיכים לחיות שם.

מובן שכל העשייה הזו מחייבת גם שינוי מצד הישראלים, מרגישים ב"פורום". הישראלים חייבים להיות רגישים יותר ליהודי התפוצות, עליהם לאמץ שפה חדשה שתאפשר להידבר איתם.

"היום לא מתייחסים ברצינות ליהודי התפוצות", אומר אל"מ אורי דרומי, חבר הנהלה, המקדיש את מרבית פעילותו ב"פורום" לתחום הרעיוני. "מתייחסים אליהם באמצעות 'כופר הבושה' שגובים מהם. במלים אחרות, אומרים להם 'תתבייש ותשלם'. אך לפדרציות האוספות כספים בחו"ל נשבר מהמצב של 'זריקת הכספים לבור בלי תחתית'. הם רוצים פיקוח", אומר דרומי.

ל"פורום" יש הצעה. במקום 'כופר הבושה' הוא מציע ליצור קשר עם נציגי הפדרציות בארה"ב, ורתימתם לפרוייקטים מוגדרים, חברתיים, חינוכיים וכלכליים, כשהם שותפים לתיכנון, לביצוע ולפיקוח. פרוייקט שיקום השכונות, שהחל ב־77' ביוזמת הליכוד, מהווה תקדים ודוגמא. "העבודה הישירה בשכונות, עזרה לשנות את

יהם הפילנתרופיה היהודית־אמריקאית", אומר דרומי. "ואסור להתייחס לעניינים כך".

[illegible]

איל־עסקים דוד קוליץ (שני משמאל) נשיא ה"פורום הישראלי" מהאבות המייסדים של הארגון בשיחה עם משתתפי הכנס בטבריה.

עילה – עריפה בעיניהם על ארגון גדול שמטבעו נוטה להסתרבל. ירדנה אסטל, חברת הנהלה: "כארגון גדול הפרט הולך לאיבוד. הדברים היפים נעשים כאן בגלל האינטימיות של המסגרת".

מעמד ביניני־גבוה

למעלה משלוש שנים כבר פועל ה"פורום" בשטח. 350 חברים, מתוכם, 47 חברי הנהלה. הנשיא הוא דוד קוליץ; זאב בילסקי הוא היו"ר וארגון מנטבר המנכ"ל. בין החברים – התפלגות כמעט שווה בין גברים לנשים. גיל ממוצע: בין 40 ל־50, ישראלים איכפתניקים, הפועלים בהתנדבות למען רעיון הנראה, במבט ראשון, מנותק מעט מריקמת הבעיות האקוטיות המרכיבה את חיינו. רובם ככולם משתייכים למעמד הבינוני־הגבוה. מיעוטם בני עדות המזרח.

את הפעילות הם מארגנים לפי כל הכללים: מועצת מנהלים, פרוייקטים ובראשם יו"ר וועדות, דפי מידע, "ליל שימורים" אחת לכמה חודשים, ובו מלבנים החברים בעיות ונושאים שונים. יש גם כנס שנתי, הנושא את השם "מוריה" ובו משתתפים גם העמיתים מהתפוצות.

את פרוייקט הנוער ריכזה בשנה החולפת ירדנה אסטל, מנהלת פירסום ויחסי ציבור בחברת "מוטורולה". 140 צעירים, בגילאים שבין 15 ל־18, ישראלים ולא־ישראלים, השתתפו במפגש השנתי המכונה "להבה". עשרה ימים של בילוי משותף כדי להכיר זה את זה וליצור דו־שיח בנושאים חברתיים ולאומיים. ה"פורום" מנסה לראות בהם צעירים בעלי פוטנציאל להנהגת הנוער הישראלי בעתיד.

היערים שהועמסו על כתפי הנוער הזה משיבים, אוּלי, על השאלה עד כמה ייצוגי הוא הנוער שנבחר. ובכן, חלקם בנים להורים חברי ה"פורום", שבאו בעיקר ממרכז הארץ. כרבע מהם מסורתיים. "אנחנו רוצים להרחיב את המעגל", אומרת ירדנה.

את נציגי דור ההורים, בתפוצות וכאן, מנסים לקשור בחוטים אחרים: במסגרת הפרוייקט הכלכלי, שבראשו עומד שמואל בן־טובים, סגן יו"ר ה"פורום". חברים מתחומי כלכלה שונים, מומנים עצמם למי־

(המשך בעמוד 44).

כוכב ה"פורום", לין שניידר, ה"תרומה" האמריקאית לכנס "מוריה 4". חברמנית אמיתית, נמרצת וחכמה, אשר עסקה בתכנון הכנס, וחוץ מזה – אדריכלית, מצליחנית. וחוץ מזה: הוריה תרמו כ־20 מליון דולאר להקמת בית חולים לילדים ליד בית החולים ביילינסון.

בלי לעשות רוח: מרגלית ימני) נבון (במרכז) יו"ר פרוייקט "רעות" (אימוץ עולים), עם שני משתתפי כנס.

את פרשה: ד"ר עפרה אנוי־שפירא יו"ר פרוייקט "להבה" (קשר בין בני נוער ישראל – והתפוצות) עם מוטי פרידמן, לשעבר מנכ"ל ה"פורום".

פרוייקט "עצמה"

פרוייקט הסטודנטים שליד ה"הפורום" שמו "עצמה". 70 צעירים, בגילאי 18־24, שהו שנה בישראל, למדו עברית ועברו את החוויה הישראלית שבעבודה במשקים, בכפרי נוער, בסדרות חינוך ובטיולים. משפחות חברי ה"פורום" אימצו אותם ושימשו להם בתים. מי שיכלו להפעיל קשרים אישיים כדי לגוון את הפעילות – לא היססו. כך זכו הצעירים ב"סוכריות" כמו טיול בצפון בהדרכתו של תת־אלוף, חבר ב"פורום", ביקור בבסיס צבאי, בסמינריון בהנחיית אנשי אקדמיה ועוד.

במחזור השני היו כבר 80 סטודנטים. השהות בארץ ממומנת ע"י הפדרציות ומעורבותן בתכנון הפרוייקט מורגשת. אנשי ה"פורום", ועמיתיהם בארה"ב, רואים בצעירים הללו את מנהיגי העתיד של הקהילות ויודעים שהרבה תלוי בנסיונם כאן. דרומי מאמין שתוך חמש שנים יגיעו ל־300 בחורים ובחורות שיפיצו בקהילות את בשורת ישראל.

יומרני מדיי? – להיפך. היום כבר מכירים בכך שישראל אינה עוד בראש סולם העדיפויות של יהודי התפוצות. לכן כדאי לחשוב במונחים מעשיים יותר שישרתו את שני הצדדים.

רפי יעקובי
פסיכולוג

צעצועים לילד גדול

יש לו שפת הידברות מיוחדת עם בני משפחתו כדי להשיג את רצונו. בחוץ – יש לו שפת הידברות שונה. דורשי טובתו יטיבו לעשות, אם יציבו בפניו גבולות. כך ישנו את שפתו. בתנאי שהוא מסוגל לכך.

אך שעברו את סף הדלת ידעו כולם כי עומדת להיות שבת סוערת במיוחד. ההתכנסות השבועית השגרתית של כל המשפחה בבית ההורים התעתדה להיות הפעם בהחלט לא שיגרתית. הוא, נחום, המופרע של המשפחה, בן 35, נשוי ואב טרי לתינוק בן חודשיים. ומנגד, ההורים, שני אחים בוגרים, ארבע אחיות פלוס בני זוג וילדים.

המתיחות בפניה של אשתו המחזיקה בתינוק סיפקו את הרמז לבאות. "מה נשמע, נחום?" שואלת אותו מישהי כטון של גננת המורגלת לדבר אל רכילים. הוא לא טורח לענות. מתיחות באויר. האם מחליפה מבט עם האב. את זה נועץ מבט רב־משמעי באחת האחיות, המשיבה לו במבט דומה, כשפתיים קפוצות מדאגה.

נחום זורק לאויר הצהרה "הם לא יתפשו אותי". שוב כולם זורקים מבטים רבי־משמעות זה כלפי זה. מוראגים. פוחדים להגיב, לעשות צעד מוטעה. מי זה "הם"? ועל מה הוא מדבר? פוחדים לשאול.

לפתע הוא מחייך את חיוכו המקסים, ניגש אל אמו, אומר "אני רעב, מתי אוכלים?" כולם נרגעים בבת אחת. המתיחות מפנה מקומה לפטפוט ועוברת לעליצות. המשפחה – במיטבה. אך לא להרבה זמן. כאילו בזמן מדוד, להבטיח שהמיצה תהיה במידת הקושי הנאותה, הוא זורק עוד משפט באויר וכולם קופאים במקומם. ושוב הרפיה. ואחר כך בארוחה הוא כוהה לפתע בנקודה מסויימת על השולחן, כאילו גילה במפה יצורים טמירים, שבני תמותה אינם רואים בכל יום.

הכל הולכים ומשתתקים. נחפזים לבלוע בחשאי את מה שמצוי בפה. לא להשמיע אפילו קולות לעיסה. להחניק את צלצולי כלי האוכל הנוקשים בצלחות. הוא רב־אומן בנגינתו על הכלי המרופט הזה הקרוי עצבים. ובמיוחד כשהוא מצוי במגרש הביתי עם הקהל שלו. הם

הפעם, כפי הנראה, וזהי תגובה מנוסכת להפיכתו הפתאומית לאב. הן הוא עצמו לא סבור, כי הסלים דיו את מכסת ימי הילדות שלו. או כיה פתאום להריים פרויקט כזה על גבו? והנה, הוא נמצא בתנאי הביכה, החלמה ומנוחה בבית הוריו, המטפלים, בו כומו. לעת זקנה, באשתו הצעירה ובנכדם התינוק. הסבתא אינה ניסתה להדוף את הנטל הבלתי צפוי באמצעים המקובלים במשפחה, באמצעות התעלפות "והתקף לב". אך לא היה לה מזל. מסכנה, כריאה כמו סוס. נאלצה לשוב ולעמוד בנטל בסעם המיי־יורע־כמה.

תנאי חממה

ובאמת לא קרה הפעם שום דבר שלא אירע גם קודם לכן. לקט כמעט מיקרי מתוך שפת ההידברות היחוד משפחתית מגלה לנו את העיקרון הרווח בה. צעקות, בכיות, שבירת חפצים, הביאו לו את הרכב הראשון. כל המשפחה ריכזה מאמצים וקנתה לילד הגדול צעצוע גדול. פרצוף זועם, שפתיים משורבבות בעלבון, צעקות שהרעידו את אמות הסיפים – הביאו את ההורים המבועתים, שלא רצו שהבושה תגלוש ותיכנס אל בתי השכנים, לגייס 100,000 דולאר לכנס יקירם, לצורך הקמת עסק שהוא חשק בו. גם הצעצוע הזה נמאס לו עד מהרה.

נמאס לו לתת שירות ולעבוד קשה עם אנשים רעים. החשש שהוא עלול להתאכזר משיח את הדעת בין העוברה, שממון רב ירד לטמיון. וכך, לא זו בלבד שלא ננזף, אלא אף הטריח את כולם לדאוג לנפקו הרבה והפצועה. אשתו נבחרה לתפקיד הזה לאחר שקיבלה תעודת גמר באולפנא המשפחתית הזאת. ואכן, ביום פקודה התברר לכולם כי היא בהחלט מסוגלת למלא את מקומה של אמו. חורשים רבים קבב בגישה, ביום

קשובים אליו והוא חש אותם בקצות אצבעותיו.

לא חולף זמן רב ובמהלך המפגש המשפחתי הוא מצליח להפיק מאה אחר משפט, הגורם להרנית קול, ההופך לצעקות, קללות, גידופים, יללות, בכיות. נחום משתולל. משליך חפצים. חלקם שבירים. מנפץ כסא ומה עוד? כן, האם מתעלפת והמשפחה מתפצלת לשניים. חלק אופפים אותה, ומלוים אותה בניבונית לבית־חולים וחלק מכתרים אותו ומטפלים בו. פסיכיאטר, תרופות.

פראנויה? מניה דפרסיה? לא מאשפזים אותו. ובינינו, אין מה לאשפז אותו, אם המשפחה מתנהגת לשניה בית משוגעים. בסוף היום, עם כלות הכוחות, מושגת הרגיעה בפשטות, בני המשפחה המותשים נראים כלאחר התקפת טרור.

ינון וכדיכאון. לא היה לו היתר ללמוד או לעבוד או לאהוב את אשתו, והיא שינקה גיתניים ועבדה לפרנסת שניהם. שיניקה אותנו הצעירה ליטרת בסבלנות את צרכיו.

זעם וגידופים

אם פה ושם ניסה מישהו מבני המשפחה לרצות, לה עיר בעדינות כי, ולבקש מעט שינוי בליבתו, היה נחום מנתר ממקומו וניתז שבבי זעם וגידופים על החוצפה הנוגעת ברגיו, שאולי היא לא בסדר וצריך להתחנות עד שכולם היו נחפזים להרגיע את כולם, נזופים כמי שחולל את המהומה. בלומר, בוה שניסה להכניס מעט תבונת־והיב אל תוך הקקופוניה האינפנטילית הזאת.

אך לפני שתתפו לסקנה מנוסבת - "מה ניתן לרצות כמבכו, הנגוע במחלת נפש כרוכה" - אוסף עוד פרט חשוב. לא מדובר כאן בחולה־נפש, שאולי נאה לרחם עליו מפני פגעי החיים באיפן דיבור להרי את היוזר, כיום נרים בהצלחה בשירותי הצבאי קורס קצינים ושימש בתפקידי פיקוד קיים רבים.

אם כן, מסתבר שנחום באיש זה יבירת בכיסית ניכרת. אך כאשר היא זו מוצבת הידברות אחת אל שפת ההידברות המשפחתית, היא כאילו עובר לעולם שבו נדונים כללי התנהגות שונים לגמרי. הוא אינו מתנהג כחולה או כמי שאיננו יכול, אלא כמי שמותר לו. ההיתר ניתן לו על ידי הקהל הפרטי, המתורגם והמדיקה לו התנהגות אינפנטילית זו.

זה מוליך אותנו להעלות לא פשוטה: מי הם ידידיו באמת? הן הללו החושים דאגה וכינויים ושהורים ושומרים כעינייהו בעצם מונעים, מבלי משים, בוודאות. שהרי הם לא נותנים לו הזדמנות להיות בוגר. לעומת זאת, מי שהיה מציב בפניו גבולות בהתי עדינים ובאשר, לפתע, היה מתחיל לשבור חפצים שהם לא שלו, היה מזעיק משטרה, שהייתה מיזכרת לו תיק פלילי.

נראה היה לכאורה מבצע פעולת איבה. אך בבחינת ההתיתחות כלפיו, כלפי נחום, זוהי פעולה ידידותית בהחלט. שכן היא מיבחת על צדם זיותי המציאות.

עובדה: כאשר צה"ל לא התיחס אליו בצורה מיוחדת בנינה והבע עמבי את הגבולות - היא היוזה נורם חיובי ביותר בחייו. ניתן לומר, כי קשה להעיר את גבולות המציאות באופן הרמטי שיכול לאלף מבני להתנהגות. ניתן לשער שבכל מקום עבודה, בו הבעה יציב גבולו על ידי כך שיניח את כובעו על המדרכה - יימצאו כאלה שלא יובלו לעמוד בפיתוי ויטלו מטבעות. וכך, מול כל מבוגר הנוהג כילד, ימצא מבוגר שיציב כלפיו גבולות.

כאן דרושה בת זוג, המעולה את כל כובד משקלה לשינוי שפת ההידברות. כלומר: לא מתפתה בבירוגן שיהיה פחות בידור ויותר. ואם יתיר לעצמו לא להיות מה שהולם אותו, היא אכן תאבד אותו, אך גם הוא יאבד אותה. ואם בנוסף לתהליך הידידותי שלה, ולא פחות הקשוב בזה, יתקיע היא בעצמו לקובת הקלפת תהליך ההתבגרות שלו, אך בין שני בני זוג אלו ההבדלים זה לזוגיות.

כדי למנוע אי הבנות, זוהי המלצה המתייחסת אך ורק לבעלי יכולת. אי אפשר להפיק שינוי כזה מאדם שאינו יכול אחרת. מיטב לקבלו, כאשר לפתוח במאבק עיקש והכר תוחלת. אבל אם אתם מזניחים את מי שיכול להתבגר ולהיות לאחר - אינכם עושים מעשה של אהבה ותמיכה והעדה אי מעשה של ידידים. להיפך. ■

שידוך

סמדר בת אדם
צילום: בני גלזר

פגישה עיוורת

פרדי פיטוסי ועדנה גודס. "מעבר לבעיה הפיזית, נכות היא גם בעיה פילוסופית".

פרדי פיטוסי ועדנה גודס נפגשו בגן הילדים. הוא הביא לשם את בנו, היא הביאה לשם את בתה. הוא עיוור מלידה, שלעולם, כנראה, לא יוכל לראות כמה היא יפה מלידה. היא עם עבר של דוגמנית, עם הווה של בית מסודר וילדים ולימודים באוניברסיטה.

היא נגשה. הציעה לו עזרה. הוא קיבל. אחר כך הלכו לשתות קפה בביתה. הסתבר, שהוא למד רפלקסולוגיה ופילוסופיה, היא לומדת פילוסופיה ופסיכולוגיה. שפה משותפת. סיפור אהבה, אפשר להגיד. אהבה מהסוג השלישי. לאו דווקא האישי. פשוט קשר טוב של הבנה וידידות והערכה וכבוד.

אחרי שבוע הוא העז להגיד לה שיש לו חלום, אבל לבד, הוא חושב, הוא לא יוכל להגשים אותו. היא אמרה שהיא כבר הספיקה להגשים 3/4 מהחלומות שלה, אז בבקשה. הוא אמר: "משרד שידוכים. זה החלום. להקים משרד שידוכים לנכים". היא אמרה שכרגע היא לומדת, מצב שמשאיר לה 4 ימים פנויים בשבוע, אז בעצם למה לא.

ביחד הם הקימו את 'אלו"ל' – "אני לדודי ודודי לי". משרד שידוכים לנכים. על מה בעצם הם מדברים?

'לא שם זין', תמונה סופית: איקה זוהר, בתפקיד של גיבור מלחמה משותק בשתי רגליו, פוגש את החברה הצעירה, היפה, האוהבת אף על פי ולמרות. ביחד הם מתרחקים אל הנצח. 'הפי־אנד'.

גם בחיים, כמו בסרטים, יש מקרים כאלה: נשים צעירות ויפות ו'נורמליות' מתחברות לאנשים עם פגיעה פיזית קשה: בועז טביב, רסי הוכמן. העתונים ממהרים לכתוב את הסיפורים. הקוראים קוראים בשקיקה. אז מה העניין?

המציאות היומיומית. האפרורית. של אלו שאין להם תעצומות־נפש המאפילות על כל נכות. של אלו שמאחורי הנכות שלהם לא מסתתר שום סיפור גבורה מיוחד. פשוט נכים. שנולדו ככה. שנפגעו בתאונות דרכים/עבודה/צבא/מלחמות. סקס, אגב, הוא בכלל לא הבעיה המרכזית: "הייתי עם הרבה בחורות בחיים. אני חושב שזו לא הערכה מוגזמת להגיד ש־95% מהן באו למגע מיני. מתוך סקרנות. לראות 'איך זה' עם עיוור", אומר פרדי פיטוסי. הוא עצמו חווה קשר של נישואים, למרות שבמקרה הפרטי שלו העניין נגמר בגירושים. אבל נולד נריה, ונריה גדל אצלו, על אף ולמרות הקשיים.

פרדי, אחרי הגירושים, חשב שבכל זאת 'טובים השניים': "הגעתי למשרד שידוכים. ביקשתי להכיר מישהי. הם צחקו לי. 'מצטערים, אנחנו לא מתעסקים עם נכים' הם אמרו". היתה גם הכתבה הזו על מישהו שמייבא פיליפיניות כדי שתשרתנה את הנכים: "זה העליב אותי. לחשוב שמישהו לחם, אבד חלק מגופו, ועכשיו הוא צריך לסכור את חברתה של מישהי שתענג אותו ותספק את צרכיו. מזעזע. הכל מסחרי כל כך. אשה כייבוא אישי עם חוזה לשנה. ומה עם משפחה? עם ילדים?"

עכשיו אלו"ל. משרד היכרויות פרטי, עסק מסחרי לכל דבר, אבל עם הרבה אידאולוגיה. הסיפורים שעוברים דרכם, סאגות ממש. עדנה: "התקשרה בחורה. היא נולדה עם מום של חוסר אצבעות. היא לא מרגישה שווה. בטלפון אמרה שתתפשר אפילו על בחור עיוור. באותו יום התקשר בחור נאה, משכיל, סטודנט באוניברסיטה, נכה צה"ל, עיוור".

מובן שלא סומכים רק על המזל. הם מעסיקים גרפולוג למיון ראשוני, אנשים בעלי נכות נפשית פוסלים

כשפרדי, עיוור מלידה, הגיע למשרד שידוכים ובקש להכיר מישהי, צחקו לו: "מצטערים, אנחנו לא מתעסקים עם נכים". עכשיו, עם ידידה, הוא פתח משרד שידוכים משלו.

מיד. לחולי C.P עושים מפה אסטרולוגית. לבדיקות ההתאמה האלו, עדנה ופרדי מוסיפים את ההגיון הפרטי שלהם, בעיקר מפני שכתב יד של נכה לעתים יכול להטעות. יש גם ראיון אישי, ומידע שהם אוספים בדרכים שלהם על הפונים. מדובר באוכלוסיה רגישה מאד, והצורך לדעת פרטים, לברר מהיכן נובעת נכותו של אדם, להכיר אותו באמת, הוא לטובת כל הנוגעים בדבר.

פרדי: "נכות, מעבר לבעיה הפיזית, היא בעיה פילוסופית. אתה לא יכול שלא לשאול את עצמך שאלות על מהות הקיום. מבחינתי, אני סבור שחלק מהפיתרון נמצא בהרגשה של להיות נחוצים למישהו. קשר של זוג, של מחויבות עם מישהו. אם אפשר גם הורות אז בכלל. כשיש ילד אז ה'למה' הופך ל'איך': איך אני יכול להיות אבא יותר טוב. הנה הבוקר, מסיבת יום־הולדתו של נריה בגן. קמתי מלא תוכניות: להביא לו את העוגה מהקונדיטוריה, לקנות פילמים שיצלמו אותו, לקנות בלונים ולנפח אותם. כמה הרבה טירחה. כמה הרבה כיף. זה בעצם מה שאני רוצה לאחל לכל מי שמגיע אליי".

במציאות החיים הישראלית ה'מייצרת' נכים מעל ל'מיכסה הנורמלית', אין פלא שבמשרד של פרדי וכמשרדים דומים, מספר הגברים עולה על זה של הנשים. ההתאמות נעשות בין נכים לנכות, אבל פונות גם נשים שאינן נכות. עם אחת הפונות היכרו על בחור שאיבד את שתי רגליו במלחמה. היא אמרה: "הבחור הזה נלחם בשבילי ובשביל עוד בנות כמוני". אי אפשר שלא לשאול אם האידאולוגיה הזו עובדת גם בחיי היומיום, מול הקשיים והבעיות השוטפות. "לכל זוג יש הבעיות שלו", פרדי אומר, "אז גם להם מגיע הסיכוי שלהם. לנסות, להצליח וגם להיכשל". ■

החרשים הם הבודדים ביותר

אסתי ברק, בת להורים חרשים ופעילה באגודת החרשים בישראל: "מי שאינם פונים למשרדי שידוכים בתקווה להרחיב את מעגל ההיכרויות־לצורך־נישואין שלהם, הם החרשים. העובדה שאתה צריך מתורגמן כדי ליצור קשר, הופכת אותך למנותק אפילו בתוך אוכלוסיית הנכים. נישואים בהם צד אחד שומע ואחד חרש הם נדירים.

המבחר להיכרויות, הוא מתוך האוכלוסיה הקיימת – כמה עשרות – בגיל הרלוונטי. זה קטע שבו אגודת החרשים מסייעת: הוקמו 10 מועדונים ברחבי הארץ בהם מתנהלים מפגשים חברתיים. מסיבות עם אווירה מיוחדת. משחקי בינגו, קוסמים, רקודי בטן, משחקי חברה.

את המעגל החברתי מרחיבים באמצעות קשרים עם חו"ל. מתכתבים. מחפשים את המועדונים. שפת הסימנים האירופאית מאד דומה לשלנו, ופילו עם אשה יפנית יוכל חרש ישראלי למצוא שפה משותפת". ■

נעה גל

נשים חוזרות לעבודה

פתאום את בת ארבעים וכל מה שעשית עד עכשיו בחיים זה לגדל את הילדים שלך. זה היה נחמד ומספק, אבל עכשיו הם כבר גדולים ולא כל כך זקוקים לך. האם חשבת על יציאה מן הבית? רק הצעד הראשון מפחיד. קחי דוגמה מאלו שעשו זאת.

זה קורה במהירות. שנות העשרים, השלושים והופ – את בת 40. השנים החולפות מציבות חובות ומחוייבויות משלהן. צריך להספיק ללדת לפני שיהיה מאוחר מדי. אמנם בימינו אפשר להיות אמהות לא נשואות, אך הזמן להורות בהחלט מוגבל.

ואז, כשהילדים גדלים, מתרוקן הקן ליותר ויותר שעות ביום. צריך פחות את אמא מ־8 עד 6. יש זמן לנשום ומתחיל מין אי־שקט, מתעורר הרצון לחזור למעגל העבודה מחוץ לבית.

ארבע נשים מטופחות מאוד, לבושות היטב, נראות צעירות ושמורות מפני סימני גיל, מספרות כאן על נסיונן בחזרה לעבודה. עם העליה בתוחלת החיים אפשר, כנראה, לפתוח דף חדש בגיל ארבעים. "רוני נולד כשהייתי בת 30. ביום שנסעתי ללדת הפסקתי כל פעילות אחרת", מספרת דליה אילת. נשואה למשה אילת, דובר שק"ם, אם לבן ובת בני 11 ו־8. מתגוררת בגבעתיים.

לפני חודשיים חזרה לעבוד כמנהלת שיווק בחברת הנסיעות הזרה "סינגפור איירליינס". בצעירותה רכשה תואר ראשון בפסיכולוגיה ובחינוך ועבדה כמארגנת טיולים בחברת "בוא ניסע". "לא היו לי אינסטינקטים אמהיים מפותחים במיוחד קודם הלידה. הכל בא אחריה. הרגשתי רצון להינתק מן העולם ולהקריש את כולי, כל מה שידעתי, לילד.

מפעל.חיים

"להפתעתי, ראיתי את זה כמפעל חיי. אחרי שלוש שנים נולדה הבת, גם היא זכתה ליחס רומה. לא חשבתי שזה עונש כאשר אני נאלצת לשחק בקוביות כל היום, ובערב לא הייתי מקטרת על 'מר גורלי'. זו היתה הסכמה משותפת ביני לבין בעלי, שאפסיק לעבור ואתמסר כולי לילדים".

לפני שנולדה בתה הספיקה דליה לרכוש תואר נוסף בתקשורת המונים ועם המטען הזה נשארה בבית. כשהתחילו הילדים ללמור בבית־הספר הפך העיסוק סביב ועד ההורים, טיולים, מסיבות, התרמות, עיסוקה העיקרי של דליה.

"מורה: חמש שנים זה מילא את סדר היום שלי וגם נשארתי קרובה מאד לילדים". אחרי חמש שנים בבית־הספר מצאה עצמה פנויה. התפקיד מיצה את עצמו והתחיל לנקר בה רצון אחר. "כל הזמן העסיקה אותי רק מחשבה אחת: השעון הביולוגי. הזמן שחולף. ראיתי מודעות בעתונים, 'דרושים בני 25־35', וידעתי שאני הולכת ומתרחקת מהגיל הזה. היתה תקופה של שנה שברקתי כל מודעה בעתון. ביום שישי הייתי אומרת לעצמי שזה מתאים לי, וביום ראשון לא התקשרתי ולא שלחתי קורות חיים..."

בגיל ארבעים, אומרת דליה, זה כבר או־או. או להישאר בבית או לחזור לעבודה.

אחרי חודשיים ראשונים בעבודה החדשה, עם אותת־עשרה שנים מחוץ לתפקיד הכפול של אם ואשה עובדת, היא עדיין בודקת את ההשפעה על בני הבית. עוזרת קבועה, שגם פוטרת אותה מכל עבודות משק הבית, מפנה לה אפשרות לחזור ב־3 אחה"צ הביתה ולהקדיש את כל זמנה לילדים.

"אין סימני עייפות או רצון להתנתק קצת אחרי העבודה. יש לי סבלנות ותחושה של סיפוק. ביום הראשון צלצלו אלי הילדים עשר פעמים, ביום השני חמש. היום אני זו שמצלצלת אליהם לשאול: הגעתם? הכל בסדר?"

התיסכול שהצטבר כבר הולך ומפנה מקומו למין תחושת ערך עצמי, מחוץ לבית.

עבד לבית

יונה קורסגולד נישאה בגיל 20. בגיל 22 כבר היתה אם לתאומים, בנים. אחרי שלוש שנים, כשכבר הסכה על חזרה אפשרית לעבודה, נולד בנה השלישי.

"הייתי עבד לבית, עבד לילדים. הרגשתי שאני לא מתפתחת ולא מתקדמת אלא שלא היתה לי ברירה. הילדים היו קטנים ולא יכולתי להשוב על אפשרות של יציאה מהבית". היא נזכרת בעבר כפרצוף מריר של חוסר שביעות־רצון. לפני שנולדו ילדיה עבדה יונה כמנהלת חשבונות בתנועת המושבים ולדבריה, כהלט ציפתה להמשך אחרי הלידה הראשונה, עוכדות החיים השאירו אותה בבית חמש־עשרה שנים רציפות.

את השיגרה שברה בקורס בישול של ויצ"ו, מעט נגינה על פסנתר, או בילוי בוקר "של פיעפוס" עם חברות ובעיקר "עבודות יומות", כפי היא מכנה את עיסוקי הבית. תסמונת עקרת הבית המתוסכלת היתה המודל שלה, לדבריה "כל היום הייתי מתפלת אבק, מגרדת את החלונות ומבשלת, ושוב מבשלת".

בעלה, עמירם, מהנדס בתעשיה האוירית, תמך כי יציאתה לעבודה. נסיעות מקצועיות ומעבר לעיר אחרת עיכבו את ביצועי המעשי של הצעד הנוצה. "יום אחד אמרתי: די! אני יוצאת, כל החברות שלי עובדות, נשארתי לבד. לא היה טעם לישיבה בבית".

כשהתאומים בני 14 והבן הקטן שלה בן 11, בגיל 37, הרשתה לעצמה יונה להגשים חלום ישן: לפני כחודשיים פתחה חנות אופנה כלב ברקנגג, עיר סער ריה.

צריך להתאפר ולהתלבש בהתאם לפני שעוזבים את הבית ויש עיסוקים מבוקר עד ערב. נסיעות, תצוגות, פגישות עם אנשים כינות. לדבריה הילדים לומדים להיות עצמאיים. הם מסתדרים לבד. אוכלים אצל הסבתא, סבאוד נהלצה לעזרה, או שהבעל מבשל, קונה ועוזר בעבודות הבית. "אין עזרה. אני לא מסתדרת עם רמת הנקיון של עזרה. כשאני חוזרת אחרי יום עבודה שואלים אותי הילדים: היה לך יום טוב? כמה תרוד היה..."

ליאורה קריס, שותפתה של יונה בחנות, בת 42. גם לה שלושה בנים בני 19, 15, 7. לפני ארבע שנים התגרשה וכעבור שנה נישאה שוב. "לאחר נישואי השניים כבר היה הבן הקטן שלי בוגר ולא נזקק לי. הבית התייצב אחרי הגירושין והיתה לי עזרה מבן־זוגי. אחרי שתיים־עשרה שנים של עיסוקי־בית ומיצוי שעות הפנאי בשחיה, בטניס, בקריאה מרובה, בלימוד עצמי, החלטתי להגשים חלום זהה לזה של יונה, ולהצטרף אליה בניהול חנות אופנה".

הצורך לשילוב בין הדאגה לבית והעבודה בחנות, לא עבר אצל ליאורה באורח חלק ונוח. "הבית מוזנח יותר, אנחנו אוכלים הרבה 'ג'נק פוד' ואוכל קפוא, שאף פעם לא אכלנו. הילד מסתובב עם מפתח ומחמם את הצלחת כ'מיקרו'..."

"בעלי לא חסך"

אורנה ביבר (46) היא דוברת נעמ"ת, תושבת רמת־השרון. אם לשלוש בנות היום בנות 24, 23 ו־19.

את שש שנים בין גיל 23 ל־29 העבירה אורנה בעבורות הבית וגידול הבנות. "במבט לאחור אני לא מצטערת שהייתי בבית עם הילדות. אני כן מצטערת שהעבודה הפכה מאוד משמעותית בשבילי רק בשלב כל־כך מאוחר ורק עכשיו אני לומדת פסיכולוגיה כמכון מעגלים.

"אחרי הלידה של בתי הבכורה לא עלה בדעתי שאולי אמשיך לעבור. לא היה לי לא מקצוע ולא תואר אקדמאי. אני לא אחת שנאלצה לוותר על קריירה. עבדתי כפקידה בעבודה די שיגרתית. בשלב מסויים היה ברור לי שעכשיו יש לי תפקיד אחר. לקחתי פיצויים ועזבתי".

בנותיה של אורנה נולדו בזו אחר זו והעבודה בגידול ובטיפול היתה רבה. "זו היתה עבודה קשה מדי בשביל להינות ממנה, אבל לא ראיתי בזה הקרבה ועול. לא חשבתי על 'מיצוי עצמי' מחוץ לבית. רציתי רק להספיק לנוח יותר וגם לבלות.

אורנה מציינת, שרוב בנות הדור שלה, גם אלה שהמשיכו לעבוד אחרי הנישואין, כמעט שלא פנו לפיתות קריירה של ממש. "היתה אז הרבה פחות מודעות לפיתוח קריירה ולימודים גבוהים. יוצאות דופן היו אלה מבינינו שהלכו ללמוד באוניברסיטה. הרוב התחתנו והקימו משפחות". גם במקרה שלה, כשהתחילו הבנות ללכת לגן ולבית־הספר נוצר חלל ריק. זמן פנוי, רצון לאתגר מחודש.

המצפון "האמהי" המסורתי לא הניח לה, לדבריה, גם אז. "חיפשתי עבודה נוחה, שאוכל לחזור הביתה בשעה מוקדמת. האמת: בעלי לא תמך ולא עודד אותי. הוא לא האמין שאסתדר עם עול כפול גם בבית וגם בחוץ".

בצער זהיר ואיטי העבירה אורנה ביבר תשע שנים כמזכירה בבית־ספר סמוך לבית, כדי שההתרחקות תיעשה בשלבים. אחרי תשע שנים תקף אותה, לדבריה, שיעמום, "היתה הרגשה שאני יכולה יותר מזה. הבנות היו כבר בתיכון והחלטתי שאני מעזה ומחפשת עבודה 'רצינית', יותר מספקת, חפשתי 'אפילו' עבודה בתל־אביב, צעד נועז של ממש..."

לעבודה כרוברת נעמ"ת התקבלה לפני שש שנים. אחרי שנתיים של אימון ולימור, תוך כדי עבודה, כיחסי הציבור של "המועצה לארץ ישראל יפה". "עם השנים, תוך כדי עבודה, היא הפכה יותר ויותר משמעותית עבורי", מציינת אורנה. "זה הפך להיות חלק יותר ויותר מרכזי בחיי. במקביל עזבו הבנות את הבית וזמני היה פנוי לחלוטין, אבל גם היום לא הייתי מכנה את עצמי אשת קריירה".

אין ספק, צריך לצבור הרבה שעות, בטחון. ההשתלבות המחורשת בשוק העבודה, עם אנשים מקצועיים ומיומנים, התחרויות מחוץ לחממת הבית והסביבה הקרובה לו. הצורך בשילוב צורכי הבית והמשפחה עם הדרישות והאחריות הנדרשות בעבודה. כל זה מחייב ומאיים.

ברגע של חשבון נפש אומרות דליה, יונה ליאורה ואורנה, שעם כל הקשיים של הידיעה, שאולי הילדים זקוקים להן, או היו זקוקים לתשומת לב שחסרה, בעבר, ועם יסורי המצפון שלא חסרים גם היום, הן לא מוותרות.

"העבודה מחוץ לבית חשובה לי וברורה עבורי. לא נראה לי שאני רוצה ויכולה לוותר פעם נוספת. בגלל שהבית סובל באופן זמני, אני לא רואה את עצמי מוותרת על מה שאני בונה עכשיו", אומרת ליאורה קוריס.

"לא היו לי מחשבות על נסיגה", אומרת אורנה ביבר.

בגיל 41 אומרת דליה אילת שהיא "עוד הספיקה". "אני נהנית מההתמודדות הריאלית, לא זו המוגנת בתחומי הבית. אף פעם לא ראיתי את יעודי בתור עקרת־בית ואני שמחה שלא פספסתי את ההזדמנות לעשות את הצעד הזה עד גיל פרישה". ■

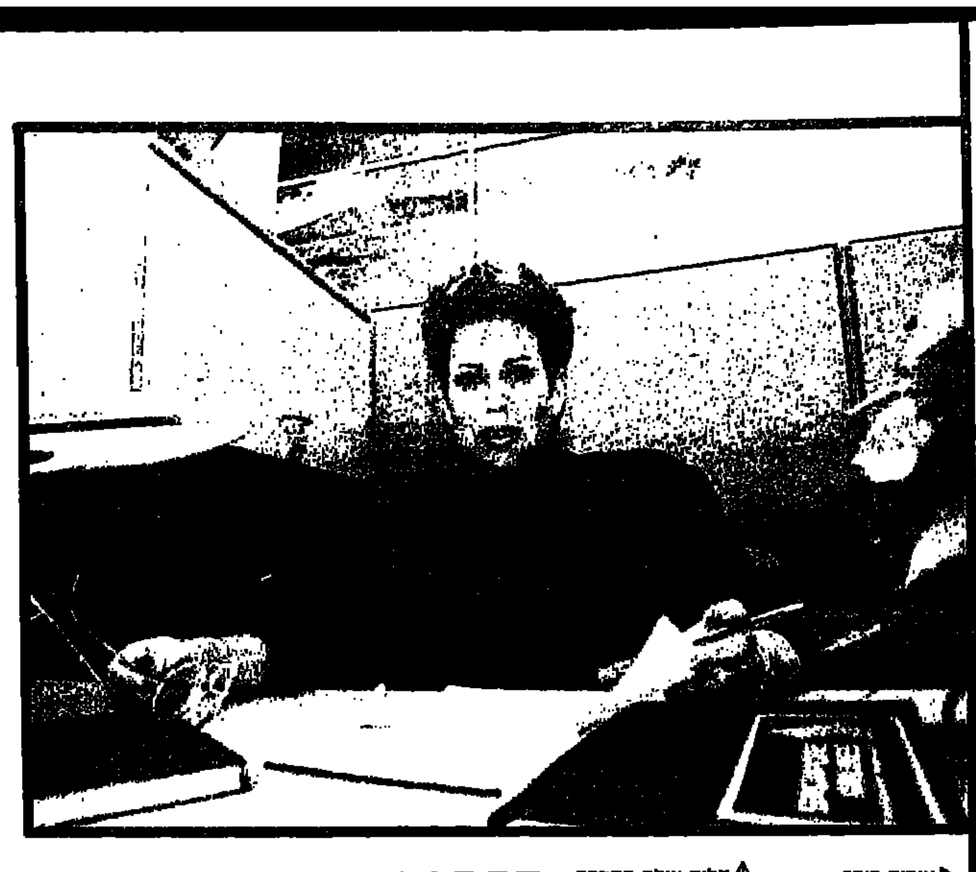

▶ אורנה ביבר במשרדי נעמת. "הבנות היו כבר בתיכון". צילום: נאור רהב.

▲ דליה אילת בחברת הנסיעות. "ביום הראשון צלצלו אלי הילדים עשר פעמים..." צילום: הנס אנגלסמן.

▲ יונה קורסגולד וליאורה קוריס בחנות האופנה שלהן. "הילדים לומדו להיות עצמאיים" צילום: ורי אברמוביץ.

קצת סטטיסטיקה

נתונים מתוך השנתון הסטטיסטי האחרון:

★ 38.5% מכלל הנשים במדינה בנות 14 ומעלה עבדו בשנת 1986 במשרה חלקית או מלאה בכוח העבודה האזרחי. (הכולל עבודה מלאה, עבודה חלקית והעדרות זמנית מהעבודה).

★ 40% מתוך הנשים העובדות בכוח העבודה האזרחי עובדות במשרה חלקית.

★ בקבוצת הגיל של נשים בנות 35־44, 57.3% עבדו בכוח העבודה האזרחי.

זהו האחוז הגבוה ביותר של נשים עובדות בקבוצות הגיל השונות.

★ בקבוצת גיל זו, הכוללת נשים עובדות, יהודיות, לא רווקות, מגיל 15 ומעלה, (ללא נשים בקיבוצים ובמוסדות) 60.8% הן אמהות לילדים, בגילאי 0־14. 81.3% מתוכן מעסיקות עוזרת בית ככל שעולה ההשכלה בקרב קבוצת הגיל 35־44, הולך ועולה אחוז הנשים העובדות בכוח העבודה האזרחי.

★ 51.3% הן בעלות 9־10 שנות לימוד, 77.6% הן בעלות השכלה של 13־15 שנות לימוד, ו־84.2% הן בעלות 16 שנות לימוד ויותר. ככל שעולה מספר הילדים בקבוצת גיל זו, פחות נשים יוצאות לעבודה. 67.1% עם ילד אחד לעומת 36.5% עם ארבעה ילדים ויותר. וככל שעולה גיל הילדים חוזרות הנשים בקבוצת גיל זו, לעבודה. 57.2% אמהות לילדים מגיל 2־4 לעומת 67.7%, אמהות לילדים בגיל 14 ומעלה. ■

מיני

חדש

נגד מניאקים

"אצלי אין סודות", ספר לילדים מאת אורה לי וכטר בהוצאת כרטא, 40 עמ', מחיר לצרכן 12 ש"ח.

ארבעה סיפורים קצרים, המתורגמים ממקור אמריקאי, מציגים אירועים של פגיעה מינית בילדים. ליטופים וגיפופים "תמימים" היכולים להתפרש על ידי הקטין המבולבל במספר דרכים. בעיה קשה (גם אצל המבוגרים...) כאשר הקו המפריד בין דוד אוהב ומלטף לשכן מופרע וסוטה הינו דק מאוד, וקשה מאוד לדרוש מילדים קטנים להבחין ביניהם, לפחות בשלב הראשוני.

המסר הקבוע בסיפורים הוא שמותר וכדאי לאמר "לא", ובכל מקרה אין לשמור בסוד את מיקרי גילויי החיבה הבלתי מובנים. לפעמים קשה להורה להסביר לילדיו את שעלול לקרות להם, מבלי להטיל צל מחשיד על כל המבוגרים בעיני הילד. אולי יבינו מהסיפורים שדנים באירועים מחיי היום־יום: שמרטפית המגנבת את הילד בלהיטות באמבטיה; מבוגר נדיב מדי במתנ"ס המחלק ממתקים וחיבוקים; את מבוגר שבא "לכסות" את אחותו לפני השינה ומלטף אותה מתחת לפיג'מה – ומבקש אותה שתשמור את זה בסוד; מדריך במחנה קיץ בצופים הרוצה לראות את החניך בעירום ביחידות.

החשש מפגיעה מינית בילדים נדון כיום בהרחבה במסגרת בתי הספר, ו"אצלי אין סודות" אולי יוכל להרגיע ילדים הנתקפים בחרדת יתר כאשר אדם זר מגלה כלפיהם חיבה בלתי טבעית. עם ריבוי הכותרות המחרידות על מניאקים הפועלים בשכונה, מומלץ הספר לבנים ולבנות מכיתות ג' עד ו'. את ילדינו הצעירים יותר נשמור מקרוב, עד שיהיו מסוגלים נפשית להתמודד עם הגועל נפש שמסביבנו. ■

אבי דר

אחות לנו קטנה

למדינת האם "כפר אכזיב", שלחוף הים התיכון נולדה בירושלים אחות קטנה בשם "אכזיב הקטנה". לבד מהשם המשותף מבטאים שני המקומות אהבה לעתיקות. ומה הפלא כשהאהבה הזו עוברת במשפחה מזה דורות, עוד מפרס?

אילנה בן־זאב מרמתיים היא אחותו של אלי אביבי, "נשיא מדינת אכזיב" (הוא זכה בימים אלה ממש לאישור רשמי ממשרד החינוך למוזיאון שהקים בכפרו). אצל אילנה זה התחיל בפורט קוסטה, עיירת דייגים ציורית ליד סן־פרנציסקו, הזרועה חנויות לעתיקות. אילנה הגיעה לשם לרגל לימודי בעלה והמקום עורר אצלה געגועים לארץ בכלל ולאכזיב בפרט. ומכיוון שעתיקות הרי זורמות בדם המשפחתי, קמה ופתחה תוך שבוע חנות לעתיקות בשם "אכזיב הקטנה", מכל השמונצ'ס שאספו במשך השנים היא ובעלה האדריכל שגם הוא מבין בעתיקות. במשך שלוש שנים זכתה שם אילנה לבית־ספר הכי טוב שיכול בכלל להיות בנושא הזה. הסוחרים הותיקים של פורט קוסטה, כולם בני 80 פלוס, אימצו אותה כבת ולימדו אותה את סודות המקצוע – כיצד לזהות, כיצד לבחור, איך להציג ולמכור. התחביב הפך למקצוע ולפני 5 שנים פתחה ליד הבית ברמתיים חנות לעתיקות, לשם באים מאיזור השרון, מחיפה, מטבעון ועוד.

בחנות בירושלים, יש שפע של מפות ומפיות תחרה, כלי בדיל, כסף וחרסינה, מנורות ורהיטים ושמונצ'ס עם נשמה, באווירה מרתקת, עם טעם של פעם. עתה לא מוכרחים לרוץ דוקא לשוק הפשפשים ביפו... ■

שיאונה דרור
צילום: סקופ 80

חדש

צייר אותה

הראו לי אמא יהודיה, שאינה חושבת שהשירבוטים של ה"גאון" שלה הם משהו יוצא מן הכלל. לאלה מביניכם הרוצים להנציח את "יצירות האמנות" הללו – שושי אלון היא הכתובת. מרעננה, אם לשתי בנות, שהגדולה היא בת 6, התלבטה בסוגיה איך לשמור את הציורים של ענבל, שלדבריה "מציירת יפה מאד". קמה ועשתה. "הצלחת שלי" – ציורי ילדים מוטבעים על צלחות מלמין מבריקות, המיוצרות ע"י מלבל פלסט ומשמשות גם לאכילה.

6 ניירות עגולים מיוחדים; 12 טושים צבעוניים; מעטפה חומה קשיחה למשלוח הציורים; דף הוראות ורעיונות וכן מדבקה למילוי הכתובת למשלוח – הכל ארוז במעטפה קשיחה מצויירת וצבעונית. יש לקרוא את ההוראות, לצייר או לכתוב ברכה ולהחזיר במעטפה המצורפת. בדואר חוזר תקבלו את הצלחת המיוחלת.

תמורת 20 שקלים אפשר להפתיע את סבא־סבתא, דוד־דודה או חברים מעבר לים – בצלחת מצויירת עם ברכה, מעשה ידי יקיריהם. להשיג בחנויות צעצועים. ■

בתיה אבישי

פטנט

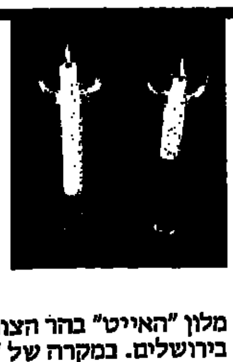

שלהבת רטובה

אש ומים ביחד וגם אגם קטן ולא בכיכר דיזנגוף. גם אצלך בבית יכול להיות פמוט זכוכית מתוחכם שיש בו אש, מים וגימיק. הפמוט (ובן זוגו) נרכשו לא מכבר בהולנד תמורת 8 גולדן (כ־7 ש"ח) כולל נר לכל פמוט. הפמוט חלול ונראה ככוס יין בעלת קנה ארוך, כ־20 ס"מ גובהו. הפטנט בפמוט הוא שיש למלאו במים עד קצה הקנה, ולהכניס את הנר, הצר במעט מרוחב הקנה. הנר יצוף על המים מחמת משקלו הסגולי. אחרי הדלקת הנר תתבצע פעולה הפוכה מזו המוכרת לנו מפמוטות שגרתיים. הלהבה לא תנוע במורד הנר, כאן הנר יצוף ויעלה לעבר הלהבה, ויבער עד כלות השעווה. יצרני הפמוט מבטיחים שקרור הנר על ידי המים גורם גם להארכת זמן הבעירה ב־40 אחוז. וזה כבר רעיון חסכוני ומדליק.

צמד פמוטות דומים נחזו לאחרונה באחד מחדרי האוכל של מלון "האייט" בהר הצופים בירושלים. במקרה של "האייט" היו הפמוטות תלויים, ובמים, מתחת לנרות, צפו קלחי גזר לגיוון. ■

בעז קוסטר

גינת ממחשבת את כל המערך הלימודי לפי התוכנית העתידית של משרד העבודה

בית ספר גינת הוותיק ביותר והגדול ביותר למינהל ולחשבונאות

מפנה את עיקר המאמצים לחינוך דור חדש של מנהלי חשבונות שיותאמו לעולם הממוכן המקובל כיום בחברות העסקיות.

יורם מנור, מנהל בית הספר, מסר כי תוכנית הלימודים מותאמת לתוכנית העתידית של משרד העבודה, מותאמת לצרכי השוק.

לשם כך הקים בית ספר מעבדת מחשבים הגדולה ביותר בין בתי ספר מסוגו ואף הכשיר מורים מיומנים לרמות השונות.

"ספפה" – סידרת ספות נוער של עמינח

התחידוש האחרון – "עמינח" הוצי־אה מיטת נוער כפולה עם משענות מתכת. המיטה מיוצרת בשני דגמים עם מנגנון להרמת המיטה התחתונה לגובה המיטה הקבועה. ומיטת נוער בלי מנגנון. כל ספות הנוער של "עמי־נח" מיוצרות עם מזרון קפיצי ובו המרכז הבריאותי, בגודל 190 x 80 ס"מ.

חברת "עמינח", המובילה במכי־רת ספות נוער בארץ, היתה החברה הראשונה שיצאה לשוק עם ספות נו־ער במתכונת הנוכחית וגרמה לשינוי בדרישה ובהרגלי הצריכה לספות נו־ער.

ספות הנוער של "עמינח" נמכרות ב־4 תשלומים שקליים שווים ללא הצמדה ולבעלי כרטיסי אשראי אפשרות עד 12 תשלומים. ניתנת הנ־חה למשלמים במזומן.

ניתן להשיג ברשת חנויות "עמי־נח", חנויות רהיטים מובחרות וברש־תות השיווק הגדולות.

ל"עמינח" כיום 16 חנויות ברחבי הארץ. "עמינח" נחשבת לאחד מהמ־פעלים התעשייתיים בענף העץ, המו־דרנים המובילים בישראל.

חדש. אופנת הרגל החמה גרבי חותלות וגרבי ירכיות

גרבי חותלות וגרבי ירכיות הנגרבים כגרב ומחממים את הרגליים. הדג־מים עשויים מסריגים בשלל צבעים, ובשפע של דוגמאות.

גרבי החותלות "נוזלים" על הקרסול. גרבי הירכיות עם סרט גומי בקצה, נצמדים לרגל כמה סנטימטרים מעל לברך.

הם מעניקים חימום נוסף מתחת למ־כנסיים או החצאית ומתאימים במ־יוחד לאופנת ה"מיני" שהולכת חזק החורף.

ניתן להשיג בסלונים ללבני נשים, ברשת המשביר לצרכן, בפרפומריות ובחנויות המובחרות.

המחירים לצרכן:
גרבי חותלות – 12.– ש"ח
גרבי ירכיות – 17.20 ש"ח

מיצלי הטעם הטבעי של המדינה

קירטון בע"מ
מכון ליופי – לוסי
ברמה ★★★★★
מח' מיוחדת לכלות
עיצוב שיער
וקוסמטיקה
ברמה בינלאומית

מלון קרלטון – תל־אביב
מורד הירקון 10 ☎ 291291

ניקוי פורמברג

מודה למשרד המסחר והתעשיה על הנקוי הטוב בדרגה הגבוהה ביותר של:
★ ★ ★

פורמברג

המומחים לנקוי בגדים זמש ועור

רמת־גן, רח' המעגל 2 (פינת ביאליק 55)
טל. TEL. 725401

אימפלן

מצמחי מרפא

הקץ לנשירת שיער

ייעוץ והדרכה חינם

להשיג בבתי מרקחת, בתי־טבע וסופרפרם.

היבואן: **סול קוסמטיקס**
729506

בי"ס לספרות חיים שיטרית
בואי אלינו וחסכי כסף
★ פן ותסרוקת 4 ש"ח
★ תספורת 4 ש"ח
★ פסים וגוונים 25 ש"ח
ת"א, רח' פרישמן 22, טלפון 235549

[redacted]

ארנסט המינגווי

חופשה בשווייץ

שווייץ היא מדינה קטנה והררית המשתרעת לגובה ולעומר יותר מאשר לצדדים ומשובצת בת מלון גדולים חומים הבנויים בסגנון שעון הקוקיה. בכל מקום שהקרקע מישורית במקצת, מושתל בית מלון, וכל בתי המלון נראים כאילו נבנו על ידי אותו איש שהשתמש באותו מסור־נימה.

אתה נוסע בשביל פרא ביער חשוך המשתרע על מדרון הר. בשלג נראים עקבות צבאים ועורב גדול מתגרנר על ענף גבוה של עץ אורן ומתבונן בך, שעה שאתה סוקר את השבילים. למטה משתרע עמק מרוח שכבת שלג רכה, שמטפס לפסגות משוננות, שעליהן ניתזים מחטי אורן. המקום פראי כהרי הרוקי הקנדיים. לאחר עיקול בצד הדרך נגלים לפניך ארבעה בתי מלון מפלצתיים, שנראים כמו בתי בובות ענקיים של ילדים, הרובצים בשיפולי ההר. זה עושה לך משהו.

בתי המלון האופנתיים של שווייץ מפוזרים במדינה כמו לוחות מודעות לאורך מסלול מסילת רכבת. בחורף הם מלאים גברים צעירים מקסימים באשרות לבנות, מסורקים למשעי, שמתפרנסים היטב ממשחקי ברידג'. גברים צעירים אלה אינם משחקים זה עם זה, מכל מקום לא בשעות העבודה.

הם משחקים, בדרך כלל, עם נשים מבוגרות דיין כדי להיות האמהות שלהם, המטפלות בקלפים כשעל אצבעות ידיהן השמנמנות מתנוצצות טבעות פלטינה. איני מבין איך כל הדבר הזה מתנהל, אבל הגברים הצעירים נראים מרוצים למדי והנשים ללא ספק יכולות להרשות לעצמן להפסיד.

גם האריסטוקרטיה הצרפתית מיוצגת שם. לא האריסטוקרטיה הנוצצת של זקנות חסרות שיניים וזקנים לבנו שפם בשלהי חייהם בפובורג סנט הונורה של פאריס, שמחיריה מאמירים והולכים. האריסטוקרטיה הצרפתית שמגיעה לשוויץ, מורכבת מגברים צעירים מאוד בעלי שמות זקנים מאוד ומכנסי רכיבה צמודים מאוד באזור הברכיים. הם שייכים למיעוט בעלי השמות הגדולים של צרפת, שבאמצעות מניות או בעלות אחרת על נכסי ברזל או פחם, התעשרו במלחמה ומסוגלים כיום לשהות באותם בתי מלון יחד עם האנשים שמכרו שמיכות ויין לצבא.

כאשר הגברים הצעירים בעלי השמות הזקנים נכנסים לחדר מלא ספסרים, היושבים בחברת נשותיהם (מן התקופה שלפני ההתעשרות הגדולה) ובנותיהם (שנולדו לתוך העושר), זה נראה כמו זאב רזה שנכנס לדיר כבשים שמנות. זה מוריד מערך תאריהם של הספסרים. ללא כל קשר ללאום שלהם, הם נראים נבוכים.

בצד אנשי הברידג' שהיו ויהיו, בצד הגברים הרוקדים ובצד האריסטוקרטיה הישנה והחדשה, יש בבתי המלון הגדולים משפחות אנגליות ארמוניות, שמבלות את היום על מדרוני הסקי ובמגררות השלג; גברים חוורי פנים שמתגוררים בבתי המלון כי ברור להם שאם יעזבו, יעברו לשהות למשך זמן ממושך בבית ההחלמה; נשים קשישות שהתנועה של חיי בית מלון מפיגה את בדידותן וקילוחים של אמריקנים וקנדים שמטיילים להנאתם.

השוויצים אינם מבחינים בין קנדים לאזרחי ארצות הברית. תהיתי על כך ושאלתי בעל בית מלון אם לא הבחין בכל הבדל בין אנשים משתי המדינות האלה. "אדוני", הוא ענה, "קנדים מדברים אנגלית ותמיד נשארים בכל מקום יומיים יותר מהאמריקנים".

אומרים שבעלי בתי מלון הם אנשים נבונים מאוד. אבל כל האמריקנים שהכרתי עד כה היו עסוקים בלימוד כיצד לדבר אנגלית. יש שמועה האומרת, שהארוורד הוקמה למטרה זאת. לכן, אם האנשים מארצות הברית יאיטו יום אחד את הקצב, בעלי בתי המלון יצטרכו למצוא מבחנים חדשים להבחין בינם לבין הקנדים. ■

ארנסט המינגווי. זכרונות מביקור בשוויץ ב־1922.

עכשיו עשו מזה סרט

ב־1922 ביקר הסופר האמריקני ארנסט המינגווי בשווייץ. בתקופה זאת גם פורסמו הרומנים והסיפורים הקצרים שהוציאו לו מוניטין ספרותי רב. כשרונו האמנותי זכה להכרה רשמית עם קבלת פרס נובל לספרות שהוענק לו ב־1954. כעבור שבע שנים התאבד.

סיפור ביקורו של המינגווי הוסרט באביב החולף בשווייץ. במחיר 28 מיליון פרנקים שווייציים עיבדה הוליווד את סיפור חייו של המינגווי לסידרת טלוויזיה. הביקורים של הסופר האמריקני בשווייץ, שם עשה סקי בשאמבי־סור־מונטרו וגסטאר, הם שהביאו אותו לכתיבת הקטע המתפרסם בעמוד זה ואשר נמסר לנו באדיבותה של "סוויס־אייר". ■

"ורודהוטל ניזבך" מעל אום ברינז. מקום מפגש לאריסטוקרטם במכנסי רכיבה...

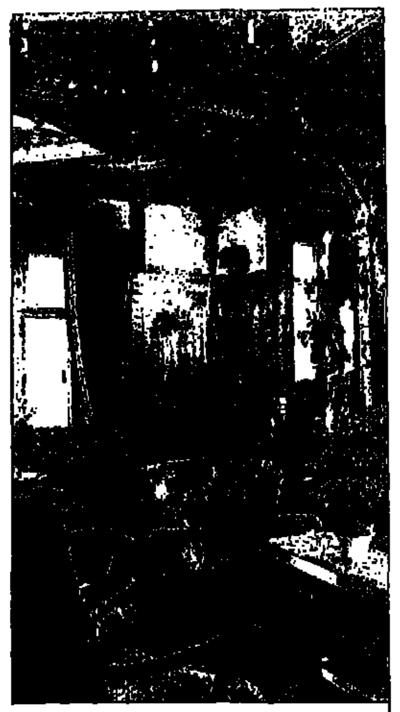

הלובי ב"שסה סור לאך" בסנט מוריץ. גברים צעירים משחקים בקלפים עם נשים מבוגרות...

אמבט עיסוי תת מימי בחמש שיטות *

החלום הרטוב שלך

אמבט עיסוי תת מימי בכל אחת מהשיטות הבאות:
- WHIRLPOOL *
- AIRPOOL
- HAMMERPOOL
- CENTRAPOOL
- WONDERPOOL

- ■ סאונות
- ■ ציוד לבריכות שחיה
- ■ משאבות ומתקני הגברת לחץ מים

מחירים ללא תחרות

"צנטרה" משאבות בע"מ
חברה לייצור ושיווק משאבות בריכות שחיה וג'קוזי
תל־אביב, ת.ד. 9030, מכירות, פרץ 37 טל. 377286

חדש בישראל
הקץ לכאבים בצוואר ובעורף

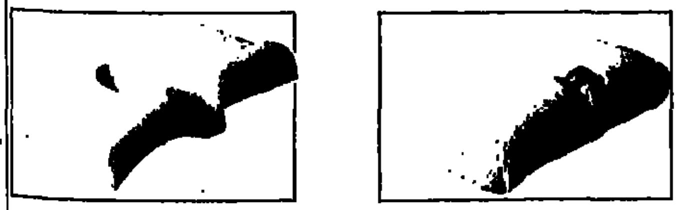

ציפוי חיצוני העשוי מסיבים היפואלרגיים ארוכים

התבנית האנטומית עשויה מחומר מוקצף בעל דחיסות מושלמת

הכרית האנטומית אשר תוכננה ופותחה ע"י דוקטור ברוסיו, מומחה צרפתי לחוט השדרה, המאפשרת לך התרגעות והרפייה בזמן השינה, וזאת בכך שתימנע מן "התנוחות הרעות" אשר גורמות לך במקרים כה רבים לכאבים בבוקר. בין אם על הגב או על הצד, הראש והצוואר מקבלים תמיכה, משום שחוט השדרה נשאר בתנוחתו הפיזיולוגית הטבעית.
רבים שואלים אם טוב יותר לישון עם כרית או בלעדיה?
התנוחה הטובה ביותר היא זו הדורשת את המידה הקטנה ביותר של מתח שרירי, במצב זה השפעתו של כוח המשיכה הינה הקטנה ביותר והרפלקס המתיחה אינו מופעל.

תמיכה מושלמת בין אם אתה שוכב על הגב או על צדך.

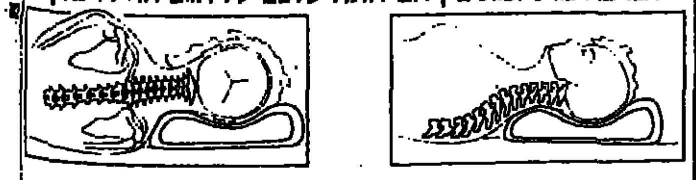

ניתן להזמין אצל – "סימנון" יבואן ומפיץ. טלפון: 03-478893.
וגם אצל המרכז הבריאותי, דיזנגוף סנטר קומה ב', מתחת לקולנוע לב 1–2, ע"י רדיו סיטי.

עוגה כזו, היכן?

אצל הנס ברטלה
בטלפון
03-362094

מאפה אמנותי לכל אירוע

הסביבה

סדנא לעיצוב ואדריכלות
הרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט

המגמה לאדריכלות:
אדריכלות ועיצוב פנים
אדריכלות ועיצוב אורבני

המגמה לעיצוב:
עיצוב גרפי, מוצר, סביבה
תערוכות, טכסטיל
ותלבושות

מידע והרשמה: רח' מנורת המאור 8 (נחלת יצחק 36) תל־אביב
א'-ה' בין 8.00-14.00 טל. 255184/5. בדואר: באמצעות המחאה
על סך 25 ש"ח ל"סביבה", ת.ד. 21192 ת"א 61211
ובחנויות סטימצקי ברח' אלנבי ודיזנגוף 109.

בנעלי עזורי

החלה
מכירת סוף העונה
• זוגות בודדים •
בהנחות עד 60%
בתל־אביב, רח' אלנבי 29
בחיפה, פנורמה־מרכז הכרמל
• חיסול עודפי החורף •
של נעלי נשים וגברים
מתוצרתנו ותוצרת איטליה
בכל הסניפים

בתל־אביב: אלנבי 29; דיזנגוף 112
ככר המדינה 76
רמת גן: ביאליק 56
חיפה: פנורמה־מרכז הכרמל

עידית לצטר

ספור

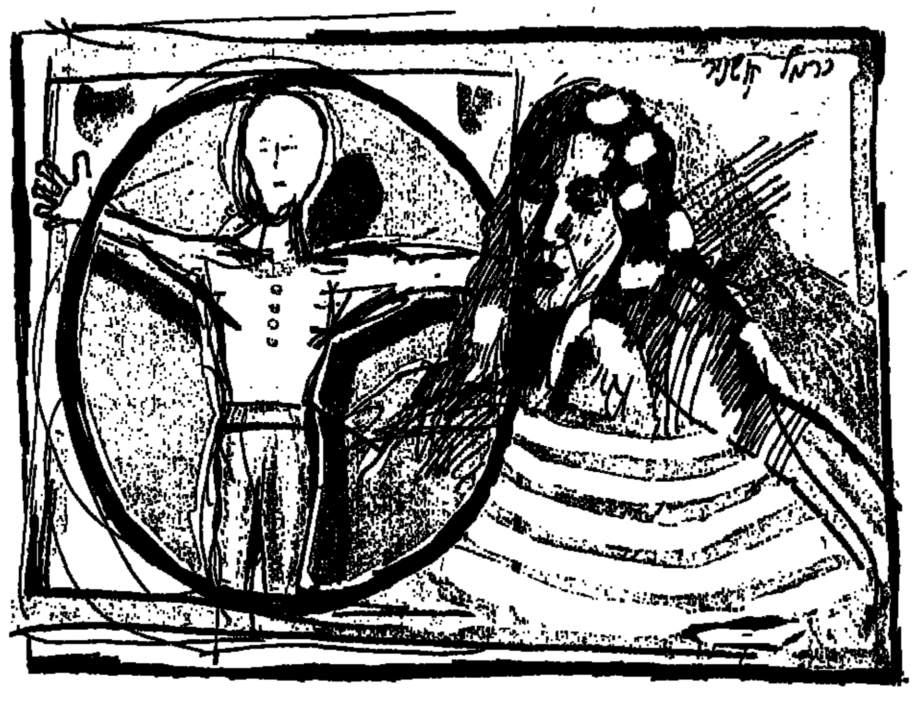

קופסה שחורה

לא יכול להיות שאתה כזה. חייב להיות לך עוד חלק, בפנים עמוק, חלק שאתה לא רוצת לתת לי. לאף אחד. שומר עליו באלף מנעולים ושערי ברזל. לא נותן לחדור. ממה אתה פוחד? במי אתה נוקם? למה אתה לא משחרר קמצוץ? טיפה? טיפונת?!

מרי יום חזרה על שאלותיה, הטרדותיה. אלפי שאלות. לחצה. רחקה. כל כך רצתה שיהיה אחר. לא כמו שהוא. וככל שרבו שאלותיה, נאטמו פניו. ידעה שהיא לא פועלת נכון. אבל לא יכלה לעצור בעד עצמה.

כל כך ידעה איזה בעל היא רוצה. היה לה מיכרז תפור. מדוד. מדויק. מבין כל אלה שלא חיזרו אחריה, הוא הכי מתאים. וגם הכי התאהב בה. והיא בו. כמו עיוורת. לא ראתה את כל מה שלא רצתה. והשלתה את עצמה, שכל מה שהיא מחפשת – תמצא אצלו.

בכלל לא טרחה להכירו. לחוש אותו. הוא היה, בעיניה, כפי שרצתה שיהיה. בראה אותו בצלם מצלמה. אבל הוא היה עיקש. לא שיתף־פעולה. ייחסה זאת לגילו הצעיר. (אף כי היתה צעירה ממנו). "הוא ישתנה", הבטיחה לעצמה. "הוא עוד יהיה כמו שהוא צריך להיות, על פי התוכנה שלי". אבל הוא לא רצה להיות. לא כמו שהיא ניסתה לתכנת. והיא לא ויתרה. לחמה בו בכל כוחה. בכוח לשונה. במלים. גיבובי מלים ומשפטים, שכללו האשמות חותכות, נזיפות, משאלות, תחנונים. הכל.

"בטח יש לך איזו קופסה שחורה, כמו במטוסים. שרק אם יפצחו אותה – אפשר יהיה לדעת הכל. עליך. על תחושותיך. על רגשותיך ומחשבותיך".

"לא מבין על מה את מדברת", ענה לה, במקרה הטוב, כשענה. "תעזבי אותי במנוחה. מה את מנסה לחנך אותי. קבלי אותי כמו שאני".

אבל היא לא יכלה לקבל אותו סתם כך, כמו שהוא. מה פתאום. כל כך לא מתאים למודל ששרטטה לעצמה בכל שנות רווקותה, כשחלמה על היום שאחרי. על התקופה הנפלאה הנכונה לה, מיד לכשתינשא.

כל הזמן חיפשה אחר פתרון פלא. משהו שיקרה ויפצח את הקופסה השחורה. ישחרר את הנצרה הסוגרת על לבו. ישחרר את רגשותיו החמים כלפיה שהתקררו כל כך. קפאו ממש. יניח לגורש שרצתה להציע לו לחדור לתוכו. אבל הוא רק התבצר עמוק יותר, חזק וסגור. עיניו חיכו תמיד למוצא פיה. למיתקפה שאף פעם לא הכזיבה. ותמיד הגיעה. חזקה ורועמת יותר.

סיפרה לכל החברות שלה. כולן אמרו שהיא נורא מגזימה. ושיש הרבה יותר גרועים. ושהבעלים שלהן, למשל, בכלל לא יותר טובים. שהכל בגללה. שהיא רוצה משהו שלא קיים. ויותר מדי לוחצת, ושזה לא טוב. אמא שלה אמרה לה, שהוא יברח לה בסוף. למרות שהסכימה איתה, שלבת שלה מגיע קצת יותר חום ורגש.

הרעיון ללכת למרתון היה דווקא שלו. שמע מחבר והתרשם. לא כל כך מהמרתון כמו מהחוויה של חברו, ומהתמורות שהתחוללו בחייו בעטיו.

"רוצה לבוא?" הציע לה.

נאחזה ברגל הלבן בכל כוחה וקפצה על המציאה. "זהו. זה מגיע", אמרה לעצמה בהתרגשות. "עכשיו זה יקרה, שם יפצחו אותו. יוציאו לו את הקופסה השחורה מתוך הלב. יפתחו אותה. יתנו דרור לכל הרגשות החמים שדכא כל השנים".

היתה בטוחה, ששינוי גדול הולך להתחולל בחיים המשותפים שלהם.

אסרו עליהם לשבת יחדיו. היא ישבה בשורה הראשונה. הוא באחרונה. כל הזמן סובבה את ראשה לאחור, בדקה מה איתו. אם הוא מקשיב, אם מעניין לו או משעמם לו. היתה דרוכה בציפיה מתוקה לקראת המהפך הגדול.

בלילה, כשנסעו הביתה, לישון, רבו.

"אני לא נהנה", אמר לה. "את כל הזמן בולשת אחרי. בודקת ובוחנת אותי. לא מורידה את הצפורניים שלך לרגע. זה חונק אותי. אין לי אוויר. לא יכול לנשום כשאת בסביבה. חושב שאם הייתי בא לבד הייתי נהנה הרבה יותר. את מפריעה לי מאוד. לא יכול ליהנות כשאת בסביבה".

בכתה כל הדרך הביתה. הוא אפילו לא ליטף את לחיה. נהג בנוקשות.

למחרת ישבה מרוכרכת. המרתון נמשך, אבל לה כבר לא היה עניין. תפסה שהכל אבוד. שאין תקוות. שהוא פיתח אליה אנטי שלא יעבור. שלא ימחק. גם לא אחרי עשרה מרתונים. פיתח אלרגיה נגדה. לעולם לא יפתח לה את הקופסה השחורה שלו.

המנחה הכריזמטי, שכל הזמן צעק עליהם, חזר ואמר – "אי אפשר לשנות את העבר, אי אפשר לשלוט בעתיד, כל שנותר לכם זה לקבל את ההווה – ללמוד לחיות אתו. להשלים. לא מתוך פאסיביות אלא מתוך תבונה".

"זה כל הסוד", חשבה, ברגע של הארה, "פשוט לקבל אותו, כמו שהוא. לרדת ממנו. לא לנסות לברוא אותו בצלם". בדרך הביתה שתקו. לא החליפו מלה.

בסוף השבוע השני של המרתון אמרה לו, שיסע לבד. שהיא לא מרגישה טוב. היא את שלה כבר קילה. למדה את השיעור החשוב. לדעת לקבל. אז למה שלא תפרגן לו ותיתן לו ללכת לבד. אולי יתחיל, סוף סוף, ליהנות. בלעדיה.

"לא אציק לו יותר", הבטיחה לעצמה, "אנסה לחיות אתו כמו שהוא. אנסה להכיר אותו, לחוש אותו. כנראה שזה הפתרון".

הוא חזר אחרי יומיים. מחייך באושר. מזמן לא זכתה לראותו כה מאושר. "גם לו זה קרה", חשבה. "גם הוא גילה את המפתח. כמוני. עכשיו הוא יקבל אותי ואני אקבל אותו. למה כולם שוללים את המרתונים האלה?"

"איך היה?" פנתה אליו והתכוונה לקופסה השחורה שלו. חיכתה שישחרר מקדמות על חשבון. "שיגעון. סוף סוף מצאתי את עצמי", אמר. "מה מצאת?" שאלה, עדיין אופטימית, נאיווית, ודי מטומטמת. "גליתי שאני מלא אהבה כרימון. שאני חם ויודע להעניק. שיש לי רגשות". לבה עלץ בקרבה. אלוהים. הלכה לחפש את התאונות ומצאה מלוכה. לא. זה יותר מדי. חשבה כפחד. לא העזה לתת לאושר להתשלט עליה.

"איך גילית את כל זה?" שאלה, כי לא ידעה מה לשאול ואיך, אחרי שהחליטה לא ללחוץ, לא לשפוט, לא לבקר ולא להתקיף.

"הרבה יותר מהר ופשוט מכפי שאת מתארת לעצמך", אמר לה, ולרגע נדמה היה לה כי צליל סרקסטי וקצת עוין מתגנב לקולו. עליצותה התפוגגה כלא היתה. חושיה הרדומים נעורו ואותתו לה כי היא בסכנה.

"טוב", אמר, בטון תקיף וחסר סבלנות, "למה סתם למשוך ולהאריך? אני עוזב את הבית. התאהבתי. הכרתי שם מישהי משגעת. רכה, רגישה, חמה, כריוק בראש שלי. אני עובר אליה".

הביטה בו באלם ושתקה.

"נו, גער בה, נבוך. "תגידי משהו. את, שתמיד יש לך מה להגיד. מה השתתקת פתאום?"

לא היה מה להגיד. אפילו לא משפט מחוכם אחד. נגמרו לה כולם. לנגד עיניה ריצדה באוויר קופסה שחורה שהלכה והתחמקה ממנה. דווקא עכשיו, כשגיליתי איך להציל את הנישואין, הוא הולך – חשבה בריקנות. ולא ידעה אם עליה להצטער. לא ידעה מה עליה להרגיש.

היא קמה ויצאה החוצה. כי, כמו שהיא מכירה אותו, עוד היה מבקש ממנה, כהרגלו, לארוז עבורו. כאילו כלום לא קרה.

רות קרייצרדביב
דיאטנית קלינית

דיאטה

עוד אדאפטוגנים

במדורנו הקודם התחלנו ברשימה של אראפטוגנים, "תרופות סבתא", שמתגלים כיעילים. ציינו כי אין צורך במירשם רפואי. אפשר לנטלם בבית, במצבים שאינם מצריכים פניה לרופא. אולם יש אראפטוגנים שמחייבים קביעת מינון ע"י איש מקצוע, דיאטן קליני ורופא המומחה בנושא. אנו נותנים כאן את המשך הרשימה. במאמר הבא נסיים את הרשימה.

★ גרמניום: מינרל זה פופולארי בעיקר ביפאן ובארצות הברית כתרופת פלא. נראה, שבכוחו לאזן מחדש שיבושים חמורים בחילוף החומרים ולמנוע מחסור בחמצן. תכונה אחרונה זו עשויה למנוע מחלות ניווניות ולמנוע מחסור של חמצן ברקמות. הוא משמש כחמר מעורר ומונע עייפות, כשגרמניום ניתן בניסויים לחוות בריאות לא ניכרה כל השפעה אולם בחיות זקנות ותולות נרשמו סימנים של הארכת תוחלת החיים ומניעת גידולים ממאירים.

בניסויים בבני האדם, הביא השימוש בגרמניום להיעלמותן של יבלות ולהקלה בכאבי גב וראש. מינראל זה טרם הגיע למכירה חופשית בארץ.

★ שמרי בירה: שמרים אלה מתקבלים מהמשקעים שנוצרים לאחר תסיסת התערובת להכנת הבירה. זהו אחד המקורות המרוכזים ביותר של ויטמינים מקבוצה B ושל חלבון מלא.

במשך שנים רבות נודעו שמרי הבירה כחומר "מחדש נעורים". כבר לפני מאה שנה הם שימשו תרופה יעילה כנגד סוכרת, שכן יש בהם המינראל כרום המוריד את רמת הסוכר ברם. נטילת שמרי בירה על קיבה ריקה מאפשרת עיכול נוח ללא יצירת גאזים. יש הנוטלים אותם בכמויות גדולות כמזון לכל דבר. השמרים האלה נמכרים, אם בצורת פתיתים לפיזור על האוכל, או בצורת טבליות. ניתן להשיגם בבתי מרקחת ובחנויות טבע.

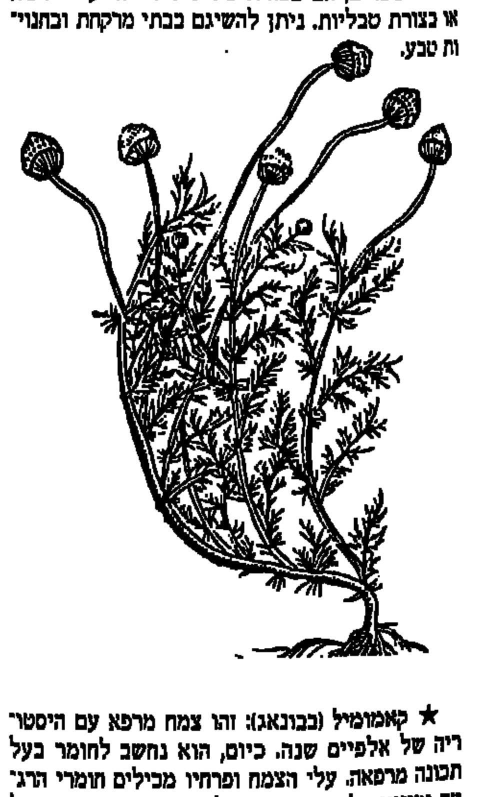

★ קאמומיל (בבונאג): זהו צמח מרפא עם היסטוריה של אלפיים שנה. כיום, הוא נחשב לחומר בעל תכונה מרפאה. עלי הצמח ופרחיו מכילים חומרי הרגעה ומונעי דלקות. הקאמומיל משכך כאבי ווסת אצל אשה וכאבי מעיים אצל תינוק, ויש מקרים שמשתמשים בו לצורך הרגעה.

ניסויים בחיות מעבדה גילו, שהצמח הזה סייע לבלום דלקות. משתמשים בו במקרים של כיב־קיבה או כיב־תריסריון. בתמצית החומר משתמשים, חיצונית, למחלות עור וקרומים ריריים, כולל נזקים מהקרנות.

ניתן להשיגו, בצורת תה, בבתי מרקחת ובחנויות טבע.

★ מרק עוף: כבר במאה ה־12 נודע מרק־העוף בתכונות המרפא שלו. הסינים נהגו להוסיף למרק מעט ג'ינסנג. המדע בימינו איתר מרכיבים במרק שיש להם תפקיד בהחשת תהליכי החלמה והם דומים לתומרים אנטי־ביוטיים טבעיים מסויימים, המצויים במזונות אחרים. מכאן דביקותה של האמא היהודיה במרק "בריאותי" זה, או בכינויו בחוגי הרפואה בארה"ב, "הפניצילין היהודי".

★ כלורלה או ספירולינה: אלה הן אצות מים מתוקים, הנחשבות למזון הבריאות הטבעי הידוע ביותר במספר ארצות. אוניברסיטות רבות במערב חקרו את תכונותיהן של אצות אלה.

האצות הן ירוקות, חד־תאיות, שיש בהן התכולה הגבוהה ביותר של כלורופיל מבין כל הצמחים. הן מכילות 60% חלבון, את כל החומצות האמיניות וכמות משמעותית של פרוויטאמין A בצורת קארוטן, הידוע כחומר בריאותי ממדרגה ראשונה. כן יש באצות אלה מינרלים, בעיקר ברזל וסידן וכן כמות נאותה של סיבים תזונתיים. בספירולינה יש ריכוז גבוה של ויטאמין B_{12} והיא נעכלת בקלות.

הכלורופיל שבאצות דומה במיבנהו הכימי לזה של ההמוגלובין ואכן קיימים מחקרים המצביעים על כושרו של הכלורופיל לסייע ביצירת דם. באצות מצוייה החומצה הגרעינית (הנוקליאית), החולשת על צמיחת תאים חדשים, חלוקת תאים וצמיחתם וייצור אנרגיה. תכונות אלה של האצות מסייעות לגוף להתמודד עם מתחים גופניים ונפשיים, לחזק מערכות חיסון ולהלחם בדלקות. בשונה מצמחי מרפא אחרים – את האצות אוכלים על כל חלקיהן.

את האצות רוכשים בצורת טבליות בבתי מרקחת ובחנויות טבע.

★ קומפרי: צמח זה שייך למשפחת הזיפניים. עליו קשיחים ומכילים אלאנטוין, המחדש תאים בגוף ובכך הוא מחיש החלמה. בשורש הצמח משתמשים להקל על ברונכיט. כן מצטברים דיווחים רפואיים על כך שהוא מקל על שיעול, כאבי פרקים, תקלות בעיכול ואקזמות. משתמשים בו גם נגד מיחושי בטן וגאזים. אולם יש להזהר בשימוש מופרז בו, כי הוא עלול לפגוע בכבד ואף לגרום לסרטן הכבד. עם זה, הוא מקור טוב לחומצה האמינית ליזין, החסרה בתפריטים צמחוניים. הצמח מכיל גם ויטמינים B_{12}, D, E.

הקומפרי נמכר בצורת תה בחנויות טבע ובבתי המרקחת. ■

ד"ר
פנחס ידן

ריפוי

הלב המרגיש

"עניינים שבלב" הוא ביטוי שאצל רובינו קשור לעניינים שברגש. אנחנו "שומרים דברים בלב", לוקחים דברים ללב", או אומרים על מישהו ש"אין לו לב". בכל אלה מעורבים רגשות. מסתירים אותם, יש מהם יותר מדי או, קורה שחסרים כל רגש.

לעומת זאת, כשמדברים על "כאבים בלב", "הפרעות־לב", "הפרעות של קצב לב", מובן מיד שמדברים במחלות־לב. דעה כזו רווחה פעם גם בקהיליה הרפואית. למרות שרי מזמן הסתבר, שגורמים שמחוץ ללב יכולים גם כן לגרום לסימנים כאלה. למשל, הפרעות בפעילות בלוטת המגן. כשזו פועלת יותר מדי, יכולה להופיע הפרעת קצב־לב המתבטאת ברופק מהיר.

עם הזמן, הצטברו ומצטברים נתונים, שלא רק מחלות אברים שמחוץ ללב יכולות לשבש את פעילותו. מסתבר, שגם רגשות יכולים לעשות זאת, בתנאים מסויימים. על אלה נספר הפעם.

כולם יודעים שמצבי התרגשות שונים, כמו צורך לעבור מבחן כלשהו, השתתפות בתחרות כזו או אחרת, המתנה לתוצאות הגרלה, או לתשובות של בדיקות רפואיות, יכולים לגרום לדפיקות־לב. הרגשת "דפיקות לב" היא, למעשה, תחושת מודעות־ערנות לפעימות הלב שלנו. באופן רגיל, פעימות הלב אינן מורגשות על ידינו ואיננו ערים לקיומן. כאשר מודעותנו מרוכזת, במכוון, להרגשת החזה, ניתן להרגיש בפעימות הלב גם בהעדר מחלה.

ברוב המקרים, הרגשות "דפיקות לב" קורות כשחל שינוי בקצב, בשיעור או בעוצמת פעימות הלב. כשמרגישים ברפיקות לב בתנאי התרגשות שהזכרנו, הן אינן מעוררות דאגה אצל החשים בהן. לרוב אין בהן משמעות מחלתית והן חולפות מאליהן תוך זמן קצר.

מה שידוע פחות לציבור הרחב הוא, שלאנשים מסויימים יש מספר מצבי לחץ נפשי־רגשי היכולים לגרום להפרעות קצב־לב מתמשכות – הפרעות היכולות להיות משמעותיות מבחינה בריאותית. כשאלה קורות, לא ניתן לזהות שינויים כלשהם במבנה הלב, למרות שעושים את "כל הבדיקות" האפשריות. גם כאשר מיטב האמצעים האבחנתיים עומדים לרשותנו.

ידע זה קיבל ביסוס נוסף בשנה האחרונה במספר דיווחים על חולים כאלה, שנזקקו לטיפול בבית חולים (במיון או באישפוז).

עדיין לא ידוע כיצד, מתי ולמה יש אנשים, שאצלם יש מצבים נפשיים הגורמים לשינויים כה משמעותיים בקצב פעולת הלב, המסוגלים להגיע עד למימדים של סיכון של ממש. מניחים, שהגירוי לשינוי פעולת הלב מגיע אליו דרך מערכת העצבים הלא־רצונית. זו המכונה מערכת העצבים האוטונומית. מסתבר, שבעניין לב זה יש שוני בין נשים לגברים. לפי הדיווחים, רוב הסובלים מהפרעות אלה הן נשים.

מצויידים גם בידע זה, צריך לזכור שמחלות־לב ובעיות נפשיות־רגשיות אינן שוללות, בהכרח, אלה את אלה. אין מקום לחשוב שלחצים נפשיים בחולי־לב אינם יכולים לגרום להופעה, או להחמרת סימני המחלה שלהם. כשם שאין לשלול, כדבר המובן מאליו, אפשרות של מחלת־לב בנבדק עם בעיות נפשיות. לכן, כמו בכל בעיה המוצגת לבירור רפואי, מתוייבת גישה מקיפה וכוללנית.

כשהפרעות תיפקוד־לב אלה קורות, הטיפול הוא תרופתי בעיקרו. יש מקרים בהם כראי, או נדרש, להוסיף גם טיפול נפשי. ■

אדריאן שוורץ

ברידג'

אלופי תל־אביב

אליפות תל־אביב היתה תמיד תחרות חזקה ביותר וגם כיום היא שומרת על המסורת הזאת. השנה זכו בה הבינלאומיים מיכאל הוכציס ויוליאן פרידריך כשגברו על זוג בינלאומי אחר, שלום זליגמן ודרור בירמן. המשחק שלהלן לקוח מתחרות מוקדמת לבחירת נבחרת ישראל והוא מדגים את רמתם הגבוהה של אלופי תל־אביב.

צפון
♠A 10 8 7 6 5
♥K 7
♦A 4
♣K 4 3

מערב
♠— —
♥A 10 9 3 2
♦K J 10 2
♣J 9 8 2

מזרח
♠J 9 2
♥J 4
♦9 8 7 6
♣10 7 6 5

דרום
♠K Q 4 3
♥Q 8 6 5
♦Q 5 3
♣A Q

כולם פגיעים, מחלק דרום

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 ללא שליט	פאס	3 ספייד	פאס
4 קלאב	פאס	4 ללא שליט	פאס
5 ריאמונד	ראבל	רהדאבל	פאס
5 ספייד	פאס	6 ספייד	פאס
6 ללא שליט	פאס	פאס	פאס

הפתיחה טבעית והקפיצה בספייד עם ששה קלפים ביד היתה מיועדת לברוק אפשרויות לסלם. 4 קלאב של דרום מראה התאמה בספייד ואלוף בקלאב. 4 ללא שליט הוא שאלה על אלופים והתשובה 5 ריאמונד פירושה אלוף אחד. הדאבל של מערב מבקש יציאה בדיאמונד והרהדאבל של צפון מראה אלוף בצבע. בהמשך החליט צפון ללכת על סלם בספייד אך דרום, במטרה למנוע את היציאה המסוכנת בדיאמונד, הכריז סלם בלי שליט. מערב מצא את היציאה היחידה שאינה מוסרת את החוזה ליריב: קלאב נמוך. הכרוז לקח בידו ושיחק מלך ומלכה ספייד וספייד שלישי לאלוף. כעת קלאב לאלוף והארט נמוך מידו; חשבונו היה, שאם מערב "יעלה" באלוף, ישליך הכרוז דיאמונד על המלכה הארט. אך מערב שיחק הארט נמוך והכרוז זכה במלך. הכרוז המשיך במלך קלאב ובספיידים והגיע למצב הבא:

צפון
♠— —
♥7
♦A 4
♣— —

מערב
♠— —
♥A
♦K J
♣— —

מזרח
♠— —
♥4
♦9 8
♣— —

דרום
♠— —
♥Q
♦Q 5
♣— —

ברור שמערב חייב להשאיר בידו את הקלפים הללו והכרוז שיחק בהתאם לכך הארט. מערב נכנס אפוא לידו ונאלץ לשחק דיאמונד ולמסור את שתי הלקיחות האחרונות לכרוז והסלם בוצע. היה זה משחק נאה מאד של יוליאן פרידריך.

בולים

אליעזר בן

שרלוק הולמס ואחרים

שרלוק הולמס הוא הבלש האגדי המפורסם ביותר ויוצרו הוא הסופר והרופא הבריטי סר קונן דויל (1859־1930), שאת ספר הבלשים הראשון שלו "חקירה בשני" הוא כתב לפני 100 שנה, וסיפורו המפורסם ביותר היה "כלבם של בני־בסקוויל", אותו פירסם בהמשכים בעתון "סטרנד" שתפוצתו עלתה אז ל־30 אלף עותקים.

סופרת מפורסמת אחרת של ספרי בלשים היא אגתה כריסטי (1891־1976), שבין היתר כתבה "רצח באוריינט אכספרס", "מלכודת עכברים" (המוצג בתיאטרון בלונדון ברציפות מאז שנת 1950), "עד התביעה" (שעובד לסרט ב־1953 עם מרלן דיטריך), "הרוצח של רוטר אקרויד" ו"פרשת המיסתורין בסטילס" (1920). אצל אגתה כריסטי מופיעים בעיקר שני בלשים, ארקול פוארו הבלגי והרווקה הזקנה הבריטית, העלמה מארפל.

דויל וכריסטי הם רק אחדים מסופרי הבלשים ומן השחקנים המשחקים את הבלשים, המופיעים על עשרות בולים ברחבי תבל. ביניהם בולים שהופיעו לציון האינטרפול, או לציון סרטי קולנוע, או כאלה המוקדשים לשחקנים מפורסמים.

חלק מ־250 מועדונים הקיימים ע"ש שרלוק הולמס – ברחבי תבל וגם בישראל – הטביעו חותמות דואר מיוחדות של המועדונים. גם המועדונים ע"ש אגתה כריסטי זוכים לפופולאריות.

לפי הביוגרפיה של דויל, נולד שרלוק הולמס ב־8 בינואר 1854, בביתו, בייקר סטריט 2221. בכתובת זו נמצאת כעת קופת חסכון ומזכירה מיוחדת של הקופה ממיינת יום יום את המכתבים המגיעים ל"שרלוק הולמס, בייקר סטריט 2221 לונדון" וגם טורחת לענות עליהם.

שחמט

שאול הון

תחרות הניפוי

ביום א' תתחיל בקנדה תחרות הניפוי של 7 זוגות: סוקולוב–ספראגט (קנדה), יוסופוב–אלוועסט, קורצ'נוי–ירטרסון, שורט–סאקס, טימן–סאלוב, פורטיש–וגניאן, סיראוואן–ספילמן. אל 7 המנצחים יצטרף קרפוב, והמנצח יתמודד ב־1990 עם קספרוב. הנה סגנונם של כמה מהצעירים, המופיעים לראשונה בזירה זו.

יאן אלוועסט האסטוני ניצח בתחרות הבינאזורית בזגרב את שחקנה המצטיין של פרו.

אלוועסט — גראנדה

1. ה4 ו6, 2. ד4 ר-ז7, 3. פ-ג3 ד6, 4. ו4 ג6 (עדיף פ-ו6 עם ג5), 5. פ-ו3 ב5, 6. ר-ד3 ר-ו4, 7. ה5 פ-ח6, 8. ח3 ר-ו5, 9. ז4 ר:ר, 10. מה:ר מה-ד7, 11. ר-ה3 פ-א6, 12. 0-0-0 פ-ג7, 13. ה:ד מה:ד6 (לא ה:ד בגלל 14. ו5! ז:ו, 15. ר:פ ה:ד+, 16. ר-ז7 ו5, 17. צח-ה1+ מ-ד8, 18. פ-ח4 וללבן יתרון רב), 14. ו5! פ-ד5, 15. פ-ה4 מה-ג7, 16. ו:ז ח:ז, 17. ר-ד2 פ-ו8, 18. פ-ג5 0-0-0, 19. מ-ב1 פ-ב6 (למנוע ג4), 20. מה-א3 (ההתקפה עוברת לאגף המלכה) פ-ד5, 21. ר-ה1! (מאיים 22. מה-א6+ מ-ב8, 23. ר-ו3!) פ8-ו6, 22. מה-א6+ מ-ב8, 23. ר-ו3 צ-ד6, 24. פ-ה5! שחור נכנע, אין הגנה מפני איומי הלבן – גם פ:ו7 וגם פ:ג6+.

הנה נצחונו של ירטרסון האיסלנדי על יריבו הרומני.

ירטרסון — מארין

1. ה4 ג5, 2. פ-ו3 פ-ג6, 3. ד4 ג:ד, 4. פ:ד4 ה6, 5. פ-ג3 מה-ג7, 6. ר-ה2 א6, 7. 0-0 פ:פ, 8. מה:פ ב5, 9. ר-ה3 ר-ב7, 10. צו-ד1 צ-ג8 (וזהו נוסח טיימנוב, המקדים פיתוח אגף המלכה של שחור, אך במקום צ-ג8 דרוש פ-ו6), 11. ר-ו4 מה-ג6 (לא ד6 בגלל 12. ר:ד6 ר:ר, 13. מה:ר מה:מה, 14. צ:מה ב4, 15. פ-א4 צ:ג2, 16. ר:א6 ר:ה4, 17. צ-ב6 ולשחור סיום אבוד), 12. א4! (מפורר אגף המלכה לשחור) ב:א (או ב4?, 13. פ-ב5! ר-ג5, 14. מה:ז7 מה:ה4, 15. פ-ד6+ ר:פ, 16. ר:ר וזוכה), 13. מה:א4 פ-ו6 (ועל צ-א8 יבוא 14. מה:מה ד:מה, 15. פ-א4 עם פ-ב6), 14. ר:א6 ר:ר, 15. מה:ר מה:מה, 16. צ:מה ר-ב4, 17. פ-ב5 0-0 (לא פ:ה4? בגלל צ-א4), 18. ג3 ר-ג5, 19. ר-ד6 צו-ד8, 20. פ-א7 ר:פ, 21. צ:ר צ-א8, 22. צ:צ צ:צ, 23. ה5 פ-ד5, 24. ג4 פ-ב6, 25. ב3 צ-ג8, 26. ר-ב4 צ-ב6, 27. ר-א5 ו6, 28. צ-ד6! צ:צ, 29. ה:צ פ-ג8, 30. ר-ג7 ה5, 31. ב4 מ-ו7, 32. ב5 מ-ה6, 33. ג5 מ-ד5, 34. ג6! (מסיים בצורה נאה) מ-ה6, 35. ב6! שחור נכנע, על ד:ג בא ב6 ומכתיר מלכה.

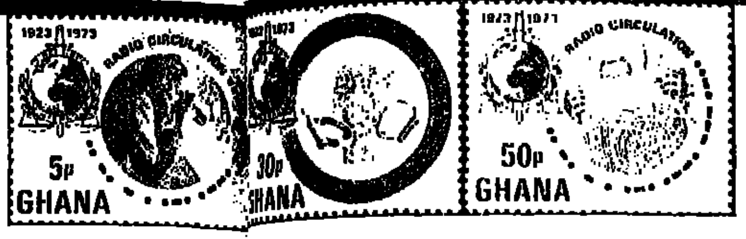

★ ריוקנו של הסופר דויל והבלש שרלוק הולמס, מופיעים על בול שהונפק ברפובליקה הפדרלית האיסלמית של קמרון בערך של 200 פרנק.

★ דמויות של בלשים מפורסמים: מגרה, פרי מאסון, נירו וולף, ארלי קווין ושרלוק הולמס מופיעים על 5 בולים שהונפקו בסאן מרינו.

★ 12 בלשים ושחקנים מפורסמים המשחקים בסרטי בלשים מופיעים על 12 בולים, שראו אור בניקארגואה, ביניהם ארקול פוארו, סם ספייד, ריפון, "האב" בראון. על הבולים מופיעים גם שמות הספרים ומחבריהם: דויל, כריסטי, גרדנר, אלן פו, סימנון ועוד. דמותו של שרלוק הולמס מופיעה על רקע שם הרחוב שם גר – לפי הסיפורים – בייקר סטריט 2221.

★ טביעות אצבעות, דמות של פושע, בלש מצלם ואביזרי פשע כגון רעל וכו' מופיעים על 3 בולי גאנה.

★ שני בלשים מופיעים על בול במאוריטניה.

★ הסרטים של ארגר וואלס – "חדר 13", "מועדון הרצח בברוקלין", "בית הארחה על התמזה", "ד"ש מאבוסה" – מופיעים על חותמות דואר מיוחדות לקראת הופעת הסרטים בגרמניה ובאוסטריה, לרוב עם צילומי רצח, או קטעים מפחידים אחרים.

★ למעלה מ־50 מדינות הנפיקו בולי "אינטרפול" עם סמל הארגון וסמלים נוספים.

סיום מס' 114

בגיל 80 נפטר בברה"מ ג. קורולקוב, מגדולי מחברי הסיומים. הנה אחד מסיומיו ("מחול הפרשים"). לבן זוכה.

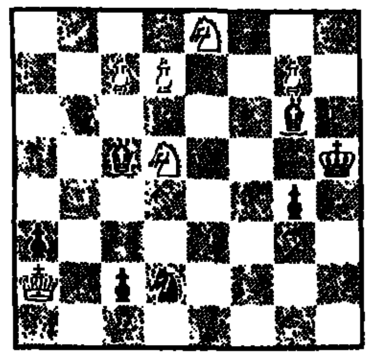

עדנה כצנלסון,
פסיכולוגית חינוכית

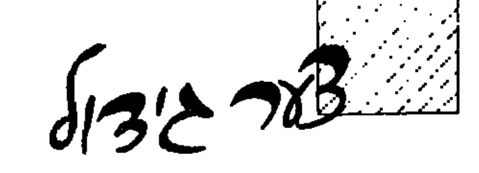

פסיכולוגיה של מעגל קסמים

לא רק עושי להטים ופעלולים שולחים ידם בעסקי קסמים, גם לפסיכולוגים יש נגיעה בהם. אחת התופעות שאנו נתקלים בהן שוב ושוב בעשיה החינוכית ובטפול הפסיכולוגי היא היווצרות מעגלי קסמים. בתהליך זה הופך קושי קטן – לגדול; תקלה מקרית מהווה עדות לכשלון וכמו משאלה המגשימה את עצמה – הנבואה הפסימית אכן מתגשמת.

הקושי, הבעיה, או אי־ההצלחה, יוצרים אפקט ההולך ומתפשט על פני תחומי חיים נוספים, כאבן שהושלכה למים וממשיכה לעשות גלים גם לאחר ששקעה. הבעיה צוברת תאוצה, הילד או המבוגר נכנס לסחרור ומאבד "שליטה על ההגה", המתח מתעצם בטור הנדסי, כעוגת שמרים ההולכת ותופחת, עד כי קשה לאתר את נקודת ההתחלה. גם אם הגורם המקורי שיצר את הבעיה נעלם, הרי הבעיה משמרת את עצמה בכוח האנרציה, ללא קשר לגורמים שיצרו אותה.

מעגל של התאמצות יתר

ילדים, הסובלים מקשיי־שינה, תקועים לעתים קרובות במעגל קסמים. הילד התקשה להרדם ערב מבחן או בזמן מחלה, לילה או שניים ללא שינה טובה והוא ככר מוטרד בשאלה "האם אצליח להירדם" עוד בטרם עלה על יצועו. מה יקרה אם לא אשן? כיצד אלך לבית־ספר? איך אצליח במבחן אם אהיה עייף?

כמה נורא לשכב בלילה בלי להרדם! מצב הלחץ אינו מאפשר לו לישון, והתאמצות היתר להרדם פועלת כבומרנג: ילד, הרוצה בכל מאודו לישון, יתקשה להכנס למצב רגוע הנחוץ כדי להרדם. גם אל הלילה הבא יגיע מוטרד ומפוחד ומעגל הקסמים מתחיל את פעולתו. רק אם נעזור לילד לצאת מהסבך – ניתן לו הוראה לא לנסות להרדם בכוח, אלא לקרוא אם אינו נרדם, או נבטיח לו שיוכל לישון למחרת היום, כשישוב מבית־הספר – יש סיכוי שננטרל את מטען חומר הנפץ של התאמצות היתר, המביאה לכשלון.

כשהורה נותן לילד הוראה "היה טבעי!" "היה ספונטני!" "היה משוחרר!" "אל תתרגש!" – הוא אומר בעצם דבר והיפוכו, כי הרי קשה להיות ספונטני על פי פקודה, או טבעי בהתאם להנחיה. וכאן שוב מתחילה "תיבת הפנדורה" לפעול וככל שאתה רוצה יותר – אתה מצליח פחות.

הקשב הממוקד ברצון לישון, או בהכרח להיות משוחרר וטבעי, מבטיח כשלון ובעקבותיו פחד מפני כשלון נוסף והמעגל הולך ומתרחב. גם תופעות שונות של כשלון בתחום המיני מתפתחות לעתים קרובות במסלול דומה: הלחץ להצליח כה גדול, עד כי אינו מאפשר לתופעות גופניות ספונטניות להתרחש; הכשלון יוצר פגיעה בדימוי העצמי וציפיה לכשלון נוסף ואלו עושים את כל היתר.

מלכודת דומה טומנים לעצמם ילדים המונעים או נדחפים על ידי דחף להצטיינות בכל מחיר. הילד הלומד עוד ועוד, מדיר שינה מעיניו ומקריב את הכל על מזבח ההצלחה עלול לפתח חרדת בחינות הפועלת כמחסום בפני הצלחה. "כל הביצים" מונחות בסל אחד – צריך להצליח – ומספיקה אי הצלחה חלקית כדי לתת תחושה שעולמי חרב עלי; ההשקעה אינה שווה, "לא הולך לי". רק אם נצליח להוריד את רמת הציפיות ולהכתיב את טווח השאיפות והעניין של הילד לתחומים נוספים – יש סיכוי לנטרל את התהליך.

מעגלי קסמים נוצרים לעתים גם תוך כדי המנעות מעשיה. ילד הדוחה את ההתכוננות למבחן, חש שאינו בסדר, תחושה בלתי נעימה זו מזוהה באופן אסוציאטיבי עם המבחן וכל מחשבה אודותיו הופכת לבלתי נסבלת, הסיכוי שיגש לשולחן ויכין עצמו הולך וקטן וסוף התהליך – בלתי נמנע.

ילד, שעבר חויה לא נעימה – נתקע במעלית, כמעט טבע בבריכה, נושך על ידי כלב – עלול להמנע שוב ושוב מהתקלות בגורם המפחיד ואז צפוי תהליך של "דגירת החרדה", החרדה תופחת ועולה, וכל המנעות נוספת יוצרת מחסום גבוה יותר.

ככל שהילד ידחה את העימות עם הבריכה, המעלית, יציאה החוצה ומפגש עם הכלב, הרי תלך חרדתו ותגדל, עד כדי התפתחות פוביה, שתגביל אותו מאוד. אין לצפות במקרים כאלו, שחלוף הזמן ישכיח את החויה הלא נעימה ויפתור את הבעיה; להפך – הזמן העובר וההמנעות מהתמודדות מחזקים את תחושת הכשלון וחוסר האונים. רצוי לעזור לילד בהדרגה, אפילו בתהליך איטי מאוד, לנסות ולנצח את הפחד, תוך כדי קבלת תמיכה ועזרה.

מעגלי קסמים במשפחה

ביחס הורים–ילדים אנו מאתרים לעתים סחרחורת, שנוצרת בתהליך היווצרות מעגלי קסמים. ילד "נתפס" כששעוריו אינם מוכנים. מערכת החינוך הודעקה לנער את ההורים: אלו הבינו שעניין השעורים הוא באחריותם והחלו לנדנד לילד לעשות שעורים, לעקוב אחריו, לברוק שעורים ולשדר לו אי אמון ביכולתו לקחת אחריות בנידון. הילד, שתפס מהר מאוד שהוריו לקחו על עצמם אחריות, מסיר מעצמו אחריות – חלקם בנטל גדל וחלקו מצטמצם ובסופו של דבר הם מוצאים עצמם סטודנטים במשרה מלאה, אחראים מלאים על הכנת השעורים והלמידה.

מעגל קסמים משפחתי שכיח הוא זה שנוצר עקב ריב בין אחים. כשהורים מתערבים במריבות בין אחים, נכנסים לתפקידי שופט, גוזרים פסקי־דין, מענישים, הם יוצרים מצב, שבו ייאלצו לתווך ולהתערב שוב ושוב. האשם – כועס; הזוכה לטיהור שמו – מתפתה ליצור שוב ושוב מצב בו יתערבו ההורים לטובתו ושכיחות המריבות הולכות ועולה. כדור שלג מידרדר במדרון ולמרות מאמצי התיווך הבלתי נלאים שמשקיעים ההורים – הילדים רבים יותר ויותר.

חשוב לזכור שהפנית תשומת־לב לתופעות כגון גמגום, מצמוץ, תנועות כפייתיות בפנים או בחלקי גוף אחרים ("תפסיק למצמץ! תפסיק להזיז את הכתף"!) עלולים ליצור מעגל קסמים שיגביר את שכיחותן של התופעות הללו; רק הפחתת חרדה ומתח והפנית הקשב מהסימפטום לדברים אחרים – יפחית את שכיחות הבעיה.

במקום מעגל קסם שלילי, שבו כשלון קטן יוצר חרדה, הגורמת לכשלון גדול ובעקבותיו פגיעה בדימוי העצמי ומתח הגורר קשיים נוספים, ניתן ליצור מעגלי קסם חיוביים, בהם גם הצלחה קטנה מוגדרת כהישג, מעלה את הבטחון, יוצרת תחושת כח ומגדילה את הסיכוי להצלחות נוספות. ■

במקום עליה

(המשך מעמוד 31)

פגשים עם משלחות המגיעות ארצה והמגבית, איפ"ק – הלובי היהודי האמריקאי, משלחות לבדיקת אפשרויות עלייה ואחרות). ארוחות משותפות מתקיימות בבתי־מלון. קוקטיילים משמשים אמנם רקע נוח להיכרות – אך ב"פורום" מאמינים בחשיבותו של קשר ישיר: ארוחת ערב משפחתית, בביתו של חבר "פורום", מצליחה, בדרך כלל, להפיל מחיצות של ריחוק ופורמליות.

התחככות עם יפים

"אנחנו מבקשים להביא את הסוס אל השוקת, לא להכריחו לשתות" אומר בן־טוכים, מנכ"ל חברת "קרב" להשקעות ולסחר. הוא מספר על מפעל לטכנולוגיה גבוהה שניקנה כתוצאה מהיכרות כזו בין חבר "פורום" לבין שני אנשי עסקים צעירים ממיאמי: "כשיש מפעל, באים ארצה מספר פעמים בשנה, קונים דירה, מביאים את המשפחה לביקור וכך, בעצם, מתחילים לעשות עלייה".

קשה להוכיח או לסתור מה מניע אנשים להצטרף לאירגון. יש הנהנים מהתחככות עם אנשים יפים, אך כדי לממש את מטרות ה"פורום", יאמרו הפעילים, יש צורך בעבודת שדה יומיומית, אינדיבידואלית, שהיא כאמור, על בסיס התנדבותי. השאיפה היא להפוך את מפעל אימוץ הסטודנטים מחו"ל או של משפחות העולים – לתנאי בסיסי של חברות ב"פורום". כיום, רק מחצית החברים עוסקים בפעילות התנדבותית אקטיבית בקליטת עלייה. דבריו של בן־טוכים.

פעולת האימוץ לא מציעה נוסחת קסמים לחיסול בעיות של בירוקרטיה או של קשיי הסתגלות. "הפכנו לחברים", מספר שמואל על העולים ממכסיקו שאיתם התקשרה משפחתו. גם ירדנה, שאימצה סטודנט בן 16 מתארת: "הוא הגיע בחופשים מהקיבוץ שבו שהה במי־סגרת תכנית לימודים של הסוכנות. לקחנו אותו לטיולים, צירפנו אותו לפעילויות שלנו. עיקר הקשר היה עם הילדים שלנו, בני 14 ו־15 וחצי". בהזדמנות אחרת, אירחה ירדנה אסטל משפחה מדרום־אפריקה, שבאה בנסיון לבדוק אפשרות עליה. "אין דבר הקושר יותר ממגע אישי. זה מאפשר להם לשמוע, ממי שחי את היומיום, על מה שקורה בארץ".

ואחרי למעלה משלוש שנות פעילות, אחרי שהוכיחו עובדות בשטח, יצרו תשתית בארץ והפכו כבר כתובת לפניות מחו"ל, צצות ועולות השאלות הבלתי נמנעות: ומה הלאה? האם הקשר עם יהדות הרווחה, שהיא אוכלוסיית היעד העיקרית שלהם, הוא האתגר הבלעדי עבורם? האם לפעול בתחומים חברתיים ולאומיים נוספים? ואם כן – מדוע לא במסגרות פוליטיות או מימסדיות?

ההתלבטות אם להצטרף לסוכנות ולפעול בתוכה, מאיימת על ה"פורום" כמעט כמו השאלה: להתקיים או לחדול. הפיתוי הקורץ בהצעה להשתתף במושבי הסוכנות כנציגים ישראלים מקבוצות א־פוליטיות – יכול להוות פתח להגשמת המטרה שלשמה הם פועלים. מאידך – "חיבוק הדוב" עלול לבלום את כוחם בהתמודדות מול הסוכנות. אל"מ דרומי חושש מפוליטיזציה של ה"פורום". גם "מלחמת הכסאות" תהיה בוודאי בלתי נמנעת. האופטימיסטים חוזים בחירות ישירות ונפרדות לסוכנות בישראל ועירעור של מבנה הכוח הפוליטי שבה. בינתיים, כבר משקיעים חברי ה"פורום" זמן בקרב המפלגות, כדי ליצור "לובי" לענינם. הם הרי מנוסים ויודעים איך מזיזים דברים בארץ. ■

שגריר על ה"פורום"

שגריר ישראל באו"ם, בנימין נתניה, מה הוא אומר על פעולות ה"פורום": "לפי התרשמותי – הפעילים הם אנשים הבאים מהשורה הראשונה ביצירה הישראלית. כאלה שדואגים לעתידה של המדינה, ומעל לכל – למימוש החזון הציוני במונחים פרקטיים. זהו 'פורום' שמבין את כל המרחב היהודי. אני יודע שנרקמים קשרים בין אנשים בנוסף למפגשים הפורמליים.

"אינני רואה בפעילות אנשי ה'פורום' כל איום על פעילות הסוכנות וגם לא שמעתי על כך. אני מברך על היוזמה ועל הרצון לתרום". ■

מילכה למדן

הכוכבים חוזרים

אחד הצדדים החזקים אצלו הוא שפות. ג'ימי, אורח "חבר מאותו כוכב" הערב, דובר עברית, אנגלית, רומנית, צרפתית, פורטוגזית, וכשלמד באוניברסיטה למד גם לטינית ויוונית.

כן, חזרנו. היתה הפסקה ארוכה בשידור תכנית ההכרויות הרדיופונית שלנו, ובמקביל – הפסקה במדור זה שלפניכם, חלקה מתוכננת וחלקה קצת פחות, אבל אנחנו שוב כאן. ושוב ננסה לתרום את חלקנו הצנוע להרחבת מעגלה הכרויות האישי שלכם.

ברשותכם, ננסה הפעם לשלב יחד שני דברים שנהגנו בעבר להפריד ביניהם: "כוכב" ו"תכנית פתוחה". הערב, כמו בראשית כל חודש, תוכלו להתקשר ל"חבר מאותו כוכב" כבר מהשנה 21.00 (שעה לפני תחילת השידור), וכמו בכל תכנית פתוחה למסור לצוות התכנית את הפרטים האישיים שלכם בצורת מין כרטיס ביקור אישי קצר, ולהיכנס לתכנית כאורחים טלפוניים. בשלב מסויים של הערב ניתן את רשות הדיבור ל"כוכב" התכנית שלנו – והערב, כאמור, זה ג'ימי. תוכלו לפנות אליו ישירות.

ובכן, בחורה ל"כוכב": כפי שכבר סיפרנו, שפות זה אחד הצדדים החזקים שלו ועובדה זו גם הכתיבה במידה מסויימת את מקצועו: הוא מורה לאנגלית בבית ספר תיכון ובמכון פרטי ורואה בעבודתו משימה חשובה. לא תמיד חשב על עצמו כעל מורה. ג'ימי, יליד שנת 1952, עבר הרבה גלגולים מקצועיים עד "שהתביית" במה שהוא עוסק היום. כשמדברים איתו על ההוראה מסתבר, שגם הוא מופתע תוך כדי שיחה לגלות עד כמה הנושא חשוב לו. "אני מצטער אם אני נשמע קצת 'פטריוטי' מדי", הוא מתנצל, "אבל אני מוצא שחינוך הוא חשוב מאוד".

ג'ימי. צלצלו אליו. 03-266225

כמחנך, מאמין ג'ימי, שיש לשמור על ריסטנס בין מורים לתלמידים. הנוהג הרווח במקומות מסויימים לקרוא למורה בשמו הפרטי לא מקובל עליו: "מה פתאום? האם אכלנו יחד מאותו מסטינג בצבא?" התלמידים אינם חברים שלו והוא אינו חבר שלהם. כבוד הדדי? כן. הערכה הדדית? בוודאי. אבל עד גבול מוגדר.

ג'ימי לא עובר את הגבול גם כשהוא נשאל על האפשרות של קשר רומנטי בין מורה צעיר ונאה כמוהו לבין, למשל, אחת מתלמידותיו בכיתה י"ב. "בשום פנים ואופן לא", הוא קובע בפסקנות. עד עתה זה מעולם לא עלה כלל על דעתו, אבל אם יקרה בעתיד משהו מעין זה, אם איזושהי תלמידה מאלה ש"עושות לו עיניים", כהגדרתו, תמצא חן בעיניו – ללא שום ספק יחכה עד שתסיים את לימודיה ולא יעלה על דעתו לשבור את המסגרת מורה־תלמיד אפילו יום אחד לפני כן.

שלא תהיה אי־הבנה. הוא לא "נעול" על הוראה בלבד. לצד עבודתו, שאותה, כאמור, למד לאהוב עם הזמן, הוא מתעניין ועוסק בשעות הפנאי גם באמנויות: פסנתר (בעיקר ג'ז), ציור (כרגע בעיקר פנרה אך מתכונן להתחיל בקרוב קורס מסודר), שירה (וכותב מאד 'נאיבי' על פי עדותו) ובכלל, לדעתו: "אמנות, כשהיא מתפתחת, היא הולכת לכל הכיוונים".

קוראות "סגנון", המעוניינות ליצור קשר עם ג'ימי, מוזמנות לטלפן אליו לאולפן "חבר מאותו כוכב" למספר הטלפון הישיר 03-266225 בזמן השידור. מי שמבקשים להציג את עצמם בשידור הערב, לצד ה"כוכב" ובנפרד ממנו, מוזמנים לטלפן לאותו מספר (וזהו קו, שהיקצה קול־ישראל לתכניות, שהמאזינים מוזמנים לטלפן אליהן) כבר מהשעה 21.00, שעה לפני תחילת השידור – כפי שמקובל בתכניות הפתוחות – ונשמח לקבל את פרטיכם האישיים על־מנת להכניסם לשידור. להשתמע. ■

פניטקס פניטקס – ארג׳ אופנות סריגים
חוגגים 35 שנה להיווסדם
רח׳ אילת 35, תל־אביב, טל. 825759, 815225
MIRU

לפניטקס
וידידינו משפחת נח
המשך תנופה ופעילות פוריה

לפניטקס
הרבה מזל והצלחה
אופנה אקסקלוסיבית לנשים
רח׳ מוהליבר 9 פ"ת טל. 915492

לפניטקס
צרור ברכות ביום חגכם
הרצל 163 רחובות טל׳ 08-456679

למשפחת נח ובית פניטקס
ברכות מאלפות ביום חגכם
נחלת בנימין 57 תל־אביב
טל. 622472

לידידינו חברת פניטקס
אנו מאחלים לכם
המשך שגשוג והתפתחות

לפניטקס
שפע ברכות
דרך חיים 3 חיפה
טל׳ 04-380069

לפניטקס
צרור ברכות
בלפור 38 בת־ים
טל. 860435

לפניטקס
ברכות לבביות
רמב"ם 1 רעננה טל. 052-24449

לפניטקס
שפע ברכות
רחוב דיזנגוף 102 ת"א
טל. 221405

לפניטקס
ברכות חמות להמשך הצלחה
פרישמן 63 (פינת שלמה המלך) ת"א
טל. 238025

לפניטקס
זר ברכות
עפולה

לפניטקס
המשך שיתוף פעולה מוצלח
רח׳ הרצל 20 בית הקרנות חיפה
טל. 04-644801

לפניטקס
כח־לחי והמשך עבודה פוריה
דוד המלך 19 ירושלים
טל. 02-223623

לפניטקס ומשפחת נח
המשך עבודה פוריה
פנינה, אילנה, צביקה
וצוות העובדות

לאיפוס – אלברט
המשך שיתוף פעולה פורה
ערלון שדה בע"מ
אהרון וסיבי יעקב
יצור ושיווק רהיטי משרד
סחר בלבידים
רח׳ אילת 43 (בסימטה) ת"א
טל׳: 653261

לאיפוס
שפע ברכות
אחים מלול – חומרי בנין ואספקה טכנית
פירזול לנגרים וצבעים
רח׳ יוחנן בן־זכאי 7 טבריה, טל. 06-720394

לאיפוס
המשך רכישות מוצלח
חיים רוזנברג סוכנות ביטוח
צפת – ירושלים 100 06-972970
חיפה – הרצל 4

לאיפוס
המשך עבודה פוריה
ויקטור ויגאל עבו
כל סוגי הביטוח
כבר רסקו טבריה, טל׳: 06-721688, 06-721944

לאיפוס
מיטב הברכות
טכנו־גום בע"מ
ביח"ר למוצרי גומי כבישה והזרקה
רח׳ העבודה 39 בת־ים, טל. 03-5513950

לאיפוס
המשך עבודה פוריה
עמיעד – סינון והשקיה

לאיפוס
המשך דרך צלחה
אבקות דוד
מגדל העמק

לאיפוס
שגשוג
והצלחה
בהמשך
חנינא
אפלקר

לאיפוס
ברכות לבביות ביום חגכם
מסגרית י. אילת
מפעל לחיתוך וכיפוף פחים בע"מ
בית מסחר לברזל ופחים
א. תעשיה טבריה, טל. 06-721933, 06-791528

לאיפוס
המשך תנופה ופעילות פוריה
א.ד. אסא (1987) בע"מ
ציוד לריתוך
א.ת. קרית ביאליק טל. 04-717782

מלאכת מחשבת
חוגגת פתיחת מרכז הדרכה
ומכירות בתל־אביב
לאספקת אביזרים
וחומרים למלאכת יד
ת"א דרך פ"ת 55 (בית מעריב) טל. 5610390
מחסן מכירות
פ"ת רח׳ עמל 4 קרית אריה טל. 9230244
חנות ב"ב – רח׳ ירושלים 36 טל: 706672

למלאכת מחשבת
ברכות לבביות ביום חגכם
MEGA
אומגה – נייר, צבעים, דבקים
כפר גליקסון ד.נ. מנשה מ. 37818

למלאכת מחשבת
מיטב הברכות והאיחולים
צימוס בע"מ – בית דפוס
אבן גבירול 72 ת"א
טל. 263011

למלאכת מחשבת
צרור ברכות
נאמן צמר בצמרת
יצרני צמר סריגה, ריקמות
ושטיחים לעבודה עצמית
רח׳ אילת 22 ת"א טל. 03-810231

לשכננו מלאכת מחשבת
הצלחה בהמשך הדרך
פלסטרו גבת
צנורות פלסטיים ואביזרים
מערכות השקיה וטפטוף
קיבוץ גבת טל. 06-549444

למלאכת מחשבת
זר ברכות
קרבינר
רח׳ פרץ 22 ת"א
טל. 03-374826

אורית הראל

לי וגארי הארט: האהבה בוערת

פוציניו־מוציניו. הוא קורא לה "ילדונת" וכורך את זרועו סביב כתפה ברחוב. הוא עוזר לה באמצע החנות להכניס את הסוללות לשעון המעורר שקנה לה לקריסטמס. הם כל הזמן ביחד, מחייכים, מוקפים עשרות מצלמות שאינן מרפות. הם – המועמד הדימוקרטי במרוץ לנשיאות, **גארי הארט ואשתו לי.** אותו הארט שכיכב לפני חודשים אחדים על גבי העיתונים עם אחת **דונה רייס** על ברכיו. אותו אחד שפרש בגלל העלמה רייס מהמרוץ, אותו אחד שחזר עכשיו למרוץ, כולו נופת צופים, צמוד לאשה החוקית.

גארי הארט.

דונה רייס.

לי הארט אומרת שככה בדיוק תמיד רצתה. מסע בחירות בו לא יגידו לה כל כך הרבה אנשים מה לעשות, מסע בו היא צמודה לגארי שלה. אנשים, כך היא סבורה, מאסו במסעי בחירות מתוכננים ומחושבים עד הפרט האחרון. המועמד הארט מודע היטב, מן הסתם, לחשיבות ההופעה של האשה איתו. בכל פעם שמראיין או סתם בוחר פוטנציאלי חטטן שב ומזכיר את העלמה רייס, משיב הארט, "אם אשתי סלחה לי ותומכת בי במרוץ, איזו זכות יש לך לשפוט אותי?"

אז ככה בדיוק הם מראים את עצמם לבוחרים בפוטנציה, בגודל קצת יותר טבעי ממה שהראו בסיבוב הקודם ב־84', מחייכים ואוהבים, מתחבקים ברחוב ומצהירים אמונים ורק הזמן ותוצאות הבחירות יוכיחו עד כמה זה עובד על האמריקנים.

רודולף נורייב.

"בכלל לא איכפת לי מה הם אומרים", הצהיר כוכב הבלט יליד ברית המועצות, **רודולף נורייב,** בנמל התעופה היתרו של לונדון. "אני בכלל לא מקדיש תשומת לב למה שהמבקרים כותבים ואומרים", חזר והדגיש המלך של המחול. קצת קשה אולי להאמין, אבל המלך אר־טו־טו – במארס הקרוב – בן 50, ועדיין מפזז ומתולל עלי בימות. רק לפני כעשרה ימים רקד את "ג'יזל", עם הבלרינה הצרפתיה **סילווי גייאם,** בת 20. בשבילה זו היתה בכורה ב"קובנט גארדן", בשבילו – ההופעה המי יודע כמה שם. אותה המבקרים היללו ושיבחו. אותו – לא ממש. וזו אולי הסיבה שהוא טוען שלא איכפת לו מה הם אומרים. מה הם אמרו? שההופעה שלה "הדגישה את הריקוד הרפוי, הסובל משומן עודף, ריקוד שניכר בה המאמץ המושקע של נורייב". מה איכפת לו, הוא חזר לניו־יורק.

צעדים מבריקים. יש כאלה שעושים אותם, וכל העולם יודע. וגם אם לא ממש – אז יש איזה מגאזין חביב שעוזר לשים לב. אחד כזה הוא מגאזין הקולנוע האמריקני "פרמיירה", שקבע כי השחקנים **גלן קלוז, רובין ויליאמס וטום סלק** עשו צעדים מבריקים ב־1987. קלוז ב"משיכה קטלנית" (עוד מעט אצלנו) וויליאמס ב"בוקר טוב וייטנאם", הפיחו חיים בקריירות שלהם, שנרדמו קצת להערכת המגאזין. וסלק? "חראו מה שהחלפת חיתולים עושה לגבר", כתבו שם והתכוונו לתפקידו בסרט "שלושה גברים ותינוק". בפעם הבאה שאתן מחליפות חיתולים תזכרו את זה.

האורחים היו מכובדים מאוד – אבל גם האירוע: חנוכת מרכז התרבות על שם בוב הופ בפאלם־דזרט, קליפורניה. **ננסי ורונלד רייגן,** חברים של הופ מימי השחקונה שגרים עכשיו בבית לבן בשדרות פנסילווניה שבוושינגטון הבירה, באו לפתיחה החגיגית של

בוב הופ.

הקומפלקס, שנבנה בהשקעה של 20 מיליון דולר. "הערב מסמל את חנוכת הבית החדש שישמר ויפתח תרבות בארה"ב, מקום מיוחד שישמש משכן לאומנויות מלאות חיים", אמר החבר של הופ מהבית הלבן. הופ, בן 84, קומיקאי לנצח, אמר: "לקרוא על שמי מרכז תרבות זה כמו לקרוא מנזר על שמו של גארי הארט".

כחול־העיניים כבר הודיע אי־אילו פעמים על פרישתו מהבימה, אבל החזרות החוזרות ונישנות שלו לא גורעות מכוח המשיכה שלו. מי יודע מתי באמת תהיה הודעת הפרישה סופית. אז אולי ההופעה האחרונה שלו בסידני, אוסטרליה, לפני כשבועיים, איננה בממדים של

פראנק סינטרה.

ספר השיאים של גינס, אבל היא לבטח מרשימה: מיליון דולר – זהו שכרו של **פראנק סינטרה,** בן 72, בעבור קונצרט של שעה אחת. לא רע בכלל.

מה משותף **לאליזבט טיילור** ולאפיפיור, **יוחנן פאולוס השני?** שאלה קשה אם מתייחסים אליה ברצינות, שאלה קלה אם בוחנים את רשימת מקבלי הפרסים של אגודת מילניום, אגודה שהוקמה ב־1979 ע"י סטודנטים באוניברסיטת ייל היוקרתית שבארה"ב. זו השנה הרביעית שהאגודה (ואולי נכון יותר עמותה, אבל זה לא כל כך חשוב), מעניקה פרסים ל"עשרת האנשים שהיוו מקור השראה במשך השנה". האפיפיור והטיילור עומדים בראש הרשימה השנה, רשימה שבעצם הורכבה רק מתשעה אנשים. הזוכה העשירית היתה החוקה האמריקנית, שחגגה השנה יומולדת 200. עוד נתנו שם השראה זוכה פרס נובל לשלום **אוסקר אריאס,** הזמר **פול סיימון,** שחקן הכדורסל **ג'וליוס אירווינג,** , האוקינוגרף **ז'אק קוסטו,** הנזירה **האם הייל,** שהיא עובדת צדקה בהארלם, האצן הקנדי **ריק האנסן** וג'סיקה מקלור הפעוטה, שניצלה לאחר שהיתה לכודה עשרות שעות בבאר בטקסס.

אמנם אנחנו בתקופה של בין חגים, לא ממש לפני וגם לא אחרי, אבל כדאי אולי לשים לב לכמה עצות טובות שהגויים מוכרים זה לזה בימים אלה, של פוסט־חופשות חג המולד והסילבסטר. חופשות החגים, טוען מומחה מהמכון לפסיכולוגיה שימושית באוניברסיטת פנסילבניה, מקטינות באורח משמעותי את רמת התיפקוד של אנשים בשיגרת העבודה. למה? כי בחגים אנחנו מעמיסים על הגוף בעודף פחמימות, קפאין וסוכרים, נשארים יותר במיטה, צופים יותר בטלוויזיה, מבקרים בלית ברירה גם אנשים שמשעממים אותנו, ועוד כהנה וכהנה פעילויות שמקטינות את רמת העירנות של הגוף. מה לעשות כדי להתאושש מהר? להרבות באכילת פירות בארוחת הצהרים, לחלץ קצת עצמות בהתעמלות כזו או אחרת, להבין שכולם קצת בלחץ ולנהוג בהתאם, לא לתכנן יציאות ערב שאינן הכרחיות ולא לדאוג – עניין של יומיים שלושה והכל יחזור לשיגרה.

TRICONORMA *טריקונורמה פותחת חנות מפעל לקהל הרחב*

וחוגגת שנה לפעילותה

שביל המפעל 1, ק. המלאכה, ת"א־יפו טל: 03-832874, 825112

טריקונורמה, יצרנית בגדי ספורט אלגנט לנשים וגברים, ספורט אקטיב לצעירים ולילדים מאיכות מעולה ליצוא ולשוק המקומי. מקים המפעל, מר אפרים שיפר, בעל ידע רב בתעשיית הטקסטיל ביחד עם מר ויינטראוב פליקס, עולה מצרפת, אשר עוסק שנים רבות בענף האופנה וצוות עובדים מיומן, הביאו את המפעל להישג מרשים לאחר שנה. לשוק המקומי חדרה החברה בזכות עבודתו הנפלאה של סוכן המכירות, מר נתן לנצ'צקי.

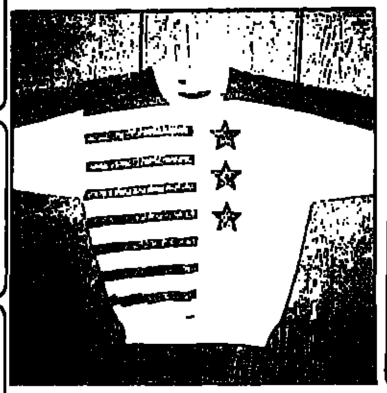

צרור ברכות לבביות

A.D.K BUYING OFFICE

טלפון 372316

לטריקונורמה
ברכות להמשך הדרך
תוך שיתוף פעולה פורה בינינו
מוחל
יועץ וסוכן ביטוח
רביבים 7, תל־אביב, 03-490975, 03-479144

לטריקונורמה יצרני הלבשת ספורט
שאו ברכות לרגל יום הולדתכם
המשך עבודה פורה ומוצלחת
מאחל
משווק מוצרי טריקונורמה לחנויות בישראל
טלפון במשרד: 03-210472

לטריקו נורמה
מיטב הברכות והאיחולים
מאחל:
רח' הקישון 46, ת"א, 03-815231

לטריקו נורמה
ולאדונים שיפר אפרים ופליקס וינטראוב
המשך עבודה פוריה לאורך שנים
מאחלים:

המשך שגשוג ופריחה
סוכנים ליבוא חוטים
רח' החבצלת 6, קיראון טלפון: 345382

אתכם לאורך כל הדרך
יצרני אריזות ושקיות פלסטיק
אליהו איתן 3, ראשון־לציון, טל' 9610646

המשך שיתוף פעולה הדוק
רח' ידידרוצים 14, תלפיות ירושלים
טלפון: 02-724063

לטריקו נורמה
אתכם ביד אחת להצלחה ושגשוג במלאת לכם שנה
מאחלת:
רח' הגליל טבריה

לטריקו נורמה
לרגל יום הולדת הראשון
המשך שיתוף פעולה הדוק
עלו והצליחו
מאחלת:
04-962021, 04-962457

אתכם לאורך כל הדרך
רפי קורצבוג
בית הטקסטיל, רח' קויפמן 2, ת"א
טל. 660126

המשך שיתוף פעולה הדוק
חוויות מכל סוג לכל מטרה והדפסות משי
שבזי 54, ת"א טל' 655881, 5101204

אתכם לאורך כל הדרך
מצבעות טקסטיל בע"מ
אבולעפיה 19, ת"א, טל. 823862

ברכות לפתיחת
חנויות איגלו חדשות של פרוות כרמל

לאברהם רוני ונסים רשת איגלו
מיטב האיחולים
לרגל הרחבת רשת איגלו
מאחל: עזורה אבי חשב

בבניין המשביר – ירושלים
בבנין המשביר – חיפה
במדרחוב בן יהודה 5 – ירושלים

לאברהם אסא ופרוות כרמל
צרור ברכות
מאחלת
אורה בע"מ, יצרני מעילים
לאה וג'קי אשכנזי
כתובת: עמק יזרעאל 30, תל־אביב,
טלפון: 828215

לפרוות כרמל
צרור ברכות לרגל פתיחת החנויות
מאחל: מוזס ובנו
תעשית וילונות ומפות
פין 8 ת"א, טל. 374103

לרשת חנויות איגל
צרור ברכות
לרגל פתיחת החנויות
מאחל:
צוות מעז טקסטיל בע"מ
מפות ומפיות שולחן
רח' הקישון 16, ת"א
טלפון: 830125

לפרוות כרמל
צרור ברכות
לרגל פתיחת החנויות
מאחלת:
בית המגבות
המפיץ הבלעדי של טקסטיל דמונה
רח' מזרחי 31 ת"א
טל': 827151

לרשת חנויות איגלו
ברכות לרגל הרחבת העסקים
מאחלים:
תחרה ורקמה ירושלים בע"מ
יצרנים ויצואנים של כיסויי מיטה רקומים
כתובת: גבעת שאול ב' ירושלים,
טלפון: 02-527181/2

לרשת חנויות איגלו
שמחים בשמחתכם

לרשת פרוות כרמל
לרגל פתיחת החנויות עלו והצליחו
מאחל: **אריגי גד בע"מ**
יצור ושיווק כלי מיטה
רח' יפו 104 חיפה, טל. 04-535447, 04-529828

35 שנה לסלומון

אתכם לאורך כל הדרך
מאחל: **חיים כהן – תנורים**
ייצור תנורי פיצות ואפיה
טל. 03/820363

קונדיטוריה אשר ובניו
הבנאי 19, חולון,
טלפון: 03-838889

ליוסף סלומון
ברכות ליום חגך ולהמשך עבודה פורה
מאחל בידידות אברהם רגולי
ש.א.י.
סוכנויות לחפצי חן ומתנות בע"מ
רח' זבולון 29 טל. 03-836484

מזכרות וכלי נחושת
רח' שוקן 22 ת"א טל. 03-825749

לקונדיטוריה אשר ובניו
מיטב הברכות והאיחולים
מאחל: **קונדיטוריה דני**
רח' דב הוז 63, חולון,
5055281

לקונדיטוריה אשר ובניו
אתכם לאורך כל הדרך
מאחל:
מיקי, סוכן טרה לגבינות
טל. 03/726785

ליוסף סלומון
מיטב הברכות והאיחולים
במלאת לך 35 שנה
מאחל **משה משען בע"מ**
סוכנות לדברי חן ומתנות
רח' צדרינובסקי 4 ת"א, 660394, 03-658716

ליוסף
עלה והצלח
במלאת לך 35 שנה
מאחל
מיקי שוורץ
מצפה אבו־תור
ירושלים
טל. 02-721981

לסריגי פלוריטקס
מיטב הברכות והאיחולים
מאחל: **מפעל ריקמת ארגמן עמנואל ואריה**
רח' הרצל 61, תל־אביב 03/833491

ליוסף סלומון
מיטב הברכות והרבה הצלחה בהמשך הדרך
מאחלים: **מתנות שנער – גדעון אגיוף**
מתנות ותשמישי קדושה בסיטונות
רח' אלנבי 79 ת"א, 03-299678, 03-231901

הפקה ועיצוב פרינסטון יועצים בע"מ, טל. 03-337165